

178.

A

„SZEPESMEGYEI TÖRTÉNELMI TÁRSULAT”

ÉVKÖNYVE.

A VÁLASZTMÁNY MEGBÍZÁSÁBÓL SZERKESZTETTE

D^R. DEMKÓ KÁLMÁN,

TITKÁR.

HARMADIK ÉVFOLYAM.

LŐCSE.

NYOMATOTT REISS J. T. KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1887.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

A

„SZEPESMEGYEI TÖRTÉNELMI TÁRSULAT”

ÉVKÖNYVE.

A VÁLASZTMÁNY MEGBÍZÁSÁBÓL SZERKESZTETTE

DR. DEMKÓ KÁLMÁN,

TITKÁR.

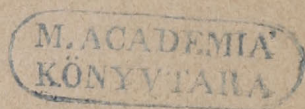
HARMADIK ÉVFOLYAM.

LŐCSE.

NYOMATOTT REISS J. T. KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1887.

303064

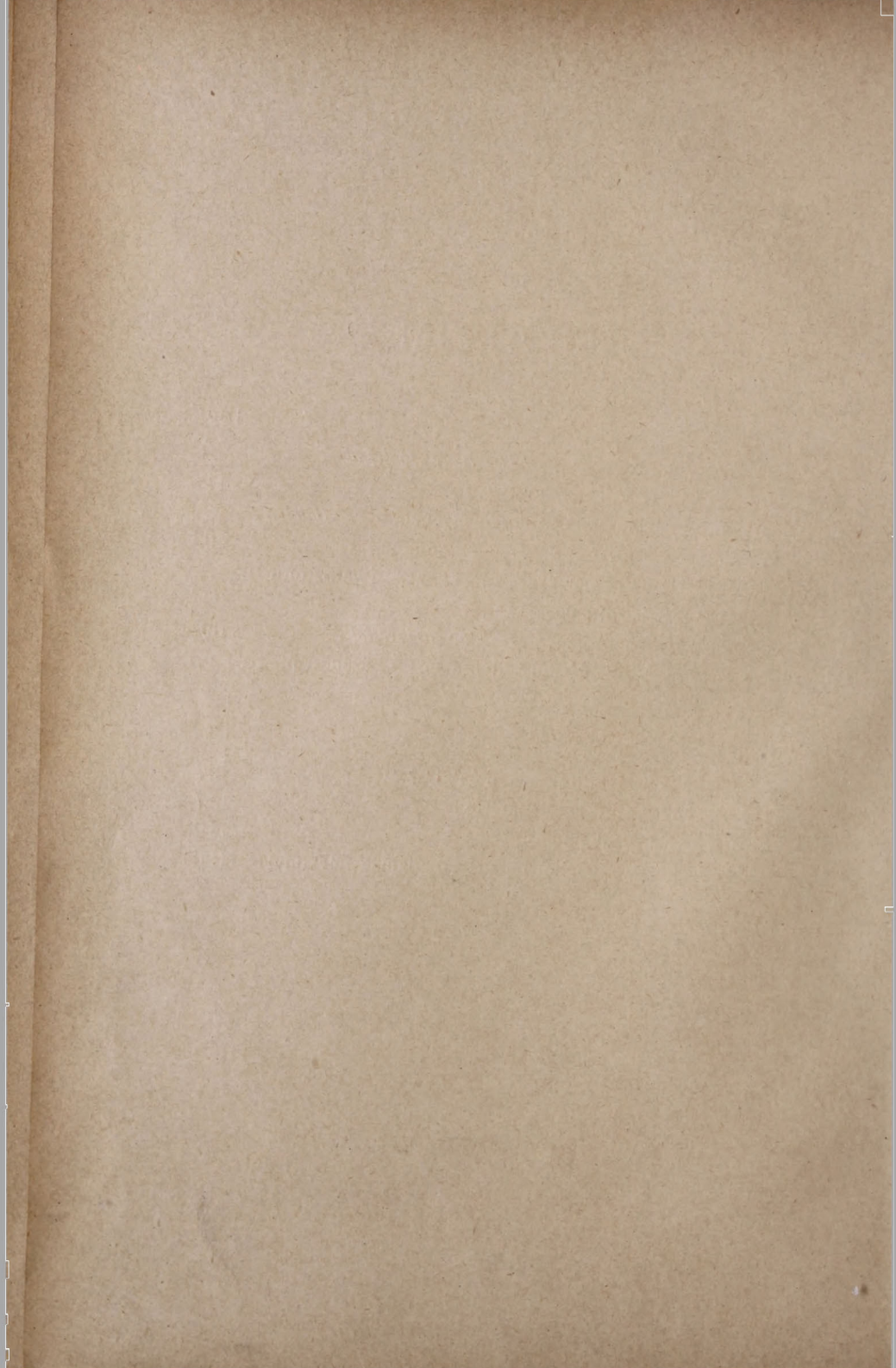

TARTALOM.

I. Értekezések:	Lap
1. Szepesmegye helységnevei. — <i>Hradszky Józseftől</i>	1
2. Palocsa vára. — <i>Sváby Frigyesről</i>	41
3. Az új naptár behozatala Szepesmegyében. — <i>Babura Lászlótól</i>	49
4. 1703—4-ik évi hadiesemények a XVI szepesi város területén. — <i>Weber Samutól</i>	59
5. Szepesvármegye nemessége. — <i>Sváby Frigyesről</i>	69
6. Adatok Hetesi Pethe Márton kalocsai érsek, szepesi prépost életéhez. — <i>Babura Lászlótól</i>	84
II. Társulati ügyek:	
1. Jelentés a társulat 1886-ik évi működéséről	97
2. Jelentés a gyűjtemények állapotáról	117
3. Jelentés a pénztár állapotáról	119
4. A »szepesmegyei történelmi társulat« tagjainak névkönyve	120

Szepesmegye helységnevei.

(A „szepesmegyei történelmi társulat“ évkönyve második évfolyamában megjelent közlemény folytatása).

L.

- Labs. M. 130. = Laps-Alsó?
 Labs, felső. 1884. Sz-Sz. 18. =
 Laps, Felső.
 Labsánka. 1723. Bé. K. = Lapsánka.
 Laczkófalva. 1808. L. — Lackova. H-a. — Lackowa. 1808. L. — Laczkova. 1884. Sz-Sz. 17. — Laczková. 1808. L. = Lackova.
 Ladendorf. 1780. Wind. II, 28. — Ladensdorff. 1723. Bé. = Lefkóc.
 Ladislaus, Sanctus. K-t. 1377. = Csötörtökhely.
 Laibitz. 1723. Bé. — 1779. B-C. 190. — Laibitzium. 1723. Bé. — Lajbitz. 1434. F. X, 7. 537. = Leibic.
 Landeck. H-a. — 1519. W. II, 196. — Landek. 1313. F. VIII, 1. 494 D. 515. — 1315. F. VIII, 1. 583. — 1325. F. VIII, 2. 624. — 1329. F. VIII, 3. 393. — 1341. F. VIII, 4. 508. — 1348. F. IX, 1. 638 — 1519. B. M. 64. — 1611. Pz. 96. — Landocum. 1735. T-n. 61. — Landok. 1723. Bé.—K. — Sz-Sz. 17. = Landok.
 Landwardi, villa. 1317. = Lengvárt.
 Lapis. M. 130. — Laposch. 1519. B. M. 64. — Laps. 1611. Pz. 96. — Laps, Alsó. H-a. — 1723. Bé.-K. — 1808 L. — 1884. Sz-Sz. 18. — Laps, Alsó. Lapsa. XVI. száz. elején. M. 130. — (Laps, Alsó?) Lapsch. (Alsó, Laps?) 1519. W. II, 196. — Lapsch, Nieder. 1723. Bé.—Lapsch, Unter. 1808. L. — Lapsse, Nižni. 1808. L. = Laps, Alsó.
 Laposch. M. 130. — Laps, Felső. H-a. — 1808. L. — 1723. Bé.-K. — Lapsch, Ober. 1723. Bé. — 1808. L. — Lapsse, Wyssni. 1808. L. = Laps, Felső.
 Lapsánka. H-a. — 1808. L. — Lapschanka. 1808. L. — Lapsánka. 1808. L. = Lapsánka.
 Lassyupatak. 1344. — 1358. K-t. — Stillbach.
 Latina, Villa. 1270. H-O. 379. 1273. F. V, 2. 125. — 1322.

- Eredeti Okm. Robert Károly kir. Sz-K-L. — Scr. 5. Fasc. I. No. 3. — 1637. B. M. 58. — Latinorum, villa. 1884. V. Sz. 129. = Olaszi-Szepes.
- Laučka.** 1808. L. = Lucska.
- Laupnik.** H-a. — 1808. L. — Lipnik-Nagy.
- Laurentii, Villa.** 1519. W. II, 195. B. M. 63. = Brutóc.
- Lautschburg.** H-a. — M. — 129. — H-a. — Lucsvina.
- Lazonowpataka.** 1350. P. 43. sz. = Podprocs.
- Lebicz.** M. 128. = Leibic.
- Lefkóc.** H-a. — Lefkócz. 1808. L. — Lefkowce. 1808. L. = Lefkóc.
- Lechnic.** H-a. — Lechnica. XVI. század elején. M. 130. — 1808. L. — Lechnic.
- Lechnica-Pod.** 1808. L. = Lechnitz, Sub.
- Lechnicz.** 1319. F. VIII, 2. 227. — 1320. F. VIII, 2. 255. — 1352. F. IX, 2. 198. — 1419. F. X, 6. 228. — 1535. W. II, 111. — 1884. Sz-Sz. 18. — Lechnicz, Carthusiensis in, 1439. Cs. 49. 166. — Lechnicz, Monasterium Carthusianorum. 1392. F. X, 2. 89. — 1393. F. X, 2. 93. = Vörösklastrom.
- Lechniczallya.** 1808. L. — Lechnicz, Sub. 1884. Sz-Sz. 18. = Lechnitz, Sub.
- Lechnicz, vallis de.** 1395. F. X, 2. 164. = Vörösklastrom.
- Lechnitz.** 1352. F. IX, 2. 198. — 1519. W. II, 196. — 1530. K-t. — 1723. B-K. = Lechnic.
- Lechnitz.** 1319. F. VIII, 2. 227. — 1320. F. VIII, 2. 225. — 1611. Pz. 112. — de Lechnitz, Monasterium. 1530. K-t. = Vörösklastrom.
- Lechnitz, Sub.** H-a. — Lechnitz, Unter. 1808. L. = Lechnitz, Sub.
- Leck.** 1280. W. I, 111. — B. S. 155. = Lefkóc.
- Leckófalva.** S. D. E. = Leszkovján.
- Leibic.** M. 128. — Leibicum. XVI. század elején. M. 128. — Leibicz 1397. F. X, 477. — 1397. F. X, 2. 640. — 1399. F. X, 2. 639. — 1884. Sz-Sz. 13. — Leibirz, (helyesen Leibitz). 1519. W. II, 194. — Leibitz. 1519. B. M. 62. 1808. L. — Leibitzia. 1290. G-ch. I, 125. = Leibic.
- Lejucze.** 1284. W. I, 82. 83. = Lócse.
- Leknitz.** 1779. B-C. 194. = Vörösklastrom.
- Leybicz.** 1274. W. I, 262. = Leibic.
- Lenckova.** 1774. W. II, 225. = Laczkova.
- Lendak.** H-a. = Landok.
- Lengvart.** H-a. — Lengvart. 1808. L.-K. — 1884. Sz-Sz. 14. — Lengvárd. 1887. Kor. 365. — Lengvarth. 1723. Bé. —

- Lengwarty. 1808. L. = Leng-
vart.
- Leschnitz. 1808. L. = Lesnic.
- Lesna-Nowa. 1808. L. — H-a. —
1723. Bé. = Leszna, Új.
- Lesna, Stara. 1808. L. H-a. =
Leszna, Ó.
- Lesnic. H-a. — Lesnicz. 1808.
L. — Lessnicz. 1723. Bé. —
Lesnitze. 1723. K. — Lessnica.
1808. L. = Lesnic.
- Leskova. 1510. (Ulászló kir. le-
irat. Leszkovján község ügyé-
ben. Markusfalvi pleb. levél-
tárában. Másolat). — Leskow-
jany. 1808. L. — Leszkófalva.
1808. L. — Leszkova. 1510.
(Ulászló király leirata. Lesz-
kovján község ügyében. —
Markusfalvi plebánia levél. —
Másolat). — Leszkovján. 1808.
L. = Leszkovján.
- Leszna, Ó. H-a. — 1808. L. —
1884. Sz-Sz. 16. = Leszna, Ó.
- Leszna, Új. H-a. — 1723. Bé. —
1808. L. — 1884. Sz-Sz. 16. =
Leszna, Új.
- Lesznicz. 1884. Sz-Sz. 18. =
Lesnic.
- Letánfalva. 1723. Bé. — Letán-
falu. H-a. — 1884. Sz-Sz. 15.
— Letanovec. H-a. — Leta-
nowce 1808 L. — Letanow-
cze. 1723. Bé. — Letanyfalva.
1786. Kor. (Lajstrom). —
Lethan. 1519. W. II, 194. —
B. M. 63. — Lethánfalva. 1808.
L. — Lethen. 1311. W. I, 397.
Lethenkew. 1320. W. I. 404. —
Lethensdorf. 1808. L. — M.
128. — Lethon villa. 1250. F.
IV, 2. 64. — 1279. F. V, 2.
582. — 1280. F. V, 3. 51. —
1281. F. V, 3. 103. 105. —
1291. F. VI, 1. 187. — 1371.
F. IX, 4. 350. 366. — 1404.
F. X, 4. 339. — 1543. K-t. —
Lethou. 1299. F. VI, 2. 211. —
Lethun, villa. 1278. F. V, 2.
435. — 1280. B. S. 155. W. I,
111. — Leton. XVI. század
elején. M. 128. — Lettensdorff.
1723. Bé. — 1787. Kor. 368.
= Letánfalu.
- Leubicz. 1412. F. X, 5. 297. —
W. I, 213. — Leubitz. 1723.
K. = Leibic.
- Leucha. 1280. F. V, 3. 38. —
1298. F. VI, 2. 168. — 1330.
F. XI, 441. — 1363. F. IX, 3.
374. 377. — 1434. F. X, 7.
601. — Leucha (város). 1271.
F. V, 1. 133. — 1319. F. VIII,
2. 241. — 1411. F. X, 5. 133.
— Leuche. 1280. F. VII, 2.
83. — 1284. W. I, 82. — Leu-
chovia. 1524. K-t. — 1578.
C-J. 27. t. c. 9. §. — Leucovia.
1632. C. XIII, 128. — 1670.
C. XIII, 247. — Leucza. 1280.
F. V, 3. 54. — Leuczova. 1412.
F. X, 5. 299. = Löese.
- Leuk. 1318. F. VIII, 2. 189. —
VI, 2. 328. — Leukfalva. 1369.
F. IX, 4. 213. — Leukócz.
1723. K. — Leukotz. 1723.
Bé. = Lefkóc.

- Leuschau.** 1294. F. VI, 1. 340. — Leutschau. H-a. — 1723. Bé. — 1808. L. — Leutsch. 1620. W. II, 22. — Leütsch. 1622. W. II, 23. — Leütschau. 1622. W. II, 22. = Lócse.
- Leutzburg.** 1723. Bé. — Leutschburg. 1808. L. = Lucsivna.
- Leutsovia.** 1808. L. — 1825. M-Sz. 161. — Leutschovia. 1550. W. I, 92. — 1600. W. I, 94. — 1802. B-S. — Leutzau. 1496. W. I, 354. — Leutzovium. 1508. W. IV, 67. = Lócse.
- Leszna, Ó.** 1723. K. = Leszna, Ó.
- Levk.** 1280. B-S. 155. — 1318. M-T-T. IX, 113. 116. — Levkóc. H-a. — Levkócz. 1884. Sz-Sz. 16. = Lefkóc.
- Levoča.** H-a. — Levocia. 1604. I-i. 500. — Levtschovia. 1723. Bé-K. = Lócse.
- Lewbich.** 1317. B-S. 69. — Lewbiche. 1392. W. I, 138. — Lewbicz. M. 128. = Leibic.
- Lewche.** 1323. K-t. — 1407. W. I, 83. — Lewchovia. 1439. F. XI, 214. — 1513. W. I, 88. — Lewcsa. M. 127. — Lewcza. 1444. W. I, 59. — M. 127. — 1496. W. I, 354. — Lewczovia. 1519. W. I, 193. — B. M. 62. — Lewtza. 1451. M-T-T. II, K. 208. lap. — Lewtzowia. 1412. W. I, 425. = Lócse.
- Lewk.** 1280. W. I, 111. — Lewk-
- falva. 1474. K-t. — Lewkocz. 1774. W. I, 111. = Lefkóc.
- Lewocsa.** 1723. Bé. — Lewoča. 1808. L. — Lewtsch. 1556. W. I, 97. — Lewtschau. 1450. M-T-T. IX, 152. — Lewtsche. 1371. K. — 1407. W. I, 83. = Lócse.
- Libenow.** 1292. B. S. 352. = Lubló, Ó.
- Libicza.** 1294. F. VI, 1. 327. — Libicze. 1723. K. — Libitza, villa. 1298. B. S. 425. — B. M. 67. = Leibic.
- Liblo.** 1412. W. I, 12. 13. — 1423. W. I, 15. — D. 53. — Liblo. 1519. W. II, 195. — B. M. 64. = Lubló, Ó.
- Liblo.** 1323. D. 52. = Lubló-vár.
- Liblo-Novum.** 1519. W. II, 195. = Lubló, Új.
- Liblyo.** 1403. F. X, 4. 227. — 1411. W. I, 7. = Lubló-Ó.
- Lijbló.** 1655. M-T-T. I, 224. = Lublóvár.
- Limbach.** M. 128. = Müllenbach.
- Lingwart.** 1786. Kor. 365. = Lengwart.
- Lipnik, Kis.** H-a. = Lipnik, Kis.
- Lipnick.** 1723. Bé. — Lipnik. 1723. K. — 1808. L. — Lipnik, Nagy. H-a. — 1884. Sz-Sz. 18. = Lipnik, Nagy.
- Lisqua.** 1328. K. = Leskovján.
- Lisza Hora** = Kalenberg.
- Lisznitz** 1530. K-t. = Lesnic.
- Litmanova.** 1884. Sz-Sz. 17. — Litmanowa. 1808. L. Litmanó.

1808. L. — Littmanova. H-a.
= Littmanova.
- Litzier. 1808. L. = Lengvart.
- Loboulia. 1562. W. I, 231. =
Lubló, Ó.
- Lomnic, Gross. H-a. — Lomnicz,
Gross. 1723. Bé. = Lomnic,
Kakas.
- Lomnic, Holo. XVI. száz. elején.
M. 128. = Lomnic, Holló.
- Lomnic, Nagy. H-a. = Lomnic,
Kakas.
- Lomnic, Superior. 1285. Folyó a
kakas-lomniczi határon. Sz. F.
(Eredeti okmány). = Lomnic
Kakas, folyó.
- Lomnica, Welka. H-a — Lom-
nicha. 1325. F. VIII, 2. 659.
— Lomnýcha. 1325. Sz. F. —
Lomnicz. 1298 F. VI, 2. 168.
— Lomnicza 1325. F. VIII,
2. 659. — F. VIII, 3. 376. =
Lomnic, Kakas.
- Lomnicz, Holló. 1884. Sz-Sz. 17.
= Lomnic, Holló.
- Lomnicz, Kis. 1884. Sz-Sz. 17. —
Lomnicz, Kis. XVI. száz. elej.
M. 129. = Lomnic, Kis.
- Lomnicz, magna. 1361. F. IX, 3.
280. — Lomnicz, Nagy. 1884.
Sz-Sz. 16. — Lomnicza, villa.
1257. F. IV, 440. — Lomnitz.
1723. K. = Lomnic, Kakas.
- Lomnitza, Holi. 1611. Pz. 96. —
Lomnitz, Holo. 1524. K-t. =
Lomnic, Holló.
- Lomnitz, Kakas. 1723. Bé. =
Lomnic, Kakas.
- Lomnitz, Kis. 1723. K. — Lom-
nitz, Klein. 1723. K. = Lom-
nic, Kis.
- Lomnitz, major. 1519. W. II,
196. — Lomnitza. 1290. =
Lomnic, Kakas.
- Lomniza minor. 1611. Pz. 96. =
Lomnic, Kis.
- Lomnitz, Nagy. 1723. Bé. —
Lomnitz, villa. 1298. B. S. 426.
— Lompnicza. 1471. K-t. =
Lomnic, Kakas.
- Lublo Alt. H-a. = Lubló, Ó.
- Lublo arx. 1723. K. — Lublou,
vár. 1312. F. VIII, 1. 449. =
Lublóvár.
- Lublov. 1315. S. S. 151. — Lub-
lov. 1578. W. I, 237. — Lub-
low. 1299. B. S. 432. = Lubló, Ó.
- Lublouia. 1723. Bé. — Lublóvár.
- Lublovia. 1412. W. I, 14. —
1808. L. = Lubló, Ó.
- Lublovia, Neo. 1808. L. = Lub-
ló, Új.
- Lublow. 1299. F. VI, 2. 210. —
1315. F. VIII, 1. 593. — 1333.
W. I, 316. = Lubló, Ó.
- Lompnicza, Nagh. 1474. K-t. =
Lomnic, Kakas.
- Lompnicza, villa. 1293. F. VI,
1. 252. = Lomnic, Kakas.?
- Lompnych, Magna. 1326 Sz. F.
(Folyó a kakas-lomniczi hatá-
ron). = Lomnic Kakas, folyó.
- Lompnyeza, nova villa. 1293. B.
S. 365. = Lomnicz, Kakas.
- Losznice. XVI. század elején. M.
130. = Lesnic.

- Lothon. 1611. Pz. 96. — M. 128.
= Letánfalu.
- Löcse. 1354. F. IX, 2. 336. —
Löcse. H-a. — 1808. L. 1884.
Sz-Sz. 13. — Lötsche. 1605.
W. III, 228. = Löcse.
- Lubica. 1269. F. IV, 3. 515. —
1808. L. — M. 128. — Lu-
bicha, villa. 1251. H-O. 22. —
1269. F. IV, 3. 515. — Lubicz.
1416. Schwartner i. m. 364. l.
— W. II, 91. — Lubitz. 1299.
B. S. 439. W. I, 395. — Lu-
bitza. 1723. Bé. — Lubiza.
H-a. = Leibic.
- Lublau. 1808. L. = Lubló, Ó.
- Lublauer Bad. = Lubló fürdő.
- Lublauer Schloss. 1808. L. =
Lublóvár.
- Lublau. 1412. F. X, 5. 300. —
Lublo. 1412. W. I, 213. — Lub-
ló. 1299. F. VI, 2. 209. —
1322. F. VIII, 5. 124. — 1323.
F. VIII, 2. 453. — 1412. W. I,
213. — 1808. L. — Lubló.
1884. Sz-Sz. 13. — Lubló, Ó.
H-a. = Lubló, Ó.
- Lubló Neu. H-a. 1808. L. — Lub-
ló, (Új). H-a. — 1808. L. —
1884. Sz-Sz. 17. = Lubló, Új.
- Lublóvár. 1884. Sz-Sz. 17. —
Lubló, vár. 1323. F. VIII, 2.
53. — Lublóvára. 1808. L. =
Lublóvár.
- Lublyau. 1779. B-C. 189. =
Lubló város.
- Lublyan. 1723. Bé. = Lubló, Ó.
- Lublyó. 1723. Bé. — V. ö. Sz-K.
1878. Évfolyam 502. lap. —
Lublyó arx. 1618. C-J. 10. 11.
t. c. — Lublyó castrum. 1622.
C-J. 2, §. 21, és 61. t. c. —
Lúblyó castrum. 1625. 38. t. c.
= Lublóvár.
- Lublyó, város. 1723. Bé. — Lub-
lyou. 1342. F. IX, 1. 502. —
Luboula. 1578. W. I, 237. =
Lubló, Ó.
- Luboeza. 1433. W. II, 92. =
Löcse.
- Lubovla. 1411. F. X, 5. 122. =
Lubló, Ó?
- Lubowenska kupel. = Lubló-
fürdő.
- Lubowensky Zamek. 1808. L. =
Lublóvár.
- Lubowla. 1412. W. I, 13. — Lu-
bowlya. 1589. W. I, 238. =
Lubló, Ó.
- Lubowna. 1723. Bé. — Lublóvár.
- Lubovňa, Nowa. H-a. — 1808.
L. = Lubló, Új.
- Lubovna, Stara. H-a. — Lubow-
na. 1808. L. = Lubló, Ó.
- Lučiwna. 1808. L. = Lucsivna.
- Luchka. 1611. Pz. = Lucska.
- Luchivna. 1611. Pz. 96. — Lu-
csivna. 1808. L. — 1884. Sz-
Sz. 10. — H-a. = Lucsivna.
- Lucska. H-a. — 1884. Sz-Sz. 14.
— Lucsky. = Lucska.
- Lucyna. M. 129. — Lucziwna.
1519. W. II, 197. — Luczina.
1655. M-T-T. I, 227. — Lu-

czynna. 1519. B. M. 65. = Lucsivna.

Ludvikfalva. 1350. K-t. = Richnó.

Lublíaw. 1342. K-t. = Lubló, Ó.

Luitsbach. B. S. 97. = Lócse.

Lumnicha, Kys. 1414. P. 119 sz. = Lomnic, Kis.

Lumnitz. 1285. B. S. 245. —

Lumpnicz, 1285. Sz. F. —

Lumpnicza, 1285, Sz. F. 1315.

K-t. — Lumpitz. Grosz. — Népnyelvén = Lomnic, Kakas.

Lumtz, Klein. (Népnyelvén.) =

Lomnic, Kis.

Lutsivna. 1723. K. = Lucsivna.

Lutska. 1723. Bé-K. — Lúcska.

1808. L. — Lúčka. 1808. L.

= Lucska.

Lwmpnycza. 1513. = Lomnic,

Kakas.

Lüblau. 1723. Bé = Lublówár.

Lüblon. 1311. F. VIII. 1. 409.

= Lublówár.

Lybiche. 1293. F. VI, 1. 253. —

Lybich, villa. 1293. F. VI, 1.

235. — 1294. F. VI, 1. 327.

— 1298. F. VI, 2. 168. —

Lybitza. 1298. W. I, 266 =

Leibic.

Lyblaw. 1412. F. X, 5. 254. —

Lyblío. 1354. W. I, 133. —

1578. W. I, 292. — Lyblo.

1287. F. V, 3. 388. — 1519.

B. M. 64. = Lubló, Ó.

Lyblo-Novum. 1519. B. M. 64.

= Lubló, Új.

Lyblou. 1330. W. I, 128. 409. —

Lyblov. 1313. F. VIII, 1. 489.

— Lyblyo. 1519. C. XIII, 59,

= Lubló, Ó.

Lyechnycz, domus vallis Sancti

Antonii prope, 1425. Cs. 48.

164. sz. = Vörösklastrom.

Lyubiez. 1299. F. VI, 2. 213. —

Lyubicza. 1299. B. S. 434. =

Leibic.

Lyucha. 1292. F. VI, 1. 123. —

Lyuche. 1284. H-O. 102. —

F. V, 3. 247. — Lyyscha. 1299.

B. S. 434 és F. VI, 2. 210.

211. 213. — Lywche. 1263.

B. S. 97. — V. ö. A-K. 13. —

Lwcz. 1416. Mart. Schwartner.

Introductio in rem. Diploma-

ticam. Budae. 1802. 364. =

Lócse.

M.

Macegowcze. 1779. B-C. 191. —

Macejovce. H-a. = Matheóc, falu.

Machal. 1323. P. No. 22. — Ma-

chalfalva. 1474. K-t. — 1808.

L. — Machalfeulde. 1336. A-K.

28. — Machalovce. H-a. —

Machalowce. 1808. L. — Ma-

halfalu. H-a. — 1884. Sz-Sz.

16. — Machálfalva 1474 K-t.

— 1517. K-t. — 1723. Bé. —

Machelsdorf. H-a. — 1808. L.

— Machlsdorf. 1723. Bé-K.

— Machol. 1336. A-K. 28. =

Mahalfalu.

Magni Mathaei, villa. 1543. K-t.

= Matheóc, város.

- ✓ **Magnum Clastrum.** XV. száz.
T-a. 452. = Szepesvár.
- ✓ **Magnum Lomnicium.** XVI. száz.
elej. M. 128. = Lomnic, Nagy.
- ✓ **Maierei, Alte.** H-a. — Majer, Ó.
- ✓ **Majerhof.** 1723. K. — Majerhöfchen. 1808. L. — Majerka. H-a. — Majerky. 1808. L. = Majerka.
- ✓ **Majer, Ó.** H-a. = Majer, Ó.
- ✓ **Majorka.** 1808. L. — 1818. T-G. XI, 11. = Majerka.
- ✓ **Major, Ó.** H-a. 1808 L. — 1884. Sz-Sz. 18. — Major, Stari, H-a. — Majer, Stary. 1808. L. = Majer, Ó.
- ✓ **Major, Új.** 1638. V. Sz. 1884. 9. — 1808. L. = Hotkóc.
- ✓ **Mala-Lomnica.** H-a. = Lomnic, Kis.
- ✓ **Mala stolica.** = Kismegye.
- ✓ **Maldar.** 1611. Pz. 96. — Maldur. XVI. száz. elej. M. 130. — 1723. Bé. K. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 17. — H-a. = Maldur.
- ✓ **Malompatak.** (Újabbkori művekben.) = Müllenbach.
- ✓ **Malter.** 1723. Bé. = Maldur.
- ✓ **Mattisdorf.** 1412. T-a. 445. = Matheóc, város.
- ✓ **Mälter.** H-a. 1808. L. = Maldur.
- ✓ **Männersdorf.** 1808. L. = Ménhard.
- ✓ **Marci, villa.** 1282. D. P. M. p. 5. — 1290. F. VI, 1. 64. — 1311. F. VIII. 5. 77. — 1351. P. 1387. F. X, 1. 386. — 1519. W. II, 194. — B. M. 63. — 1585. M. H. L. II, 76. — Marcofalva. 1412. F. X, 5. 259. —
- Marcusdorf. 1315. F. VIII, 5. 99. = Markusfalu.
- ✓ **Margaretendorf.** (Egykor magánlevelezésekben használtatott.) — Margaretha. 1520. W. II, 194. — Margeczán. Bé. — Margetzan. 1808. L. — Margetzen. 1787. Kor. 398. — Margétfalva. 1723. B-K. — Margicani. H-a. — Margičany. 1808. L. — Margitfalu. H-a. — 1884. Sz-Sz. 13. — Margitfalva. 1808. L. — Margith. 1808. L. = Margitfalu.
- ✓ **Marcksdorff.** 1723. K-B. — Marksdorf. 1808. L. H-a. — 1884. V. Sz. 129. — Markosfalva. 1511. C-F-M. 37. — Markus-(Csépfánfalu). 1884. Sz-Sz. 15. — Markusfalu. H-a. — Markusfalva. 1723. K-Bé. 1808. L. — 1884. V. Sz. 129. — Markusfalva. 1611. Pz. 95. — Markusovce. H-a. — 1884. V. Sz. 129. — Markussowce. 1808. L. — Markussowcze. 1723. Bé. = Markusfalu.
- ✓ **Matassowce.** 1723. — Mátyásfalu.
- ✓ **Mateóc.** H-a. — Matejocz. 1885. M. M. 24. — Matejócz. 1884. Sz-Sz. 14. = Matheóc, falu.
- ✓ **Matejócz.** 1808. L. — Matejowcze. 1723. Bé. — Matejowce. 1808. L. — Matejowitz. 1808. L. = Matheóc, város.
- ✓ **Matéfalva.** M. 130. = Mátyásfalu.

- Mathei.** 1358. F. IX, 2. 713. —
Mathejócz (sic.) 1810. Sz-Várm.
— Mathejotz. 1779. B-C. 191.
= Matheóc, város.
- Mathaei, villa.** 1275. K-t. =
Matheóc, falu.
- Mathaei, villa.** 1402. K-t. —
XVI. száz. elején. M. 130. —
Mathafalva. 1609. K-t. = Má-
tyásfalu.
- Matheóc.** H-a. — 1884. Sz-Sz.
16. — Matheótz. 1802. B. S.
136. — Mathejócz. S. D. E.
= Matheóc, város.
- Mathiasfalva.** 1609. K-t. = Má-
tyásfalu.
- Mathsdorf.** 1808. L. = Matheóc-
város.
- Mathshaus.** H-a. = Matyásfalu.
- Matthaeocz.** M. 129. — Matthaecus-
dorf. M. 129. — Mattheiócz.
1723. K. — Matthei, villa.
1279. B. S. 134 és F. V. 259.
— 1287. B. S. 262. — 1317.
B. M. 69. — 1519. B. M. 65.
és W. II. 197, 1723. Bé. —
és XVI. száz. elején M. 129.
1808. L. = Matheóc, város.
- Mattheócz.** 1723. Bé. = Matheóc,
falu.
- Matthey, villa.** 1285. B. S. 245.
— Matthsdorf. M. 129. =
Matheóc, város.
- Matjasovee.** H-a. = Mátyásfalu.
- Matsdorf.** 1412. F. X, 5. 297.
— 1723. K. — Matsdorff. 1412.
W. I, 213. = Matheóc, város.
- Mattzau.** 1723. B-K. — M. 130.
— Mattzau. M. 130. = Má-
tyásfalu.
- Matzdorf.** 1279. F. V, 2, 598.
1808. L. — Matzdorff. W. I,
213. — 1723. Bé. = Matheóc,
város.
- Mátyásfalu.** H-a. — 1884. Sz-Sz.
18. — Mátyásfalva. 1723. Bé.
— Mattyasfalva. 1723. K. =
Mátyásfalu.
- Matthyas-falva.** 1329. K-t. =
Matheóc, falu.
- Mayerey, Alte.** 1808. L. =
Majer-Ó.
- Maynhardi, villa.** 1317. B. M.
69. — Ménhárd.
- Medzibrodzie.** 1808. L. — Medzy
Brodzie. = Medzibrodze.
- Medzidolovcze.** S. D. E. = Me-
csedelfalu.
- Meelthewer.** 1603. C. 7. = Maldur.
- Megalomnicium.** 1668. G. 584.
= Lomnic, Kakas.
- Mega-Lumnicium.** XVI. száz. ele-
jén. M. 128. = Lomnic, Nagy.
- Mega-Salocium.** XVI. száz. elején.
129. = Szalók, Nagy.
- Mehltheyer.** 1658. K-N. 215. lap.
= Maldur.
- Meierhöfen.** H-a. = Majerka.
- Meltecor.** 1519. G-ch. II, 126.
szerint. Matr. Moler 7. lap. —
Meltener. 1519. B. M. 64. —
Melttern. M. 130. — Meitewer.
XVI. — M. 129. — Meltheyer,
1658. K-N. 145. lap. — Melth-
wer. 1519. W. II, 196. =
Maldur.

- Menartvalddorf, villa.** 1318. F. VIII, 5. 109. — Mencharsdorff. 1412. F. X, 5. 297. — Menersdorf. 1825. M-Sz. I, 174. — Menesdorf. (Népnelyvén). == Ménhard.
- Mengsdorf.** H-a. — 1808. L. — Menguszfalu. H-a. — Sz-Sz. 16. — Menguszfalva. 1808. L. — Mengusowce. H-a. — Mengussowce. 1808. L. == Menguszfalu.
- Menhard.** Sz-Sz. 16. — Ménhard H-a. — Ménhárd. Sz-K. 1878. Évfolyam 502. lap. — Menhardinum, M. 128. — Menhardi villa, XVI. száz. elej. M. 128. — 1519. W. II, 194. B. M. 62. — 1723. Bé. — 1808. L. — Menhardsdorf. 1808. L. — Menhardsdorff. 1328. W, I, 198. — 1723. Bé. — Menhartum. 1604. C. 1. == Ménhard.
- Menkus.** 1611. Pz. 96. — Menkusfalua. 1723. Bé. — Menkusfalva. 1723. K. — Menkusowcze. 1723. Bé. == Menguszfalu.
- Mensdorf.** H-a. — Menyhartsdorf. 1723. K. — Menyhárd. 1808. L. == Ménhard.
- Merény.** 1882-től. — 1884. Sz-Sz. 14. == Merény.
- Mezibrodzie.** 1808. L. — Mezybrodce. 1808. L. == Medzibrodze.
- Meyerhöwen.** 1317. W. I, 198. == Majerka.
- Méndzenth.** 1337. K-t. == Mindszent.
- Miedzibrozie.** 1808. L. == Medzibrodze.
- Michaelis, villa.** 1317. B. M. 69. — 1519. B. M. 65. — 1519. W, II, 197. — 1723. Bé. — Michelsdorf. H-a. — 1412. W. I, 213. — 1723. Bé. — 1808. L. — 1825. M-Sz. 175. — Michlsdorf. 1723. K. == Sztrázsa.
- Micro-Lumnicza.** 1610. G. 73. == Lomnic, Kis.
- Miklósfalu.** H-a. — 1884. Sz-Sz. 16. — Miklósfalva. 1280. B. S. 154. — 1519. K-t. — 1723. K. — 1808. L. — Miklussowce. 1808. L. H-a. — Mikulássowce. 1808. L. == Miklósfalu.
- Milenbach.** 1723. B. — Millbach. 1358. F. IX, 2. 679. — Millenbach. 1298. F. VI, 2. 168. — 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 3. — 1810. Sz.-Várm. — 1808. L. — Millenbach, villa. 1298. 2W. I, 66. — Millumbach, villa. 1318. F. VIII, 5. 108. == Müllenbach.
- Mindszent.** H-a. — 1324. F. VIII, 5. 51. — 1519. K-t. — 1723. Bé.-K. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 14. == Mindszent.
- Mingsdorf.** 1723. K. — A-R-H. — Minksdorf. H-a. — 1808. L. — Mingsdorff. 1723. Bé. == Menguszfalu.
- Mintszent.** 1638. M-L. Fasc.

XXVI. No. 3. — 1786. Kor.
414. = Mindszent.

↳ **Mnisek.** 1808. L.-H-a. — Mnisek-
Kacse. 1884. Sz-Sz. 17. =
Mnisek, Kacse és Zavodze.

↳ **Mnissek.** 1808. L. — H-a. =
Remete.

↳ **Mnisik.** 1810. Szepes-Vármegye.
= Mnisek.

↳ **Mnisky.** 1723. Bé. = Remete.

↳ **Mohol, villa.** 1209. B. S. 301.
= Mahalfalva.

↳ **Mollenbach.** 1519. W. II, 194.
B. M. 62. — Mollynpach. M.
128. = Müllénbach.

↳ **Mons S. Martini.** 1494. W. I,
351. = Szepeshely.

↳ **Mons Sancti Georgii.** 1317. B.
M. 69. — 1411. W. I, 422. —
1519. W. I, 194. — B. M.

62. — 1723. Bé. = Szombat-
hely, Szepes.

↳ **Morgenröthe.** 1723. Bé. — 1808.
L. = Zsdjár.

↳ **Müllénbach.** 1328. W. I, 198. —
M. 128. — Mullenbach. 1638.
M-L. Fasc. 26. No. 7. = Müll-
énbach.

↳ **Mutzdorf.** S. D. E. = Matheóc,
város.

↳ **Mühlembacium.** XVI. száz. elej.
128. — Mühlenbach. 1808. L.
— Müllénbach. H-a. — 1884.
Sz-Sz. 16. — Mülendorf. 1723.
K. — Myllumbach. 1318. F.
VIII, 5. 108. — Myllénpach,
1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 5.
= Müllénbach.

↳ **Mytscheleth.** 1255. B. S. 73. —
Micsedelfalu.

N.

↳ **Nadasch.** 1312. W. I, 198. —
Nádst. 1422. F. X. 6. 498.

— Nadaszfalva. 1631. P. —
439. sz. — Nadosth. 1258. W.
I, 80. B. S. 91. F. IV, 2. 463.
— 1280. F. V, 3. 39. — 1317.
B. M. 69. = Tersztyán.

↳ **Namesan.** 1611. Pz. 95. = Ne-
messán.

↳ **Neczdorf.** 1787. Kor. 437. =
Nedec, falu.

↳ **Nedec Unter-Schloss.** H-a. =
Nedec-Váralja

↳ **Nedecz.** 1808. L. = Nedec-Vár.

↳ **Nedecz.** 1808. L. — Nedecza. E.
D. 45. — Nedecze. 1808. L.

— Nedice. 1808. L. = Nedec-
Váralja.

↳ **Nedecvár.** H-a. = Nedecvár.

↳ **Nedecz, Nedeczvárral.** 1884. Sz-
Sz. 18. = Nedec-Váralja.

↳ **(Nedecz) Nedeczvárral.** 1884.
Sz-Sz. 18. = Nedecvár.

↳ **Neer.** 1723. Bé. — Nehre. 1884.
V. Sz. 12. — Nehrer. 1723.
K. = Sztráska.

↳ **Neiditz.** 1808. L. = Nedec-Váralja.

↳ **Nemesán.** 1808. L. — Nemessán.
H-a. — 1884 Sz-Sz. 14. — Neme-
sany. 1723. Bé. — Nemessány.
1723. K. — 1808. L. = Ne-
messán.

- Neoforum.** (XVI.) M. 128. = Igló.
- Neo-Sylva.** XVI. száz. elején. M. 129. = Leszna, Új.
- Nerau.** 1449, W. I, 63. — Nérer. 1611. Pz. 96. = Sztráska.
- Neswitz.** 1519 W. II, 195. — Netzdorf. 1808. L. = Nedec-Váralja.
- Neu-Behl** 1723. Bé. — Neu-Béla. H-a. — Neubechl. 1723. Bé. = Béla, Új.
- Neucomium.** 1610. G. 71. — Neudorf. H-a. 1802. B. S. 425. — Neudorf. 1412. F. X, 5. 297. — Neudorf ad annum 1662. W. II, 27. — Neudorff. 1778. W. IV, 67. = Igló.
- Neu-Walddorf.** H-a. — Neuwalddorff. 1723. Bé. = Leszna, Új.
- Neyndorf.** 1723. K. = Igló.
- Niger-Mons.** S. D. E. = Csarnagura.
- Nickelsdorf.** 1803. L. H-a. = Miklósfalu.
- Nisicz, villa.** 1320. F. VIII, 2. 289. K-t. — Niszicz, villa. 1320. F. VIII, 5. 113. — Niznecz. 1326. F. VIII, 3. 143. = Nedec-Váralja.
- Noctuae, villa.** XVI. száz. elej. M. 128. — Noctuarum, villa. XVI. száz. elej. M. 128. = Velbach.
- Nova-Béla.** H-a. = Béla, Új.
- Nova Lueblo.** 1611. Pz. 96. = Lubló, Új.
- Nova-Villa.** 1298. F. VI, 2. 167. — 1317. B-M. 69. — 1399. W. I, 270. — 1411. F. X, 5. 122. 123. 153. — W. I, 9. — 1440. W. I, 58. P. V. L. 17. sz. — 1519. W. II, 193. — B. M. 62. = Igló.
- Nowa Wes.** 1779. B-C. II, 191. — Nowawiesz. 1490. W. II, 99. = Igló.
- Nyedecza.** 1589. W. I, 186. = Nedec-Vár.
- Nyetzta.** 1723. Bé. = Nedec-Váralja.
- Nyrer.** 1353. K-t. = Sztráska.
- Nysitz.** XVI. száz. elej. M. 130. = Nedec-Falu.
- Nyszvicz.** 1519 B. M. 64. — Nyzicz. E. D. 45. = Nedec-Váralja.
- O.**
- Obgart.** H-a. = Hobgárt.
- Oderin.** 1299. B. S. 434 W. I, 395. — Odoricza. 1810. Sz.-Vármegye. — Odorin. 1298. F. VI, 2. 167. — B. S. 425. — B. M. 67. — 1519. W. II, 194. — 1638. M-L. Fsc. XXVI. No. 3. — 1723. Bé. — 1808 L. — 1884. Sz-Sz. 14. — H-a. — Odorinum. XVI. század elején. M. 128. — Odoryn. 1808. L. — Odorocz. 1723. K. — A-R-H. = Odorin.
- Odusfalu.** 1311. K-t. = Hadusfalu.
- Oer.** 1884. V-Sz. 12. = Sztráska.
- Ófalu.** 1611. Pz. 96. = Odorin.
- Ófalu.** 1429. D. 104. — Ófalu. 1335. F. VIII, 4. 88. 223. — 1341. F. VIII, 4. 509. — 1530. K-t. — 1723. Bé-K. — Ófalu, vá-

- ros. 1407. F. X, 4. 588. —
 1429. F. X, 7. 97. — Ó-falu.
 H-a. — 1884. Sz-Sz. 18. —
 Ohfalu. 1337. F. VIII, 4. 224.
 = Ófalu.
- Olasavicza.** 1884. Sz-Sz. 14. =
 Olsavica.
- Olassi.** 1529. B. M. 55. — Olsasz-
 falu. 1786. Kor. (Lajstrom). —
 Olaszi. 1265. F. IV, 3. 312. —
 1273. F. V, 2. 128. — 1301.
 F. VIII, 5. 19. — 1519. W. II,
 193. — 1637. B. M. 57. —
 1808. L. — 1884. V-Sz. 129.
 — Olaszi. (Szepes) H-a. —
 1884. Sz-Sz. 13. — Olaszy.
 1632. B. M. 60. — 1723. K.
 — M. 128. — Olaszyum. 1723.
 Bé. — Olazy. 1487. W. I. 280.
 1519. B. M. 62. = Olaszi,
 Szepes.
- Olcna.** 1638. M-L. Fasc. XXVI.
 No. 5. — Olcnawa. 1808. L. —
 Olcznau. 1787. Kor. 500. —
 Olczno. M. 129. — Olcznó.
 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 14. —
 Olesno. 1723. K. = Olcnó.
- Ollas.** 1670. C. XIII, 248. —
 Olozi. 1487. W. I, 280. —
 Olozy. 1487. W. I, 280. =
 Olaszi, Szepes.
- Olsauka.** 1651. M-L. Fasc. XXVI.
 No. 7. — Olsava. 1638. M-L.
 Fasc. XXVI. No. 5. = Ol-
 savka.
- Olsavica.** H-a. — Olsavicza. 1808.
 L. — Olsavitza. 1723. Bé. =
 Olsavica.
- Olsavka.** 1638. M-L. Fasc. XXVI.
 No. 3. — 1711. M-L. Fasc.
 XXVII. No. 11. — 1808. L. —
 1884. Sz-Sz. 14. — H-a. =
 Olsavka.
- Olsawicza.** 1321. K-t. — 1808.
 L. — Olawitza. 1723. K. =
 Olsavica.
- Olsovica.** 1245. B. S. — Olso-
 vicha. 1245. B. S. — 1378.
 P. = Olsavka.
- Olsovicha.** 1378. P. 65. sz. —
 Olsovitz. 1611. Pz. 95. =
 Olsavica.
- Olsawka.** 1808. L. = Olsavka.
- Olus.** 1284. H-O. 103. = Olaszi,
 Szepes.
- Olyezno.** 1808. L. = Olnó.
- Olysavicza.** 1808. L. = Olsa-
 vica.
- Olysavka.** 1808. L. = Olsavka.
- Olyssavica.** XVI. száz. elej. M.
 129. = Olsavica.
- Olzauka.** 1723 B-K. = Olsavka.
- Omnium Sanctorum, villa.** 1471.
 K-t. = Mindszent.
- Opáka.** H-a. — 1808. L. — 1884.
 Sz-Sz. 13. = Opáka.
- Orezowan.** 1584. P. 355. sz. —
 Ordzovány. 1723. Bé. — 1808.
 L. — Ordzovján. H-a. 1884.
 Sz-Sz. 12. — Ordzowjany. 1808.
 L. = Ordzovján.
- Orlooch.** 1524. (Ered. Okm. II.
 Lajos kir. Sz-K-L. Scr. 7.
 Fasc. II. No. 17.) — Orlovec.
 H-a. — Orlovecz. 1808. L. =
 Orlócz.

- Oséletzinum.** XVI. M. 129. =
 Hozelec.
- Oslavita.** 1651. M-L. Fasc. XXVI.
 No. 7. = Olsavica.
- Osthorn.** H-a. — 1808. L. —
 Osturňa. 1808. L. = Oszturnya.
- Oszelec.** 1611. Pz. 96. = Ho-
 zelec.
- Oszturn.** 1787. Kor. 506. —
- Oszturna.** 1723. Bé. — Osz-
 turnia. 1628. E. D. — Osz-
 turnya. 1723 K. — 1884.
 Sz-Sz. 18. — H-a. — Osz-
 túrnya. 1808. L. = Oszturnya.
- Óváz.** H-a. — 1808. L. — 1884.
 — Sz-Sz. 13. = Óváz
- Ör, Nagy.** = Sztráska.
- P.
- Palaeo-Leszna.** XVI. száz. elej. M.
 129. — Palaeo-Sylva XVI. száz.
 elej. M. 129. = Leszna, Ó
- Palmarum, villa.** 1298. F. VI,
 2. 167. — 1774. W. I, 198.
 — 1519. W. II. 193. —
 1519. B. M. 63. — Palmes-
 dorf. 1328. W. I, 198. —
 Palmsdorf. M. 128. — H-a. —
 Palmsdorff. 1774. W. I, 198.
 = Pálmafalu.
- Pancrazfalua.** 1429. H-O. 389.
 — Pancrazowez. 1669. G. 642.
 — Pangracii, terra. 1297. B.
 S. 422. = Pongrácfalu.
- Parua-Lomnitz.** 1519. W. II, 196.
 — Parua-Lomnicza. 1294. F.
 VII, 2. 181. — Parua-Lumnicz.
 1519. B. M. 64. = Lomnic, Kis.
- Paulyan.** 1611. Pz. 95. = Pav-
 lyan.
- Pauschendorf.** T-T. 55. = Bussóc.
- Pavlány.** 1723. Bé-K. — Pavlján.
 1884. Sz-Sz. 14. — Pavlyan.
 H-a. — Pavlyán. 1808. L. —
 Pawlany. 1808. L. = Pavlyan.
- Petroch.** 1293. P. 67 a. = Grancs,
 illetőleg Petróc.
- Petroch-Sigre.** 1343. F. IX, 1.
 140. = Petróc, illetőleg Zsegra.
- Petrocz.** 1466. K-t. — 1471. K-t.
 — 1638. M-L. Fasc. XXVI.
 No. 5. — Petróc. 1611. 95. =
 Petróc, illetőleg Grancs.
- Petróc.** H-a. — Petrócz. 1723.
 Bé-K. — 1808. L. = Petróc.
- Petrouch.** 1293. P. = Grancs.
 illetőleg Petróc.
- Petrouch-Sigra.** 1292. F. VII.
 5. 506. — 1345. F. IX, 1.
 326. — 1383. F. X, 1. 118. =
 Petróc, illetőleg Zsegra.
- Petrowce.** 1808. L. — Petrowec.
 1808. L. — Petrowitz. 1808.
 L. = Petróc.
- Petroz-Sigra.** 1343. F. IX, 1.
 140. = Petróc, illetőleg Zsegra.
- (Grancs)-Petrócz.** 1884. Sz-Sz.
 — 14. = Petróc.
- Petruchsigra.** 1323. P. = Petróc,
 illetőleg Zsegra.
- Petruska.** H-a. 1808. — Petruska.
 1808. L. = Petruska.
- Petzier.** 1723. Bé. = Lengvart.
- Philitz.** 1723. Bé. = Filic.
- Piaczovecz.** A-R-H. = Mindszent.

- Pickendorf.** 1780. Wind. II. 28.
 — Pickensdorff. 1723. Bé. —
 Pickedorf. 1808. L. — Pik-
 falva. 1611. Pz. 95. — Pik-
 falva. M. 129. — 1808. L. —
 Pikóc. H-a. — Pikócz. 1808.
 L. — 1884. Sz-Sz. 16. —
 Pikkótz. 1723. Bé. — Pikowce.
 1808. L. = Pikóc.
- Pilhó.** (Egykor magán-levelezé-
 sekben használtatott.) — Pil-
 hof. 1808. L. — Pilhov. H-a.
 1884. Sz-Sz. 17. — Pilhow.
 1808. L. = Pilhov.
- Pisarowce.** H-a. = Buglóc.
- Pisarowce.** 1808. L. — Piszar-
 róc. H-a. — Piszarócz. 1808.
 L. = Piszaróc.
- Pocoy.** 1289. B. S. 301. — Pocy
 1289. B. S. 301. = Pikóc.
- Podelin.** 1312. P. V. L. = Po-
 dolin.
- Podgorze.** 1490. W. II, 99. —
 Podgrodzie. 1808. L. — Pod-
 hrad. H-a. 1774. W. I, 198.
 Podhradi. 1808. L. = Vár-
 alja, Szepes.
- Podolin.** 1244. F. IV. 1. 353. —
 1289. F. V, 3. 464. — 1292.
 F. VI, 1. 231. — 1292. B-S.
 352. — 1294. F. VII, 2.
 210. — 1299. F. VI, 2. 209.
 — 1303. S. S. 147. és 1303.
 F. VIII, 1. 156. — 1332. —
 F. VIII, 3. 638. — 1333. W,
 I. 316. — 1343. F. IX. 1,
 97. — 1345. F. IX, 1. 280. —
 1361. F. IX, 3. 278. — 1412.
- F. X, 5. 339. — 1519
 W. II, 196. — H-a. — Sz-Sz.
 13. — Podolincz. 1611. Pz.
 96. — 1808. L. — Podolinec.
 1808. L. — Podolinetz. 1723.
 K. — Podolincz. 1412. W.
 I, 213. — 1810. Sz-Várm.
 — Podolinum. 1808. L. —
 Podolyn. 1440. P. V. L. —
 Podolynecz. 1442. W. I, 223.
 — 1537. W. I, 224. = Po-
 dolin.
- Podproč.** 1808. L. — Podprocs.
 H-a. 1808. L. — 1884. Sz Sz.
 14. — Podprotsch. 1808. L.
 — Podprotsz. 1723. Bé. —
 Podprotz. 1723. K. = Podprocs.
- Pokaj, villa.** 1278. F. V, 2. 469.
 — M. M. 16. — Pokaj. 1278.
 V. Sz. 51. — Pokojfalu. 1278.
 M. M. 12. 16. = Pikóc.
- Polan.** 1242. (Kézirat eredetiből
 1309. átírva. Sz-K-L. Scr. III.
 Fasc. 1-o No. 8-vo). = Pav-
 lján.
- Polanc.** 1429. H-O. 389. — Po-
 lanowce. 1808. L. — Polano-
 witz 1808. L. = Polyanóc.
- Polemiczium.** 1589. W. I, 238. =
 Podolin.
- Polenken.** 1610. G. 72. — Po-
 liank. 1420. W. I, 139. —
 Polinka. 1638. M-L. Fasc.
 XXVI. No. 5. = Polyanóc.
- Polomnitza.** 1723. Bé. = Lom-
 nic. Holló.
- Polyanc.** 1429. H-O. 389. —
 Polyanka. XVI. száz. elej. M.

129. — 1723. Bé-K. — 1808. L.
 — Polyanóc. H-a. — Polyanócz. 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 14. — Polyánka. 1519. K-t. — 1611. Pz. 95. = Polyanóc.
- ✓ **Pongracowce.** 1808. L. — Pongratzfalu. 1466. K-t. — Pongratzowitz. 1808. L. — Pongrácfalu. H-a. — Pongráczfalu. 1884. Sz-Sz. 14. — Pongráczfalva. 1808. L. — 1884. V. Sz. 16. — Pongrázfalva. 1723. Bé-K. = Pongrácfalu.
- ✓ **Poppart.** 1326. F. VIII, 3. 161. — Poprad. 1287. F. V, 388. — 1317. B-M. 69. — 1496. Podolinum. 1617. C. 94. = Podolin.
- ✓ **Pulom.** M. 128. = Pálmafalu.
- ✓ **Pulom, villa.** 1298. B. S. 426. = Hunfalu.
- ✓ **Purlesbac.** 1633. C. 131. = Ruzsbach, Felső.
- ✓ **Pyck.** 1474. K-t. — Pykfalva. 1452. P. 189. sz. = Pikóc.
- ✓ **Pyrbrun.** 1519. Genersich. II, 126. l. szerint Matr. Moler 7. lapon. = Viborna.
- ✓ **Pyukfalva.** 1351. K-t. — 1474. K-t. = Pikóc.
 W-I, 354. — 1519. W. II, 193. — 1723. K. — Popradinum. XVI. száz. elej. M. 128. — Popradium. 1670. C. XIII. 266. — Popradt. 1519. B. M. 62. — Popradum. 1723. Bé. = Poprad.
- ✓ **Poracs.** 1808. L. 1723. K. — Porach. 1611. Pz. — M. 129. — Porács. H-a. — 1723. Bé. — 1884. Sz-Sz. 15. = Porács.
- ✓ **Pothproch.** 1378. P. 65. és 76. sz. = Podprocs.
- ✓ **Prackendorf.** 1808. L. — Praconis, villa. 1368. F. IX, 4. 116. — Prakendorf. H-a. — 1808. L. — Prakfalva. H-a. — 1884. Sz-Sz. M. 13. — Prakovec. (Tótul.) — Praxedis, villa. Egykor magán-levelezésekben használtatott. = Prakfalva.
- ✓ **Preymandorff,** 1312. W. I, 198. — Prim. 1280. B. S. 155. — Primfalva, villa. 1411. F. X, 5. 133. — Primi, villa. 1317. B. M. 69. — Primotz. 1723. Bé-K. — Primóc. H-a. — Primócz. 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 16. — Primovce. H-a. — Primsdorf. H-a. 1808. L. — Prjmowce. 1808. L. = Primóc.
- ✓ **Pudlein.** H-a. — 1723. — 1808. L. — Pudlin. 1315. S. S. 151. — Pudlynum. 1519. G-ch. II, 126. szerint. Matr. Moler 7. l. —

Q.

- Quads-Marck.** (= Quadorum terminus. = quadok határa.) 1723. Bé. = Késmárk.
- ✓ **Quintoforum.** 1298. F. VI, 2. 167. — Quintumforum. 1298. B. S. 426. — 1310. F. VIII,

1. 387. — 1307. F. VIII, 2.
95. — 1336. B. S. — 1508.
W. I, 354. — 1519. W. II.
193. és B. M. 62. — 1638.
M-L. Fasc. XXVI. No. 5. —
1651. M-L. Fasc. XXVI. No. 7.
— 1723. Bé. — quintum Forum.

1317. A-K. 25. = Csötörtök-
hely.

Quiylnylich bánia. 1280. F. V,
3. 30. = Gölnicbánya.

Quoriman 1638. M-L. Fasc. XXVI.
No. 5. = Kurimján.

R.

Rackendorf. A-R-H. = Prakfalu.

Radioltz. XVI. száz. elej. M.
129. — Radijolcz. 1524. Ered.
okm. II. Lajos kir. Sz-K-L.
Scr. 7. Fasc. II. No. 17. —
Ragyoch. 1348. F. IX, 1. 613.
— Ragyocz. 1519. W. I, 195.
— Ragyolch. 1278. H-O. 379.
— Ragyóc. H-a. — Ragyócz.
1808. L. — Ragyólcz. 1611.
Pz. 95. = Ordzovján.

Rakucz. 1524. K-t. — Rakusi.
H-a. — Rakusy. 1723. Bé. —
1808. L. — Rakusz. R. 209.
R. II, 209. — Sz-K. 1878.
Évfoly. 171. l. = Rokusz.

Rauschenbach. 1519. W. II, 195.
— B. M. 64. — Rauschenbach,
Nieder. 1723. K. = Ruzsbach,
Alsó.

Rauschenbach, Ober. H-a. —
1723. K. = Ruzsbach, Felső.

Rauschenbach, Ober. H-a. —
1884. A. O. = Ruzsbach Felső,
Füüdő.

Rauschenbach, Unter. H-a. =
Ruzsbach, Alsó.

Reepas. 1524. Ered. Okm. Lajos
kir. Sz-K-L. Scr. 7. Fasc. II,
No. 17. = Répas, Felső.

Regiouch. 1322. (Ered. Okm. Ro-
bert Károly. kir. Sz-K-L. Scr. 5.
Fasc. 1-o. No. 3.) — Regyouch.
1322. (Ered. Okm. Robert Ká-
roly kir. Sz-K-L. Scr. 5. Fasc.
1-o. No. 3.) = Ordzovján.

Rechwald. 1780. Wind. II, 14.
= Richwald.

Reichenau. (Népnylev.) = Richno.

Reichvald. 1519. W. II, 196.
— 1530. K-t. — Reich-vald.
1611. Pz. 96. — Reichwald.
H-a. — 1808. L. = Richvald.

Rellova. 1723. K. — Relow. 1808.
L. — Relyov. H-a. 1884. Sz-Sz.
18. — Relyó. 1808. L. — Rélyó.
1810. Sz-Várm. = Relyov.

Remete. 1638. C-P-B. — M-L.
Fasc. XXVI. No. 5. — 1779.
B-C. 193. — 1808. L. — 1884.
H-a. — 1884. Sz-Sz. és M. 13.
— Remethe. 1338. W. I, 205.
— 1533. W. I, 42. — Remette.
1723. K. = Szepes-Remete.

Remtz. 1723. K. = Mnisek, Kacse
és Zavodze.

Repas, villa. 1310. K-t. — Re-
pasch. 1321. K-t. — 1519. W.
II, 195. — B. M. 63. — Repasi-
Nissni. H-a. = Répás, Alsó.

- Répassi-Wissni.** H-a. — Repecz. 1498. Ered. okm. Sz-V-V. No. 21. Répas, Felső.
- Repisk.** 1808. L. — Repisko. 1723. Bé-K. — Repiszke. 1808. L. — Repiszko. H-a. — 1808. L. — 1884, Sz-Sz. 18. = Repiszko.
- Reppas, Also.** 1723. B. = Répás, Alsó.
- Reppas, Felső.** 1723. B. = Répás, Felső.
- Rethy.** 1309. Sz-K-L. ered. okm. Scr. 3. Fasc. 1. No. 8. — Réthe. Egykor magán-levelezésekben használtatott. — Réty. 1418. A-K. 15. = Nemesan.
- Reychwaldt.** 1519. B. M. 64. = Richvald.
- Régiklastrom.** H-a. = Vörösklastrom.
- Répas, Alsó.** 1723. Bé. = Répás, Alsó.
- Répas, Felső.** 1723. Bé. = Répás, Felső.
- Répas-inferior.** 1611. Pz. 95. = Répas, Alsó.
- Répas superior.** 1611. Pz. 95. — Répas, Uj. 1400. K. = Répás, Felső.
- Répassy-Nižni.** 1808. L. = Répás, Alsó.
- Répassy-Wyssni.** 1808. L. = Répás, Felső.
- Répas-Alsó.** H-a. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 14. = Répás, Alsó.
- Répás-Két.** 1323. K-t. = Répás-Alsó-Felső.
- Répás-Felső.** H-a. — 1808. L. 1884. Sz-Sz. 15. — Répás, Superius. XVI. száz. elej. M. = Répás, felső.
- Rhemete.** 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 3. = Remete.
- Riesdorf.** M. 128. — Riessdorf. 1808. L. — Riessdorff. 1277. B. S. 107. — Rieszdorff. 1277. B-S. 118. — Rieszdorf. H-a. = Ruszkínócz.
- Richenau.** H-a. — 1808. L. = Richnó.
- Richenaw, castrum.** 1451. M-T-T. II, 208. = Richnóvár.
- Richnau** 1723. K. — Richnava. 1442. W. II, 100. — H-a. — Richno. 1310. F. VIII, 1. 384. — 1378. F. X, 5. 306. — 1391. F. X. 1. 734. 1461. D. 70. — 1520. B-M. 62. — 1611. Pz. 95. — 1723. Bé. — 1802. B. M. 16. — Rihno. 1711. M-L. Fasc. XXVII. No. 11. — Richnoff. 1310. K-t. — Richnou. nézd Richno. — Richnov, 1350. K-t. — Richnó. H-a. 1884. Sz-Sz. 13. — Richnyó. 1808. L. = Richnó.
- Richvald.** XVI. száz. elej. M. 130. 1723. Bé-K. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 18. — H-a. — Richvald, villa. 1409. W. I, 422. — Richwald. 1409. F. X, 4. 772. = Richvald.

- Rikno.** T-a. 457. = Richnó.
- Rill.** H-a. — 1808. L. — Rilov és Rilow. 1735. T-n. 61. — Rilowa, 1808. L. és Bé. = Relyov.
- Ripsch-Ober.** H-a. — 1808. L. = Répás, Felső.
- Ripsch-Unter.** H-a. — 1808. L. = Répás, Alsó.
- Risdorff.** 1312. W. I, 198. — 1412. — 1723. Bé. = Ruszkinóc.
- Risovecz.** 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 5. = Hrissóc.
- Rissdorf.** 1723. K. — Ristdorff. 1412. T-a. 445. — Riszdorf. M. 128. = Ruszkinóc.
- Rochs.** 1786. Kor. (Lajstrom.) — Rokesz. 1519. B. M. 64. — Roks. H-a. 1723. Bé. — 1808. L. — Rokus. 1350. K-t. — 1366. R. II, k. 209. — 1611. Pz. 96. — Rokusz. H-a. 1723. K. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 16. = Rokusz.
- Rollova.** 1628. E. D. — Relyov.
- Roschkowitz.** 1808. L. — Roskocz. 1723. K. — Roskocz. 1808. L. — Roskóc. H-a. — Roskócz. 1884. Sz-Sz. 15. — Roskotz. 1723. Bé. — Roskovjan. 1525. K-t. — Rosskowce. 1808. L. = Roskóc.
- Roth-Kloster.** 1723. Bé-K. = Vörösklastrom.
- Roty.** 1418. F. X, 8. 599. = Nemessán.
- Rox,** 1610. G. 73 = Rokusz.
- de Rubo.** 1519. B. M. 16. 63. = Kluknó.
- de Rubo, villa.** 1519. B. M. 63. = Haraszt.
- Rubrum Claustrum** (Lechnic) 1735. T-n. 61. — T-a. 457. = Vörösklastrom.
- Ruchus.** 1307. K-t. — 1315. K-t. — Ruknok. 1307. K-t. — Rukustum. 1307. K-t. — 1429. K-t. = Rokusz.
- Rudna.** 1272. P. 2. sz. = Harakóc.
- Rusbacium.** XVI. száz. elej. M. 130. = Ruzsbach, Felső.
- Rusbach-Alsó.** 1723. K. = Ruzsbach, Alsó
- Rusbach-Felső.** 1723. K. = Ruzsbach, Felső.
- Rusbach, inferior.** 1662. K-t. — Rusbachi-Nišne. H-a. — Ruzsbach, Alsó.
- Rusbachi-Wisne.** H-a. = Ruzsbach, Felső.
- Rusbachy-Dolni.** 1808. L. = Ruzsbach, Alsó.
- Rusbachy-Horni.** 1808. L. = Ruzsbach, Felső.
- Ruzsbach.** 1786. Kor. 597. = Ruzsbach, Fürdő.
- Rusdorf.** S. D. E. = Ruszkinóc.
- Ruschenbach.** 1286. B. M, 256. = Rauschenbach, folyó.
- Ruschenbach.** 1288. B. S. 187. = Ruzsbach, Alsó.
- Ruzsbach-(Felső).** 1808. L. — 1810. Sz-Várm. — 1723. K.

- 1611. Pz. 95. = Ruzsbach, Felső.
- Ruzsbach-Alsó.** 1810. Sz-Várm. = Ruzsbach, Alsó.
- Ruszkín.** 1884, Sz-Sz. 15. — Ruszkínóc. H-a. — Ruszkínócz. 1808. L. — Ruszkivocz. Sz-K. 1878. Évfoly. 502. 1. — Ruszkonocz. 1723. K. — Ruszkonótz. 1723. Bé. — Ruskowcze. 1779. B-C. II, 190. — Ruskyin, villa. 1317. B. M. 70. — Ruskynowce. 1808. L. — Rusquin. 1519. W. II, 194. — B. M. 62. — Rusquinium, villa. 1298. W. I, 266. — Rusquinium. 1808. L-M. 128. — Rusquinium, villa. 1298. B. S. 424 — B. M. 67. — XVI. száz. elej. M. 128. — Rusquinocz. M. 128. — Russkinowce. 1723. Bé. = Ruszkínóc.
- Ruzsbach-(Alsó).** H-a. 1808. L. — 1884, Sz-Sz. 17. = Ruzsbach, Alsó.
- Ruzsbach-(Felső).** H-a. — 1884. Sz-Sz. 17. = Ruzsbach, Felső.
- Ruzsbach-Felső, fürdő.** 1884. A. O. — Ruzsbach, Felső, Fürdő.
- Rychnawa.** 1808. L. — Rychno. 1519. W. II, 195. — Rychnow. 1508. = Richnó.
- Rylowa.** 1808. L. = Relow.
- Rysdorff.** 1412. W. I, 213. = Ruszkínóc.

S.

- Sádek.** 1808. L. = Szadek.
- Sadrucus.** 1327. K-t. = Rokusz.
- Sacharotz.** 1723. K. — Sacharotz. 1723. Bé. = Zsakaróc.
- Sakotz.** M. 128. = Zsákóc.
- Salokinum Superius,** XVI. száz. elej. M. 129. = Szalok-Felső.
- Saloka inferior.** 1498. Ered. Okm. Sz-V-V. No. 21. = Szalók, Alsó.
- Salouk.** 1380. K-t. = Szalók-Felső.
- Sanct-Andrae.** H-a. = Szent-András.
- Sanct-Georgen.** H-a. — Sankt-Georgen. 1808. L. = Szent-György.
- Sancti Georgii praedium.** 1514. Ered. Okm. II. Lajos kir. Sz-K-L. Scr. 7. Fasc. II, No. 17. = Orlóc.
- Sancti Georgii villa.** XVI. száz. elej. M. 131. = Szent-György.
- Sancti Ladislai.** villa. 1263. A-K. 13. 1289. F. V, 3. 476. — 1291. F. VI, 2, 167. — Sancti, Ladislavilla, város Szepes várm., 1336. F. VII, 5. 235. = Csötörtökhely.
- de Sancto Spiritu,** villa. 1337. K-t. = Zsegra.
- Sanctus-Andreas.** 1315. K-t. — 1519. W. II. 194. B-M. 63. = Szent-András.
- Sanctus-Georgius.** 1289, B-S. 300. = Szepes-Szombat.

- Sannik, castrum. 1208. F. IV, 1. 108. = Savnik, kastély.
- Savnik. 1808. L. — 1810. Sz-Várm. = Savnik, falu.
- Savnik. H-a 1808. L. = Savnik, kastély.
- Scavnik. 1723. K. — A-R-H. = Savnik, falu.
- Scavnik. 1723. K. = Savnik, kastély.
- Scawnik. H a. = Savnik, falu.
- Seentes. 1280. B. S. 155 — Scentzdorf. 1306. K-t. és P. 80. sz. = Csontfalu.
- Scepanfalva. 1515. P. 255. — Scepanowcze 1723. Bé. = Csépanfalu.
- Scepes. 1274. W. I, 107. B. S. 262. = Szepes vármegye.
- Scepis. 1269. W. I, 48. = Szepes.
- Sceps. 1311. P. 15. — Scepus. 1209. W. I, 103. B. S. 7. — 1243. W. I, 102. — 1289. W. I, 26. — 1297. F. VI, 2. 78. — 1352. W. I, 26. — 1416. F. X, 5. 734. — 1449. W. I, 29. — 1512. W. I, 72. = Szepesvármegye.
- Scepus. 1528. D. 203. — 1550. W. I. 46. — 1884. V-Sz. 11. — Scepus arx. 1542. W. I, 44. — 1550. W. I, 46. = Szepesvár.
- Scepus Capitulum. 1264. W. I, 295. — 1344. W. I, 205. — 1445. W. I, 334. — 1478. W. I, 347. — 1557. C-J. 21. t. c. — 1608. C-J. 12. t. c. 3. §. — 1609. 49. t. c. = Szepeshely.
- Scepus Comitatus. 1559. C-J. 19. t. c. — Scepus terra. 1280. W. I, 274. — 1433. W. IV, 215. — 1635. W. II, 335. — Scepusia terra. 1670. W. II, 335. — Scepusium. T-a. — 452. = Szepesvármegye.
- Sceunuk. 1294. F. VI, 1. 334. = Savnik, falu?
- Scippis. 1239. W. I, 293. = Szepeshely.
- Scipus. 1253. F. IV, 2. 211. — 1280. F. V, 3. 38. = Szepesvármegye.
- Slavonicalis, villa. 1280. B. S. 323. — 1311. W. I, 397. — Sclavorum, villa. 1610. G. 73. = Tótfalu.
- Scriptoris, villa. 1319. K-t. = Almás.
- de S. Cruce, villa. 1519. W. II, 196. — B-M. 65. = Keresztfalu.
- Scypis, terra. 1198. W. I, 24. — Scypus. 1271. M-T-T. II, 72. — 1299. B. S. 433. — W. I, 393. — 1308. W. I, 34. — Scypus. 1254. W. I, 188. — 1280. W. I. 81. — Scypus, provincia. 1280. B-S. 191 és W. I, 81. = Szepesvármegye.
- Senewalth. 1310. F. VIII, 5. 75. — Senwald. 1323. K-t. = Schönwald, Pusztá.
- Sepus. 1274. W. I, 107. = Szepes. (Krompach), Series Nobilium.

1808. L. (Nemessor). = Krompach.
- Setuia.** (Umlauf. Die Oesterreichisch-Ungarische Monarchie. Pest. 1883. 997. l.) = Késmárk.
- de S. Georgio.** 1298. W. I. 425. B-M. 67. = Szombathely-Szepes.
- Schakan.** 1297. (Ered. Okmány Sz-K-L. Scr. III. Fasc. 1-o No. 4-to.) = Nemessán.
- Schakarowitz.** 1808. L. = Zsakaróc.
- Schaunik, castrum.** 1208. F. IV, 1. 108. — Schaunik de candelis. T-a. 457. = Savnik kastély.
- Schaunik, monasterium.** 1294. F. VI, 1. 330. = Savnik-Zárda.
- Schaunik, villa.** 1294. F. VI, 1. 330. = Savnik, Falu.
- Schavnik, castellum.** 1294. F. VI, 1. 330. = Savnik-kastély.
- Schavnik** 1216. 1222. W, III, 152. = Savnik, Zárda-kastély.
- Schavnik.** 1884. Sz-Sz. 13. = Savnik, falu.
- Schavnyk.** 1579. W. II, 299. = Savnik, zárda-kastély.
- Schawnik.** H-a. — 1808. L. = Savnik, falu.
- Schebnick.** 1519. B-M. 63. = Savnik, zárda-kastély.
- Schebnik.** 1519. W. II, 194. = Savnik, zárda.
- Schebnyk, claustrum.** 1530. W. II, 205. = Savnik zárda, kastély.
- Schevnik.** 1411. F. X, 5. 132. = Savnik-falu?
- Schewnik.** M. 128. = Savnik.
- Schigra.** 1808. L. = Zsegra.
- Schjar.** 1808. L. = Zsdjár.
- Schlagendorf, Gross.** H-a. — 1808. L. = Szalók-Nagy.
- Schlagendorf, Klein.** H-a. — 1808. L. = Szalók-Kis.
- Schlagendorff, Gros.** 1638. M-L. Fas. 26. No. 7. — Schlakendorf. M. 129. = Szalók-Nagy.
- Schlakou-Wissni.** H-a. — Schlakow. Wissni. H-a. — Schlan-Ober. H-a. = Szalók-Felső.
- Schlauch.** 1317. B-M. 69. = Szalók-Nagy.
- Schlauch-Ober.** 1723. K. — 1808. L. = Szalók-Felső.
- Schlavorum, pagus.** 1661. C. 201. = Tótfalu.
- Schmaegen,** 1610. G. 72. — Schmegna. M. 128. = Sümeg, Szepes.
- Schmelnicz.** 1449. W. I, 427. — 1723. K. — Schmolnicz. 1344. F. IX, 1. 240. = Szomolnok.
- Schmollnitzhütte.** H-a. = Szomolnok-Hutta.
- Schmögen.** 1808. L. — M. 128. = Sümeg, Szepes.
- Schmölnitzer Hütte.** 1808. L. = Szomolnok-Hutta.
- Schmölnitz.** 1723. Bé. — 1808. L. — Schmölnitz. H-a. — M. 130. = Szomolnok.

- Schonaw. 1321. F. VIII, 2. 311.
 — Schönau. 1321. F. VIII,
 2. 311. = Sunyava, Alsó.
- Schönau-Ober. H-a. — 1723.
 Bé. — 1808. L. = Sunyava,
 Felső.
- Schönwald. H-a. — 1808. L. =
 Schönwald, Puszta.
- Schreibersdorf. H-a. = Buglóc.
- Schuedlet. 1651. M-L. Fasc.
 XXVI. No. 7. = Svedlér.
- Schwabótz. 1802. B-S. 262. =
 Svábóc.
- Schvadler. 1638. M-L. Fasc.
 XXVI. No. 5. — Schvedler.
 1723. — Bé. K. — Schvedrel.
 1638. M-L. Fasc. XXVI. No.
 3. = Svedlér.
- Schveffelbad. 1723. Bé-K. =
 Kénfűdő.
- Schwabsdorf. H-a. — 1808. L.
 I-r. 11. 1. — Schwabdorf.
 1203. F. VII, 1. 86. = Svábóc.
- Schwaedler. M. 130. = Svedlér.
- Schwartzberg. 1723. K. —
 Schwatzberg. H-a. — 1808.
 L. = Csarnagura.
- Schwedler. 1808. L. — Schwe-
 dlerinum. XVI. száz. elején.
 M. 130. = Svedlér.
- Schwefelbaad. H-a. — 1808. L.
 = Kénfűdő.
- Sedes inferior comitatus Sce-
 pusiensis. 1551. P. 284. sz.
 = Szepesmegye.
- Sedes superior comitatus Sce-
 pusiensis. 1493. P. 236. sz.
 = Kismegye.
- Segersdorf. 1786. Kor. (Lajstrom)
 — Selgersdorf. 1786. Kor.
 261. = Illésfalu.
- Sepes. 1274. W. I, 167. =
 Szepesvármegye.
- Sepes castrum. 1460. W. IV,
 63. = Sepesvár.
- Sibra. 1884. V. Sz. 126. — A.
 = Sivabrada.
- Sighra. 1262. B. S. 95. —
 Sibra. 1274. F. V. 2. 224. —
 1343. F. IX, 1. 140. —
 1519. W. II, 195. — 1723.
 Bé-K. — Sibra, villa. 1274.
 F. V, 2. 310. — Sibra, parva.
 1354. P. — Sigre. 1723. Bé-K.
 = Zsegra.
- Simigh. 1317. F. VIII, 2. 95.
 = Sümeg, Szepes.
- Slakendorff. 1312. W. I, 198. —
 Slank, villa. 1318. F. VIII,
 5. 109. = Szalók, Nagy.
- Slatina. 1610. G. 72. — Slat-
 vina. XVI. száz. elej. M. 129.
 — Slattuina. 1651. M-L. Fasc.
 XXVI. No. 7. = Slatvin.
- Slawkendorf. 1449. W. I, 63.
 = Szalók, Kis.
- Slawkfalva. 1347. K-t. — Sza-
 lók, Felső.
- Slawkow-Maly. 1808. L. = Sza-
 lók, Kis.
- Slawkow-Wissny. 1723. Bé. =
 Szalók, Felső.
- Slawkow-Mali. H-a. = Szalók,
 Kis.
- Slawkow-Velki. 1808. L. —
 Slawkow-Welky. 1808. L. —

- Slawkow-Weliky. 1723. Bé. = Szalók, Nagy.
- [Slawkow-Wyssnj. 1808. L. = Szalók, Felső.
- [Slawok. 1583. K-t. = Szalók, Kis.
- [Slowenky-Nižnj. 1808. L. = Szlovenka, Alsó.
- [Slovenky-Wissnj. 1808. L. = Szlovenka, Felső.
- [Slowenskawes. H-a. 1808. L. = Tótfalu.
- [S. Maria de Suburbio. 1279. W. III, 11. = Váralja, Szepes.
- [S. Matheus. 1257. F. V, 3. 388. = Matheóc, város.
- [Sz. Mihály. 1198. M-M. 22. = Markusfalu.
- [S. Michael. 1519. W. II, 196. — B-M. 64. = Rokusz.
- [S. Michaelis, villa. 1198. M-M. 22. = Markusfalu.
- [S. Michael. 1519. W. II, 196. — B-M. 64. — S. Michaelis, villa. 1361. K-t. = Szalók, Kis.
- [Smegen. 1723. K. = Sümeg, Szepes.
- [Smerdzonka. 1808. L. = Szmerdzonka.
- [Smilnicia. 1779. B-C. 193. = Szomolnok.
- [Smisan. 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 5. — Smisány. 1723. K. — Smižany. 1808. L. — Smizsány. 1808. L. = Sümeg, Szepes.
- [Smolnicia. 1634. R. et St. 69. — Smolnicz. 1626. B-M. 60. — Smolnik. 1808. L. = Szomolnok.
- [Smolnjeká-Huta. 1808. L. = Szomolnok-Hutta.
- [Smulnuchánya. 1332. F. VIII, 7. 235. — Smulnuch. 1344. W. I, 206. = Szomolnok.
- [S. Nicolai, villa. 1318. K-t. = Mklósfalu.
- [Sobfalva. H. 111. = Hunfalu.
- [Sobota-Spišska. 1723. Bé. — 1808. L. = Szombathely, Szepes.
- [Sockeldorf. = Zsakaróc.
- [Solisko. 1808. L. = Szolizskó.
- [Sombathely. 1786. Kor. 196. = Szombat, Szepes.
- [Somegi, villa. M. 128. — Somogi, villa. XVI. száz. elej. M. 128. — Somogy. 1802. B-S. 62. = Sümeg, Szepes.
- [Sonava inferior. 1611. Pz. 96. = Sunyava, Alsó.
- [Sonava, superior. 1611. Pz. — Sonnawa. 1530. K-t. XVI. száz. elej. M. 129. = Sunyava, Felső.
- [S. Ondrej. = Szent-András.
- [Sperarum, villa. 1519. W. II. 193. — B-M. 62. — 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 5. — Sperendorf. 1263. F. VI, 3. 138. — Sperendorf. 1802. B-S. 96. — H-a. = Illésfalu.
- [Spiška-Novawes. H-a. = Igló.
- [Spiska Sobota. 1779. B-C. 191. = Szombat, Szepes.

- Spišská Kapitula.** 1808. L. = Szepes-Káptalan.
- Spišský zámek.** 1884. V-Sz. — **Spišský Zámek.** 1786. Kor. 854. = Szepes, vár.
- de S. Quirino.** 1519. W. II, 194. — B-M. 63. — de S. Quirino, villa. 1298. F. VI, 2. 168. W. I, 266. — B-S. 425. — B-M. 67. = Kurimján.
- S. Stephani, villa.** 1358. K-t. = Csépanfalva.
- Sesavnyik.** 1715. C-J. 65. t-c. = Sávnik zárda, kástély.
- Sscawnjk.** 1808. L. — Savnik, falu.
- Sščawnjk.** 1808. L. = Savnik-kástély.
- Stawnjk.** 1808. L. = Savnik-falu.
- Sstawnjk.** 1808. L. = Savnik-falu.
- Sšťawnjk.** H-a. — 1808. L. = Savnik-kástély.
- Starawes.** H-a. — 1808. L. = Ófalu.
- Starawoda.** 1808. L. = Óviz.
- Statesium.** 1519. B-M. 64. = Sztráska.
- Steckensdorf.** 1808. L. = Leszkovján.
- Stefansdorf.** H-a. = Istvánfalva.
- Stefansdorff.** 1384. K-t. = Csépanfalva.
- Steffanoweze.** A-R-H. = Istvánfalva.
- Steffensdorf.** 1808 L. — Stephansdorf. A-R-H. = Csépanfalva.
- Stein-Kamjonka** (helyesen Steindorf.) H-a. = Kamjonka.
- Stelbath.** 1651. M-L. Fasc. XXVI. No. 7. — Stellbach. H-a. 1344. 1358. K-t. — 1808. L. = Stillbach.
- Stellen.** 1723. Bé. = Stóla.
- Stenczelau.** (Egykor magán-levelezésekben használtatott.) — Stentzelhaus. XVI. M. 129. = Brutóc.
- Stepfalva.** 1471. K-t. = Hunfalva.
- Stephanfalva.** 1384. K-t. — Stephani villa. 1306. P. 80. sz. — Stephanovce. 1808. L. — Stepkfalva. 1384. K-t. = Csépanfalva.
- Stetesy.** 1519. (Genersich II, 125. l. szerint és Matr. Moler 7. lapon.) = Nere.
- Stiavnik.** M. 128. = Savnik.
- Stillbach.** H-a. — Stillbach. 1344. K-t. — 1358. K-t. — 1884. Sz-Sz. 13. — Stillbách. H-a. — 1808. L. = Stillbach.
- Stohla.** 1314. F. VIII, 1. 547. Stóla-Zárda. ●
- Stohla.** 1723. Bé. = Stóla.
- Stola.** 1314. F. VIII, 1. 547 és R. II. 243. — 1333. F. VIII, 3. 710. — 1383. F. X, 1. 127. — 1723. K. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 16, — Stoll nézd Stóla. = Stóla-Zárda.
- Stolna.** 1723. Bé. T-a. 457. —

- Stollen. H-a. — 1808. L. —
Stóla. H-a. = Stóla.
- Strasa. 1519. W. II, 196. =
Sztraska.
- Strasa. 1723. Bé-K. — Strázta.
Sz-K. 1878. Evf. 502. I. —
Straža. 1779. B-C. 191. =
Sztrázsa.
- Strasecum. 1735. T-n. 61. —
Straska. 1723. Bé-K. =
Sztraska.
- Stuhla. 1723. Bé. = Stóla.
- Štvartek. 1723. Bé. — Šver-
tek. = Csötörtókhely.
- Suburbium. 1281. F. V, 3. 103.
— 1317. B-M. 69. — 1352.
W. I, 27. — Suburbium Castri
Scepus. 1342. P. 33. sz. —
1392. Átirat. Sz-V-V. No. 24.
— Suburbium Montis Sancti-
Martini. Sz-K-L. Ered. okm.
Scr. 11-o Fasc. I. No. 4-o. =
Szepes-Váralja.
- Suevi, villa. 1287. F. V. 3. 388.
1348. W. I, 320. — XVI.
száz. elej. M. 128. = Svábóc.
- Sugre. 1321. F. VIII, 5. 116. =
Zsegra.
- Sulin. 1808. L. = Szulin.
- Sulta. XVI. M. 129. = Hozelec.
- Sumng. 1361. F. IX, 3. 227. —
Sumugh. 1254. F. IV, 2. 211.
— Sumugy. 1293. F. VI, 1.
245. — 1349. F. IX, 162 =
Sümeg. Szepes.
- Sunowa-Wyssni. H-a. — Suňawa-
Wyssnj. 1808. L. = Sunyava-
Felső.
- Sunyava-Alsó. H-a. 1723. K. —
1884. Sz-Sz. 16. — Sunyava-
Alsó. 1723. Bé. = Sunyava,
Alsó.
- Sunyava-Felső. H-a. — 1884,
Sz-Sz. 16. — Sunyava, Felső.
1723. Bé. — 1808. L. — H-a.
— Sunyawa-Horna. 1723. Bé.
= Sunyava, Felső.
- Sunyawa-Nizná. 1723, Bé. = Su-
nyava, Alsó.
- Sümeg, Szepes. 1884. Sz-Sz. 15.
= Sümeg, Szepes.
- Svablovka. 1808. L. = Kénfürdő.
- Svábóc. H-a. — Svábócz, 1808.
L. — 1884. Sz-Sz. 16. — Svabótz.
1611. Pz. 96. — 1723. Bé-K.
— Svabsdorff. 1611 Pz. —
1623. Bé. — Swap. 1414. P.
119 sz. = Svábóc.
- Svati-Andrej. H-a. = Szent-
András.
- Svedlér. H-a. 1808. L. — 1884.
Sz-Sz. 13. — Svédler. 1810.
Sz-Várm. — Swedler. 1338,
F. VIII, 5. 247. — 1368. F.
F. IX, 4. 116. — 1533. W.
I. 42. = Svedlér.
- Svevi, villa. 1298. F. VI, 2. 168.
— 1428. W. P. III, 54. —
Svej. 1287. B. S. 262. —
Swabowce 1808. L. — Swa-
bocz. 1669. G. 649. — Swap.
1474. K-t. = Svábóc.
- Sswedlár. 1808. L. = Svedlér.
- Sv. Juraja, vrch. = Szombat-
hely, Szepes.
- Sygra. 1245. B. S. 39. V. Sz.

15. — 1269. F. IV, 3. 543.
 — 1275. F. V, 2. 310. W.
 I, 108. — 1280 Sz-K-L. Scri.
 I. Fasc. 1. No. 2. — 1519.
 B. M. 63. — Sygura, villa.
 1297. F. VI, 2. 76 = Zsegra.
- Symigium.** 1329, K-t. = Sümeg,
 Szepes.
- Szadek.** H-a. — 1884, Sz-Sz. 17.
 = Szadek.
- Szallók-Nagy.** 1638. M-L. Fasc.
 26. No. 7. = Szatók-, Nagy.
- Szalok, Felső.** 1611. Pz. 95. =
 Szalok, Felső.
- Szalock-major.** 1519. W. II, 197.
 = Szalók, Nagy.
- Szalok, Felső.** 1884, Sz-Sz. 15.
 = Szalok, Felső.
- Szalok, Kis.** 1723. — 1884,
 Sz-Sz. 16. = Szalók, Kis.
- Szalok, Nagy.** 1884, Sz-Sz. 16. =
 Szalók, Nagy.
- Szalók, Felső.** H-a — 1723. Bé.
 — 1808. L. = Szalók, Felső
- Szalók-Kis.** H-a. — 1723. Bé.
 — 1808. L. = Szalók, Kis.
- Szalók, Nagy.** 1723. Bé-K. —
 1808. L. — H-a. = Szalók,
 Nagy.
- Szadek.** 1808. L. = Szadek.
- Szászvásár.** 1786. Kor. (Lajstrom.)
 1810. Sz-Várm. — Száztelek.
 1847. — Szászvásár. H-a =
 Hodermark.
- Szent-András.** H-a — 1412. F.
 X. 5. 259. — 1469. K-t. —
 1611. Pz. — 1723. Bé-K. —
 H-a. = Szent-András.
- Szent-András.** 1884, Sz-Sz. 16.
 = Horka-Szent-András.
- Szent-György.** (Egykor magán-
 levelezésekben használtott) =
 Orlovec.
- Szent-Györg.** H-a. 1723. Bé-K.
 1884. Sz-Sz. 17. = Szent-
 György.
- Szent-János.** 1611. Pz. 96 =
 Janoc.
- Szent-Kereszt.** 1611. Pz. 96. =
 Keresztfalu.
- Szent-Lőrincz.** 1611. Pz. 95. =
 Brutóc.
- Szent-Lőrinc.** 1606. K-t. = Illés-
 falu.
- Szent-Mihály.** 1198. C-F-M. 28.
 41. — Szent Mihály. 1354.
 C-F-M. 41. = Markusfalva.
- Szent-Mihály Úr.** 1198. C-F-M.
 28. = Markus-vár.
- Szent-Paul** (Egykor magán-le-
 velezésekben használtott) =
 Pavlyan.
- Szepes.** 1256. F. IV, 2. 380. —
 1270. F. V, 1. 48. = Szepes.
- Szepeshegy.** 1872. R. II. 158.
 = Szepeshely.
- Szepeshely.** 1861-től. — Szepes-
 Káptalan. H-a. = Szepes-Kápt-
 talan.
- Szepes-Ujvár.** (1638) V. Sz. 9.
 = Hotkóc.
- Szepes Varallja.** 1723. Bé. —
 Szepes várallya. 1808. L. =
 Váralja-Szepes.
- Szepus.** 1274. W. I, 107 = Szepes.

- Szlatonya.** 1723. Bé. — Szlatvin.
H-a. — 1884, Sz-Sz. 15. —
Szlatvina. 1808. L. — Szlat-
wina. 1808. L. = Szlatvin.
- Szlovenka-Alsó.** H-a. — 1723.
Bé-K. — H-a. — 1884. Sz-Sz.
13. = Szlovenka, Alsó.
- Szlovenka, Felső.** H-a. — 1723.
Bé. = Szlovenka, Felső.
- Szlovénka, Alsó.** 1808. = Szlo-
venka, Alsó.
- Szlovénka - Felső.** 1708. L. —
Szlovinka, Felső. 1884, Sz-Sz.
13. = Szlovenka, Felső.
- Szmerdzsonka.** H-a. — 1808. L.
= Szmerdzsonka.
- Szmisán.** 1503. K. — Szmisány.
1651. M-L. Fasc. XXVI. No. 7.
— Szmisány. 1723. Bé. =
Sümeg, Szepes.
- Szmolnicz.** 1626. B. M. 60. =
Szomolnok.
- Sobata, Spiska.** 1786. Kor. 196.
— Szombat, Szepes.
- Szobota.** 1723. K. = Szombat-
hely, Szepes.
- Szoliszko.** H-a. — 1808. L. =
Szoliszko.
- Szombat, Szepes.** 1884, Sz-Sz.
13. — Szombathely (sic.) 1779.
B-C. 191. 1810 Sz-Várm. —
Szombathely-Szepes. H-a. 1808
L. = Szepes-Szombathely.
- Szomolnok.** 1332. F. VIII, 7. 235.
— 1539. — 1638. M-L. Fasc.
XXVI. No. 5. — 1723. Bé.
— 1808. L. — H-a. — 1884.
Sz-Sz. 14. — Szomolnokbanya.
1358. W. I. 210. — 1399.
F. X, 2. 652. = Szomolnok.
- Szomolnok-Hutta.** 1884, Sz-Sz.
14. = Szomolnok-Hutta.
- Szomonoch.** 1638. M-L. Fasc.
XXVI. No. 3. — Szomolnoki-
num. XVI. száz. elej. M. 130.
= Szomolnok.
- Sztracena.** H-a. Sztraczena. 1884.
Sz-Sz. 15. = Sztracena.
- Sztrása.** 1808. L. = Sztrázsa.
- Sztráska.** 1884. V. Sz. 12. =
Sztráska.
- Sztrázsa.** H-a. — 1808 L. —
1884. Sz-Sz. 16. = Sztrázsa.
- Szulin.** H-a. — 1808. L. — 1884.
Sz-Sz. 17. = Szulin.

T.

- Tamasfalva.** 1530. K-t. — Ta-
másfalva. H-a. — 1884, Sz-Sz.
15. — Tamás-falva. 1611. Pz.
96. — Tamásfalva. 1723. Bé.
— 1808. L. — Tamási, villa.
1278. F. V, 2. 434. — Ta-
masovce. H-a. — Tamsdorf.
H-a. — Támásfalu. 1884. V.
Sz. 46. = Tamásfalu.
- Tepere.** H-a. = Toporc.
- Teplie.** H-a. — Teplica. M. 129. —
1808. L. — H-a. = Teplie.
- Teplička.** 1808. L. — Teplicska

- H-a. 1808. L. — 1884, Sz-Sz. 15. = Teplicska.
- Teplicz.** 1808. L. — 1884, Sz-Sz. 16. — Teplicza. 1354. C-F.M. 41. — 1519. W, II, 197. — Teplika. 1436. F. X, 7. 822. = Teplic.
- Teplitschen.** 1780. Wind. II, 19. — Teplitska. 1613. W. II, 22. = Teplicska.
- Teplitze.** 1723. Bé-K. = Teplic.
- Tepnitzke.** 1723. Bé-K. = Teplicska.
- Tepplycka.** 1519. B. M. 65. — Tepplyka. 1519. B. M. 65. = Teplic.
- Ternoplat.** 1672. K-N. 138. I. = Zavada.
- Terstina.** 1631. P. 439. sz. — Tersztyán. H-a. — 1884. Sz-Sz. 14. = Terstyán.
- Teutschendorff.** 1328. W. I, 198. — Theotonicalis, villa. 1298. B. S. 425. B. M. 67. — Theotonicalis, villa. 1298. F. VI, 2. 168. — Tewtschendorff. 1412. W. I, 213. = Poprád.
- Thomae, villa.** XVI. száz. elej. M. 128. — Thomasdorf. 1808. L. — Thomasi major, villa. 1278. B. S. 126. = Támásfalu, Nagy, ma Támásfalu.
- Thomesdorf, Kleine.** — Már rég nem létezik. = Tamásfalu, Kis.
- Thomesdorff, Grosse.** 1328. W. I, 198. — Thomsdorf. 1780. Wind. II, 19. = Tamásfalu.
- Thótfalva.** 1516. K-t. = Tótfalu.
- Thurldorf.** M. 128. = Durand.
- Tiz lánzsások.** = Decem Lan- ceatorum. = Kismegye.
- Tomasi, Kis.** 1292. F. VI. 1. 222. — V. Sz. 46. Már rég nem létezik. — Thomási minor, villa. 1278. B. S. — Már régen nem létezik. = Támásfalu, Kis.
- Tomássowce.** 1808. L. — Toms- dorf. 1808. L. — M. 128. = Támásfalu.
- Topertz.** 1808. L. — Toporc. H-a. = Toporc.
- Toporc, Kis** H-a — Toporčik. H-a. = Toporc, Kis.
- Toporec.** 1808. L. — Toporc. 1256. W. I. 136. 442. — 1519. B. M. 64. — 1611. Pz. 96. — 1808 L. — 1884. Sz-Sz. 15. — Toportz. 1519. W. II, 196. — 1723. Bé. — Top- poretz. 1723. K. = Toporc.
- Torisa.** 1723. Bé. — Toriska 1723. K. — Toriška. 1808. L. — Torisz. 1786. Kor. 777. — Toriszka. H-a. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 15. — Torysky. 1808 L. = Toriszka.
- Tótfalium.** XVI. száz. elej. M. 129. — Tótfalu. H-a. — 1723. K. — 1808. L. — 1884, Sz-Sz. 17. — Tótfalva. 1611. Pz. 96. — Tótfalva. 1723. Bé. = Tótfalu.
- Tót-Görgő.** = Görgő.
- Töplicz.** 1818. T-G. XI, 13. = Teplic.
- Treibis.** 1780. Wind. II, 14. — Tribs. H-a. — Tribsch. 1723.

- K. — Trips. 1808. L. —
1884, Sz-Sz. 18. — Tripsch.
1723. Bé. = Tribs.
- Trsztyan. 1711. M-L. Fasc.
XXVII. No. 11. — Trsztján.
1524. K-t. = Tersztján.
- Tscharneblod. 1808. L. = Zá-
vada.
- Tschenckensdorff. 1723. Bé. =
Csontfalu.
- Tschepansdorf. 1808. L. = Csé-
pánfalu.
- Tsötörtökhely. 1792. A-K. 13.
= Csötörtök.
- Tupertz. 1780. Wind. II, 14. =
Toporc.
- Tupureh. 1323. K-t. = Toporc,
Kis.
- Tülka. 1412. T-a. 445. = Felka.
- Tvarošna. — Twarozna. M. 128.
= Durand.
- Tyropolis. 1583. G-ch. II, 118.
— 1616. C. 91. — Tyropo-
lium. 1723. Bé. = Késmárk.
- Tžepánow. 1808. L. = Csépán-
falu
- Tžernahora. 1808. L. = Cserna-
gura.

U.

- Uhrengarten. (Uhren, Uren =
Ahorn=jahar-tól). 1751. Karpt.
XII. évf. 1885. — Uhrgarten.
1808. L. = Javorina.
- Ujfalu. 1797. (Greg. Berzeviczy
de Com. et ind. Hungariae.
196.) — Ujjfalu. 1818. T-G.
XI. 26. = Igló.
- Uj-Májor. (1638) V. Sz. 9. =
Hotkócz.
- Ulenbach villa. 1324. M-L. F.
XXXVIII. No. 1. = Velbach.
- Ulocza. 1786. Kor. 798. —
Uloza. 1723. Bé. — 1774.
W. I, 198. — Ulozsa. H-a. —
1808. L. — 1884, Sz-Sz. 15.
— Uosa. 1808. L. = Ulozsa.
- Urgarten. H-a. = Javorina.
- Ursi, villa. 1263. B. S. 96. 106.
— 1271. F. V, I. 167. —
B. S. 107. — 1298. B. S. 425.
— F. VI, 2. 167. — W. I,
226. B. M. 67. — 1317. B. M.
69. — 1328. R-S. 71. = Illésfalu.

V.

- Vagendressel. 1611. Pz. 96. —
1723. K. — Vagendriszel. 1808.
L. — 1810. Sz.-Várm. — Va-
gendrüssel. H-a. = Merény.
- Vajkócz. S. D. E. 1810. Sz.-
Várm. = Vojkoc.
- Vallen-Dorf, ad annum. 1670.
W. II, 32. — Vallendorf. 1723.
K. — 1884. V. Sz. 129. =
Olaszi, Szepes.
- Varalina. 1543. K-t. — Váralja,
Szepes. H-a. — 1884, Sz-Sz.
13. — Váralja. 1298. F. VI,
1. 167. — Varallja. 1519. W.
II, 193. — Várallyia. 1399.
F. X, 2, 691. 802. — Varallya.

1519. B. M. 62. — 1539. W. I, 226. — 1774. W. I, 27. — Váralljium. 1723. Bé. — Varalya. 1723. K. = Vár-alja, Szepes.
- Várhegy. 1808. L. = Porács.
- Vedernik. 1519. W. II, 194. = Vidernik.
- Velbach, H-a. — 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 3. — 1723. Bé-K. — Velbak. 1808. L. = Velbach.
- Velka. 1723. Bé. — Velica. 1656. K-t. = Felka.
- Velkkfalva. 1530. K-t. = Vil-kóc.
- Verbo. 1723. K. — Verbov. 1516. — Verbowo. 1723. Bé. = Ménhard.
- Vereshegy. = Porács.
- Viborna. H-a. — 1884. Sz-Sz. 17. — Vibornya. 1723. K. = Viborna.
- Vidernik. 1723. Bé-K. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 15. H-a. = Vidernik.
- Vikarthy. 1513. W. I, 429. 450. — Vikartócz. 1723. Bé. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 15. — Vikartotz. 1723. K. = Vikartóc.
- Vilbach. 1432. — 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 5 és 1651. No. 7. = Velbach.
- Vilca. W. III. 245. = Felka.
- Vilkóc. H-a. — 1884. Sz-Sz. 16. = Vilkóc.
- Villa antiqua. 1632. W. I, 91. = Ó-falu.
- Villa Italica. 1723. Bé. = Ola-szi, Szepes.
- Villa-Nova. 1298. B. S. 425. = Igló.
- Villa Stephani Aurifabri. B. S. 191. = Jamnik.
- Vilkócz. 1808. L. = Vilkóc.
- Vincendorff. 1519. W. II, 196. — Vindschendorff. 1723. Bé. — Vindtschendorf. 1723. K. = Tótfalu.
- Vithfalva. 1393. K-t. — Vitk. 1255. (Ered. okm. László kir.-tól 1277-kéről. Sz-K-L. Scr. 7. Fasc. I. No. 2.) — Vitkóc. H-a. — Vitkocs. 1525. K-t. — Vitkóc. H-a. — Vitkócz. 1298. F. VI, 2. 175. — 1611. Pz. 95. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 15. — Vikótz. 1723. K. — Vitkovics. 1300. W. III, 20. = Vitkóc.
- Vitzen-dorff. 1611. Pz. 96. = Tótfalu.
- Vlachi. 1723. K. — Vlachy. M. 128. — Vlachi. H-a. = Olaszi, Szepes.
- Vogendrissel. 1354. C-F-M. 41. = Merény.
- Voikfalva. 1525. K-t. — Vojk. 1310. K-t. — Vojkendorf. H-a. — Vojkóc. H-a. — Vojtkocz. 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 3. — Vojkócz. 1723. K. — 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 15. — Vojkotz. 1723. Bé. = Vojkóc.

Volkmarinum. XVI. M. 129. =
Folkmar.

Vorberg. H-a. = Forberg.

Voyk, villa. 1290. P. 8. sz. —
Voytkocz. 1651. M-L. Fasc.
XXVI. No. 3. = Vojkóc.

Völk. 1723. Bé. — Völk. M.
128. = Felka.

Vörösklastrom. H-a. = Vörös-
klastrom.

Vynczendorf. 1519. G-ch. II, 126. l.
szerint Matr. Moler 7. l. = Tótfalu.

W.

Wagendrüssel. M. 128. — 1808.
L. — 1723. Bé. — Wagen-
drüzel. 1290. F. V, 3. 509. —
1315. F. VIII, 5. 97. — 1358.
F. IX, 2. 656. = Merény.

Wahlendorf. M. 128. = Olaszi,
Szepes.

Walddorf. 1519. W. II, 196. —
B. M, 64. = Leszna, Ó.

Walddorf (Neu). 1808. L-H-a.
= Leszna, Uj.

Walddorf (Alt). 1808. L. —
Waldorff. 1474. K-t. = Leszna, Ó.

Walendorf. 1404. F. X, 4. 287.
— Wallendorf. H-a. 1808. —
M. 128. — Wallendorff. 1312.
W. I, 198. — 1723. Bé. —
Wallis Italarum = Wallendorf.
Jacob Melzer. Der ungrische
Zipser-Sachse stb. Kaschau.
1821. 9. l. = Olaszi, Szepes.

Warallia. 1670. C. XIII, 251.
— Wáralya. 1456. Ered okm.
Sz-V-V. No. 7. = Váralja,
Szepes.

Weichsdorf. H-a. — 1808. L.
— Weichsdorf. 1808. L. —
Weigsdorff. 1723. Bé. = Vi-
kartóc.

Weigsdorf. 1780. Wind. II, 19. —
Weisdorf. A. XI. = Vikartóc.

Welbach. 1808. L. — 1884,
Sz-Sz. 15. — Welbachý. 1808.
L. = Velbach.

Welka. 1279. B-S. — 1779.
B-C. 191. H-a. = Felka.

Werbév. 1251. H-O. 22. — Wer-
bowo. 1779. B-C. 191. —
M. 128. = Ménhard.

Wiborná. 1723. Bé. = Viborna.

Widernick. 1519. B. M. 63. —
Wiederik. 1787. Kor. 832. —
Wiedrig. 1787. Kor. (Lajstrom).
= Vidernik.

Wieschen. H-a. — 1808. L. =
Lucska.

Wikystdorph. 1317. B. M. 69.
— Wilkowce. 1808. L. =
Vilkóc.

Windschendorf. H-a. — 1808.
L. = Tótfalu.

Withfalva. 1341. P. = Vikartóc.

Witkendorf. 1808. L. — Wit-
kowce. 1808. L. = Vitkóc.

Wlachy. 1808. L. — Wlaska. —
1779. B-C. 191. M. 128. —
Wlasky. 1723. Bé. = Olaszi,
Szepes.

Wogendrossel. XVI.száz. elej. M. 128. — Wogendrössel. 1519. W. II, 194. B-M. 63. -- M. 128. — Wohdrysel. 1808. L. = Merény.
 Wojkendorf. 1808. L. — Wojkowce. 1808. L. — Woykocz. 1564. P. 306. sz. — 1593. M-L. Fasc. XXVII. No. 7. = Vojkóc.
 Wrbowe 1808. L. = Ménhard.
 Wydernik. 1530. W. I, 432. — Wydrnjk. 1808. L. = Vidernik.

Wykartowce. 1808. L. = Vi-kartóc.
 Wylkosdorff. 1312. W. I, 198. = Vilkóc.
 Wyncendorff. 1519. B-M. 64. = Tótfalu.
 Wyrbo. 1317. B-M. 69. = Ménhard.
 Wythkocz. 1524. Ered. okmány II. Lajos kir. Sz. K-L. = Vitkóc.

Y.

Ysaac, villa. 1209. Sz. F. (Átirat). — 1285. Sz. F.

(Eredeti okmány.) = Zsákóc.

Z.

Zacharocz. 1711. M-L. Fasc. XXVII. No. 11. = Zsakaróc.
 Zakocz. 1723. K. — Zakowce H-a. — 1808. L. = Zsákóc.
 Zalog. 1471. K-t. — 1519. W. II, 195. — Zalok. 1413. W. I. — 1496. W. I, 353 — Zalok, felsew. 1536. P. 271. sz. = Szalók, Felső.
 Zalok, Kiz. 1474. K-t. = Szalók, Kis.
 Zalok, major. 1519. B. M. 65. — Zalok, Nagy. 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 3. = Szalók, Nagy.
 Zalusan. 1418. F. X, 8. 599. V. ó. A-K. 15. = Nemessán.
 Závada. 1723. K. = Závada.
 Zavadka. H-a. — 1884, Sz-Sz. 15. = Zavadka.

Zákocz. 1723. Bé. — 1711. M-L. Fasc. XXVII. No. 11. = Zsákóc.
 Zár. 1723. Bé. = Zsdjár.
 Závada. 1723. Bé. = Závada.
 Zavadka. 1808. L. — Zavoda. 1354. C-F-M. 41. = Zavadka.
 Žakarowce. 1808. L. = Zsakaróc.
 Zeekfalva. 1463. K-t. = Szlatvin.
 Zehn Lanzenträger. = Kismegye.
 Zehra. 1808. L. = Zsegra.
 (Krompach), Zemanska-Strana. 1808. L. (Krompach városának egy utcája). = Krompach.
 Zemanske dedini. = Kismegye.
 Zentgyurg. 1322. (Eredeti okmány. Károly Róbert kir. Sz. K-L. Scr. 5-o. Fasc. 1-o. No. 3.) = Orlóc.

- Zentleureneh.** 1322. Eredeti okmány. Károly Róbert király. Sz-K-L. — Zentleurent. 1268. Sz-K-L. másolat ered. okm. Scr. 5. Fasc. 1. No. 3. = Brutóc.
- Zepes.** 1290. W. I, 112. — 1330. W. IV, 207. — 1548. M. L. T. 1861. 49. = Szepes, vármegye.
- Zeps castrum.** 1460, W. IV. 64. = Sepesvár.
- Zepus.** 1255. B. S. 73. — 1634 R. et St. 71. = Szepesvármegye.
- Zepus arx.** 1634. R. et St. 69. = Szepesvár.
- Zigra.** 1651. M-L. Fasc. XXVI. No. 7. = Zsegra.
- Zip.** B. S. 399. — Zipf. B. S. 399. = Szepes.
- Zips.** 1884. V. Sz. 11. = Szepes-vár.
- Zipserhaus.** 1683. W II, 326. — 1787. Kor. 854. = Szepes, vár.
- Zipser-Kapitel.** 1808. L. = Szepes-Káptalan.
- Zipperland.** 1640. W. II, 309. = Szepes. vármegye.
- Zipser-Schloss.** 1884. V. Sz. 11. = Szepes-vár.
- Zipss.** 1277. B. S. 117. — Zipus. 1312. W. I, 118. = Szepes.
- Žjár.** 1808. L. = Zsdjár.
- Zlatina.** 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 5 — Zlatvina. 1611. Pz. 95. — 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 3. = Szlatvin.
- Zlawkfalva.** 1447. K-t. = Szalók, Felső.
- Zmisán.** 1611. Pz. 96. = Sümeg, Szepes.
- Zneck.** 1519. B. M. 63. = Szalók, Felső?
- Zobch, villa,** 1325. Sz. F. = Hunfalu.
- Zolouk, villa.** 1323. K-t. = Szalók, Felső.
- Zomolnok.** 1533. W. I, 42. — 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 5. = Szomolnok.
- Zon.** 1520. G-ch. I, 103. = Sunyava.
- Zopchfalva.** 1326. Sz. F. = Hunfalu.
- Zsakaróc.** H-a. — Zsakarócz. 1808. L. — 1884. Sz-Sz. 14. = Zsakaróc.
- Zsákóc.** H-a. — Zsákócz. 1808. L. — 1884, Sz-Sz. 16. = Zsákóc
- Zsdjár.** H-a. = Zsdjár.
- Zsegra.** H-a. — 1884. Sz-Sz. 15. — Zsegre. 1786. Kor. (Lajstrom.) 1808. L. = Zsegra.
- Zjár.** 1810. Sz.-Várm. — Zsjár. 1808. L. = Zsdjár.
- Zsygra.** 1638. M-L. Fasc. XXVI. No. 5. = Zsegra.
- Ztragar.** 1286. B. S. 250. = Zsdjár.
- Zumulnukbánya.** 1332. F. VIII, 3. 644. = Szomolnok.
- Zwek.** 1520. G-ch. 103. = Szalok, Felső?

Zypes. 1258. W. I, 80. — Zyps.
1198. F. II, 344. = Szepes.
Zypis. 1314. b. Nyári Alb. He-
raldika. 1886. XII. Táb. 91.
sz. = Szepes-Vármegye.

Zypserhaus. 1556. W. I, 98. —
1780. Wind. II, 26. — „zipser“
Haus. 1792. A-K. 22. =
Szepesvár.

PÖTLÉK

»Szepesmegye helységnevei«-hez.

Bodgroczia. 1512. Fuchsoffer Mo-
nasterologia. L. II. 297. =
Szepes-Váralja.

Burgerhof. 1667. Z - B. *) =
Dvorec.

Caismarcinum. 1632. Jena Hun-
garica. Gyulae. 1858. 15. l.
= Késmark.

Cip'. 1307. (A szepesi százok-
nak 1307-dik évről fenmaradt
közös czimeres pecséten. Lásd
Országos levéltár 1703. szjegy)
— Cips, 1295. B. 392 =
Szepes-Vármegye.

Cipis. 1289. Arch. közlem. IX.
köt. 64 l. = Káptalan-Szepes.

Coenobium Lechniczense. 1756
előtt T-t. II. évf. 73. — Conventus
de Doneycz. 1756 előtt. T-t. II,
évf. 73. = Vörösklasterom.

Cserneblot. 1667. Z-B. = Zavada.

Dzedzinki = Imrich- és Istvánfalu.

de Rubo**) 1545. Péterfy Sacra
Concilia. Posonii. 1741. Pars
I, 301.

Eisenbach. 1808. L. = Hnilec, Kis.

*) Z-B. = „Zipser Bote“ 1886. évf.
47. sz.

**) Legujabb kutatások alapján Dubrava.

Eremus Conventus Montis Coro-
nae = (E. C. M. C) 1756.
után, T-t. II, évf. 74 = Vörös-
klasterom.

Ganoty. 1445. T-t. II. évf. = Gánóc.

Geyzas-Mark. — Geyzmark. A
késmarki evang. ker. Lyceum
Értesítvény az 1875/6 évre. 6.
l. = Késmark.

Granscha. 1545. Péterfy. I. 301.
l. = Grancs.

Grenecs. 1545. Péterfy. I. 301. l.
= Grenicz.

Gyanfalva. 1351. K-t. = Gánócz.

Jamnik. 1667. Z. B. = Jamnik.

Helivágás. 1512. T-t. II, évf. =
Haligóc.

Huny, villa. 1545. Péterfy Pars
I. 300. l. = Hunfalu.

Igló-Kis-Hnilec. 1880. Állami
térkép. = Hnilec, Kis.

Kaysmark, 1190. W. II, 9. =
Késmark.

Köperehren. 1667. Z. B. = Ulozsa.

Kubad. 1545. Péterfy. I. 301. l.
= Kubach.

Kuntzhöfchen. 1667. Z. B. =
Hradiszko.

- Lechnitz, Új. (1419) T.t. II, évf.
= Lechnitz, Sub.
- Liblio, nova. (sic.) 1545. Péterfy.
I. 301. l. = Lubló, Új.
- Lewbicsa. 1545. Péterfy. I. 300.
l. = Leibicz.
- Nevendorf. 1426. A szepes szék-
egyház egyik harangján. = Igló.
- Neser. 1545. Péterfy. I. 301. l.
= Sztráska.
- Ober-Rips. Beiträge zur Gesch.
ev. Gemeinden in Ungarn. Pest.
1863. S. 236. = Felső-Répás.
- Pargow. 1545. Péterfy. I. 302.
l. = Görgő.
- Petzler. 1667. Z-B. = Lengvart.
- Sancta Crux. 1545. Péterfy. I.
300. l. = Keresztfalu.
- Sepes. 1437. (Szapolya Imre or-
szágnádor es 1465=1487-ig
Szepesvármegye főispánjának
siremléken a székesegyház
szentelyében déli oldalfalban)
= Szepes-Vármegye.
- S. Georgii, villa. 1545. Péterfy.
I. 300. l. = Szent-György.
- Teplicska. 1667. Z-B. = Teplicska.
- Toriszka. 1667. Z-B. = Toriszka.
- Vidernik. 1667. Z-B. = Vidernik.

Szepesvármegye helységeinek chronologikus sor- rendje, az idézett okmányok alapján összeállítva, a következő ¹⁾

1072. Béla. *)	1190. W. II, 8. Késmark.
1073. Friedmann.	1198. M-M. Markusfalu, (mint Szent-Mihály).
1108. G.-ch. I, 97. Ofalu.	1200. körül. Sztatvin (Zeek).
1150. Casa nova, (zárda, Savnik) B-C.	1203. F. Svábóc.
1174. Váralja, (Szepes*).	1204. Csütörtökhely, XXIV. ²⁾ —

A *gal jelzett adatok a róm.-kath. egyházközségeknél a szepes-egyház-
megyei, — a görög kath. egyházközségeket illetőleg pedig az eperjesi schema-
tismusból vétettek.

¹⁾ Az esetleg bővebb ismerettel bíró olvasók tisztelettel kéretnek, hogy
a keletkezési év tűzetesebb meghatározása céljából becses adataikat történelmi
társulatunkkal közölni sziveskedjenek.

²⁾ XXIV. = A szepesi „XXIV. kir. város” lelkész-testületének állítólagos
keletkezési éve. — A XXIV. helységet illetőleg, melyek általában „városok”-
nak tartatnak, szolgáljon megjegyzésül, hogy tudtunkkal egyetlen egy okmány
sincs, a melyben — a tatárok betörése előtt — valamelyik Szepesi helység
„város”-nak neveztetnék.

A XI. és XII. századbeli törvények egyike sem említi, hogy valamelyik
szepesvármegyei helység „város”-i joggal ruházott volna föl. Ennek folytán
egyedül csakis Privilegiumok — más idevágó adatok — s krónikákra vagyunk

Dénnsfalu, (Danisóc). —	1205. (illetőleg 1249.) W. ²⁾ Al-
Durand. — Felka. — Hun-	más. — Scepusium (Sz.-
falu. — Igló. — Illésfalu. —	Káptalan).
Káposztafalu. — Leibic. —	1212. Gnézda.*)
Matheóc (város). — Mén-	1222. Lubló (Ó).*)
hard. — Müllenbach. —	1240. K. ³⁾ Kolcsó.
Nagy-Szalók. — Odorin.	1242. Sz. ⁴⁾ Nemessán (Chakan).
— Pálmafafu. — Poprád. —	1243. X. ⁵⁾ Abrahámfalva. —
Ruszkínóc. — Sztrázsa. —	Betlenfalu. — Csontfalu. —
Szombat (Szepes). — Vel-	Filic. — Hadusfalu. —
bach és Zsákóc. ¹⁾	Horka. — Hozelec. —

utalva. A mi az utóbbiakat illeti, mint p. a löcsei, leibitzi és az Aronymi Carthusiani, melyekben a XXIV. helység emlittetik, csakis a legnagyobb elővigyázattal használhatók.

A XXIV. helység, melyekben hajdanta németek laktak, emlékeztet haladó idők óta a Szepesség legelső városainak tekintetik. Már 1204-ben állottak. (L. Genersich I. 99.)

Leginkább használt elnevezés, melylyel hazánkban valamely helység mint „város“ jeleztetett, a latin „villa“ = falu szó, gyakran „libera villa“ = szabadfalu = község. Ezenkívül előfordúl még: Civitas, Regalis civitas, Burgum, Burga, Castrum és Suburbium (lásd Szalay J. városaink a XIII. száz. Budapest, 1878. 30. l.)

Ama kérdéses XXIV. helység elnevezései „dorf“ szóval végződnek, mely latinban „villa“ szóval jeleztetett, m. p. Villa Latina = Wallendorf; Villa Theutonicalis = Deutschendorf; Villa Scti Matthaei = Matzdorf; Villa Menhardi = Menhardsdorf stb. A Civitas elnevezést (XXIV. Regales Civitates = XXIV. királyi város) csak később kezdték használni.

Mint legrégebb, előjogokkal felruházott helységei a Szepességnek ösmere tesek: 1. Olasz 1243. (L. Instantia „Ad Inclytos Stat. et ord. Regni Hungariae etc. 1790“ exhibitá, §. 4, Nota 5). 2. Kézsmárk 1269. (Hazai okmánytár VI. 657). 3. Göllniczbánya 1276. (Fejér V. 2, 343.) 4. Somogy, ma Szepes-Sümege, Privilegiuma 1293 (Fejér IV. 1, 245) stb.

¹⁾ Összesen 21 helység. Azonkívül a „Szepesi XXIV. kir. város lelkésztestületé“ -hez tartozott még: Béla, Szepes-Váralja és Svábóc. Olasz csak későbbben csatlakozott a testülethez.

²⁾ W. = Wagner Anal. Scep. I.—IV.

³⁾ K. = Supplem. Anal. II. kötet, kézirat.

⁴⁾ Sz. = Szepeskáptal. orsz. levéltár.

⁵⁾ X = Feltéve, hogy a „X. lándzsás kerületé“ -hez ma számított helységek 1243-ban, mikor IV. Béla a „kis megye“ nemességének kiváltságait megerősítette, már léteztek.

- Jánóc. — Kisóc. — Komaróc. — Lefkóc. — Mahalfalu. — Pikóc. — Primóc és Szent-András ¹⁾.
1243. B. ²⁾ Olaszi, Szepes.
1244. B. Podolin.
1245. Lócse. *) — Olsavka. B. — Zsegra. F.
1250. B. Arnótfalu. — Létánfalu.
1254. Sümeg (Szepes). B. — Vitkóc, Bev. ³⁾
1255. B. Micsedelfalu.
1256. B. Sztráska (Nagy-Eőr). — Toporc.
1257. F. Lomnic (Kakas=Nagy).
1258. B. Domány. — Görgő. — Kolbach. — Mindszent (Bethania). — Tersztyán (Nadosth).
1263. B. Drávec.
1274. *) Laps (Alsó-).
1276. F. V. 2. 343. Gólnicbánya.
1277. B. Roskóc.
1278. Béla (Új). *) — Brutóc, Bev. — Kaczin. *) — Farkasfalu, B. — Krempach (Dunajec. *) — Lechnic, falu. *) — Nedecz-Váralja. *) — Ordzovján, Bev. — Lucska (állítólag oly régi — 1278 — mint Pavlyan). — Pavlyan, Bev. — Tamásfalu, B.
1279. B. Bätizfalu. — Körtvélyes, F.
1280. K. Csépánfalu. — Jamnik, B. — Miklósfalu, B. — Répás (Felső-). V-Sz.
1284. B. Jekelfalu. — Kluknó, K. — Kojsó, B. — Margitfalu, B.
1286. B. Zsdjár.
1288. W. Ruzsbach (Alsó), — Ruzsbach (Felső-).
1290. P. ⁴⁾ Dobravola, (Curia Gerardi = Gellértfalva. — Kolenóc, B. — Merény, K. — Remete, B. — Vojkóc, P.
1292. P. Hotkóc. — Petróc.
1293. P. Dubrava. — Grancs-Petróc. — Harakóc (Rudna). — Kolacsco, W. Lomnic (Holló-), F. — Polyanóc, P.

¹⁾ Összesen 15 helység. Eredetileg minden valószínűség szerint a X. lándzsások kerülete csak is 10 helységből állott, melyek száma később 15-re emelkedett.

²⁾ Megjegyzendő, hogy Olaszi régente az esztergomi „De viridi Campo“ cz. prépost joghatósága alá tartozott. Olaszin kívül a mai Szepesvármegyéből oda tartozott még: Krompach, Jekelfalva, Göllniczbánya és Szomolnok. A három utolsó helység régente Tornavármegyéhez számított. Miután ezen föntemlitett prépostság, melyhez az itt elősorolt plébániák régtől fogva tartoztak, igen régi, legyen szabad kifejezést adnom azon véleményemnek, hogy az elősorolt öt helység a XIII-ik századnál sokkal régibb. — Egyébiránt a „De viridi Campo“ prépostság alá az említetten kívül még más plébániák is tartoztak, de ezek nem a mai Szepesvármegyéből valók.

³⁾ Bev. = Lásd a jelen értekezés bevezető szövegét.

⁴⁾ P. = I. Petróczy-család levéltárát.

1294. B. Bussóc. — Grénic, F. — Kubach, W. — Leszna, (Ó), B. — Lomnic (Kis-) F. — Savnik, Falu. F.
1297. P. Beharóc. — Dolyán, B. — Maldur. — Koncsán. — Korotnok. — Pongrácfalu, P.
1298. F. Kurimján.
- 1200—1300. K. Forberg. ¹⁾
- 1290—1300. W. Baldóc.
- 1300 előtt. C. ²⁾ Granasztó. — Kalenberg (Galgenberg).
- 1300 körül. Csarnagura. — Hrisóc, K. — Haraszt.
- 1301 előtt. C. Lesnic. — Richvald.
1301. C. Landok. — Frankova (Nagy-). — Hanusfalu (Hemis). — Haligóc. — Majerka. ³⁾ — Relyov (Reul), C.
1307. K. Rokusz.
1308. P. Gánóc. — Lubló (Uj-) ^{*}
1310. K. Kalyava. — Krompach. Répás (Alsó-). — Richnó. — Schönwald (Puszta).
1311. W. Tótfalu.
- 1312 előtt. W. Hradiskó.
1312. W. Dvorec. — Lengvart. — Olcnó. — Ulozsa. — Vilkóc. ⁴⁾
1314. F. Stóla, falu.
1315. F. Hobgárt. — Keresztfalu. (Crucerdorf). W.
1318. F. Gerlahfalu.
1319. C. Lechnitz (Sub). — Piszaróc, K.
1321. K. Olsavica. — Sunyava (Alsó). F. — Sunyava (Felső) F.
1322. K. Jakubján. — Szalók (Felső).
1323. K-t. Kácsfalu. — Mnisek (Kacse és Zavodze).
1323. Toporc (Kis-). K.
1326. W. Helcmanóc (Kunchfalva).
1328. K. Leszkovján.
1329. F. Jarembina.
1332. W. Szomolnok.
1337. C. Havka. — Szalók (Alsó-). K.
1338. E-D. Lipnik (Nagy). — Stillbach, B-M — Svedlér. F.
1340. C. Mátyásfalu.
1345. W. Katyun.
1354. C-F-M. Kotterbach.

¹⁾ Keletkezési éve tüzetesebben nem volt megállapítható.

²⁾ C. = Elench. Docum. R. P. Camaldulensium M. C. Claustrii Lechnitz. Szepkápt. orsz. levéltár és a papnöveldei könyvtárban lévő kéziratok. Az okmány szövegéből kitetszik, hogy a nev. község jóval a mondott év előtt létezett.

³⁾ L. Weber Monographie stb. Késmárk 1885, 180. l.

⁴⁾ Az előrebocsátott 6 helység évszáma (1312) Róbert Károly ösmeretes okmányából vétetett. Egyébiránt magától értetődik, hogy a nevezett helységek 1312-dik évnél sokkal régiebbek; mint ez — többi között — azon körülményből is kitetszik, hogy ugyan azon okmányban több más helység is, mint p. o. Béla, Lócse, Szepes-Váralja stb. előfordúl, holott ezekről bizonyos, hogy a mondott helységeknek sokkal régiebbek.

1355. F. Krih.
1360. F. Hincóc (Honczkfalva).
1361. K. Szalók (Kis).
1368. (?) F. Folkmár (Kis-). — Folkmár (Nagy-). K. — Prakfalu, F. — Szlovenka (Alsó-). F. — Szlovenka (Felső-). F.
1370. F. Buglóc (Gebülfalva).
- 1371 előtt. Viborna.
1378. P. Podprocs.
1386. (?) Imrihfalu.
1386. P. Istvánfalu. — Matejóc (Falu) K.
1389. W. Teplic.
1393. W. Vikartóc.
1398. W. Kravján. — Lucsivna (Luchwa). — Menguszfalu. — Vidernik.
- 1300—1400. K. Folyvark. — Forbász.
- 1400 előtt jóval. C. Oszturnya.
- 1400 előtt. C. Repiszko.
- 1412 előtt.* Kamjonka. — Krem-pach (Lubló).¹⁾
1436. F. Teplicska.
- 1471 előtt. C. Durstin. — Falstin. — Hodermark. K. — Leszna, Uj (Erdőfalva) K-t.
1538. (Hain). Toriszka.
1545. P. I, 300. l. (Jurszke). Szent-György.
- 1570.*) Littmanova.
- 1580 előtt jóval. C. Gibely: — Hághi. — Jezerszkó. — Frankova (Kis-). — Laps (Felső-). — Lapsánka. — Tribs.
1601. Lackova.²⁾
1611. Porács, (Vereshegy).
1639. V. Sz. Zsakaróc.
1780. Hnilec (Kis-).³⁾
- XIX. száz. elején. (?) Javorina.

¹⁾ A szepesi városoknak a lengyelek részére történt elzárógosítása (1412) idejében fennállott.

²⁾ L. Inventarium parochiae Alsó-Ruzsbach.

³⁾ A most megnevezett három helység jóval az érintett év előtt már fennállott.

A következő helységek említetnek ugyan az okmányokban, de rendszerint csak újabb keletiekben; holott többféle körülmény régiebb létezésüket bizonyítja:

Major (Ó-). — Opáka. — Óviz. — Pilhov. — Szadek. — Szoliszko. — Szomolnok (Hutta). — Sztracena. — Szulin. — Zavada. — Zavadka.

Megjegyzés.

Miután a törvényhatóságokról szóló 1886-ik évi XXI. törvénycikk*) 1. §-sa az újabb időkben használt „megye“ helyett „vármegye“ (= comitatus) elnevezést adoptált, nehogy ezen körülmény félreértére szolgáltasson okot, utólag megjegyezzük, hogy a jelen, „Szepesmegye helységnevei“ címmel ellátott, értekezésünk bevezető szövege már a nyomdából kikerült volt, midőn a főtérített t.-cikk a szerzőnek tudomására jutott.

*) Szentelítést nyert 1886. évi június hó 27-én. Kihirdetett az „Országos Törvénytár“-ban 1886. évi július hó 8-án.

2. Palocsa vára.

Ott a hol a Kárpátokon a keleti tengernek áttörő Poprád, Szepesmegyét már-már elhagyni készül, mielőtt Plavnitz mellett Sárosba behatolna Lublótól kezdve egy szélesebb, felette kies völgyvidékben folyik tova, hogy csodálatra méltó kacskaringós folyásában Szulin, Pilhóv és Mnyisek mellett újból megyénkhez közeledve, annak országos határát képezze; rövid bár de tájképi szépségekben gazdag folyásának talán legbarátságosabb és legkiesebb részét nyújtja azon már a szomszéd Sáros megyében fekvő palocsai völgy, melynek jobbparti mérsékelt magasságú egy hegy csúcsán díszlik a ma már csak festői romokban meglevő kisebb, de hajdanta díszes — a XIII. századból reánk maradt királyi adománylevelél szövege szerint »admodum decoratum« — *palocsai vár*, melynek megalapítható keletkezésével és viszontagságos történelmével akarjuk a szepesi történelmi társulat tagjait röviden megismertetni, hasznos munkát vélvén teljesíteni, ha váraink keletkezésének történetéhez egy pár eddig ösmeretlen adattal járulhatunk, annál inkább, minthogy oly kevés az, mit a múlt századok homályában elenyésző, ezekre vonatkozó biztos tényekről tudunk; nem tudjuk ki, mikor építette a közeli Lubló várat, nem ösmerjük azt ki építette Nedeczet, nem azt ki által és mikor épült legyen a nagyszerű Szepesi vár? s így vagyunk

hazánk várainak legnagyobb részével, — és mert Palocsa épen e tekintetben kivételt képez, egy eddig ösmertelen okmány feltalálása által azon helyzetben lévén azt illetőleg mindezen feltett kérdésekre válaszolhatni, közzé akarjuk tenni a kezünk ügyébe került adatokat, habár Palocsa ma már nem tartozik is tulajdonképen Szepes megyéhez, s mint ilyen idegen, nem is a szepesi történelmi társulat kitűzött munka köréhez; de részint közelségénél, szomszédos vóltánál fogva, és azért is, mert egy mai napig is virágzó szepesi család őse építette réges-régente ide ez erődített fészket, talán helyén levő a társulat közlönyében róla említést tenni.

III-dik András királyunk eredetiben meglevő 1294-ben kelt egy adomány levele szerint a várat építette *Detrik de Scepus*, valószínűleg a XIII-dik század derekán, ki V-dik Istvántól nyerte adományban érdemeiért Palocsa vidékét »ob merita serviciorum suorum terram quandam Paloccha vocatam in confinio Poloniae« melyre a fenti okmány szövegének szavai szerint saját költségén »propriis sumptibus et laboribus« díszes erősséget emelt, melyet azután III-dik András 1294-ben, belátván és elősmervén a vár fekvésének a Poprád völgyét uraló fontosságát, miből a hely jelentőségére is következtethetünk — ezen Detrik fiától *Arnoldtól* csereképen váltott vissza, adományozván nevezett Arnoldnak helyette a mai *Svábóczot*, »in cujus quidam terrae et castrum permutationem et concanbium, villam nostram *Svap* nuncupatam, in Scepus existentem eidem Arnoldi et filiis suis, ac eorum haeredibus . . . . dedimus, tradidimus« etc., mint azt a függelékben egész szövege szerint közölt, Tótfalván Mattyasovszky István úr családi levéltárában eredetiben őrzött adománylevel bővebben ösmerteti.

Hogy a Palocsáért ilyképen cserében adományozott *villa Svap* vagy *Svap* azonos a mai, Poprád városához közelfekvő *Svábócz* helységgel, az kétségtelen mindenki előtt, a ki a Szepesmegyére vonatkozó egyidejű okmánytárákat ösmeri, mert a helység még a XIV-dik században is mindenkor ezen elnevezés, később *Villa Suevi* név alatt fordul elő, így valamenynyi a »sodalitas parochorum scopusiensium«-ra vonatkozó fennmaradt okmányokban, míg végre a XV-dik század körül az eltótosodott »ócz« ragót vette fel, és lett belőle *Svábócz*, *Svabovce*. Nem szabad pedig a közelfekvő hibába esnünk, hogy a *Villa Suevi*-t összevetesztjük a németeink között Poprád városának elnevezéseként mai napig is dívó „*Deutschendorf*“-al, mert Wagner Analect. Scepus. P. II. 193. lapján felsorolt »plebani fraternitatis« között egymásután említi épen a 10-dik helyen *Martinus Pleb. de Suevi*, és 11-dik helyen *Stanislaus-t de Poprád*; a megyei levéltárban még a XVI-dik századból meglevő számos összeírásokban végre *Svap*, *Svábfalu* is, és *Svábócz* váltakozva fordul elő, mint ezen helység neve.

Ezen Palocsát felépítő Detrik de Scepus pedig ösmert, őse a Szepesmegyében azóta székelő, a Görgeyekkel egy közös törzsből származó, svábóczi és tótfalvi előnévvel élő Sváby radicalis családnak, melynek neve a századok folyamában alakjában szinte váltakozva változott, épen úgy, mint ősi fészkének elnevezése, iratott ez néhol *Svapy*, néhol *de Svap*, *et Tótfalu*, és nem ritkán tót alakban *Svabovszky*-nak, mint névszerint az utolsó formában a tótfalvi templomban a XV-dik századból fennmaradt Svabovszky Valentin érdekes és jól feltartott sírkövén. E család svábóczi donatiojának tényleges birtokát csakis 1578-ig

tartotta meg, a midőn ezt Gánfalu, Hohnilcz, Mycsedel stb. tartozékaival együtt Horváth Stansith Gergelynek, Márk szigetvári kapitány fiának 5000 frtéért elzálogosította, kinek ivadékai bírták férfiágon a család e század elején történt magvaszakadtáig, mikor leányágon a Szirmay és Máriássyakra szállott, míg manapság csőd, vétel és részint örökség útján is a legkülönbélebb kezekre került.

Érdekes az itt először közzétett okmányoknak azon része, melyben a király Svap földjét azon szabadalmak, jogok és összes hatalom körrel adományozza. Arnoldnak, mely szabadalom, jog- és hatalomkörrel nyerték és bírták Polan és Rykolph — a Berzeviczyek ősei — birtokaikat, miből látható, hogy azok híres és ritka dús adományozása mintegy korszakot kezd képezni a donatiók történetében, melyre hivatkoztak és áhítozva vágytak, kik később valami királyi adományozásban részesültek.

Palocsa várának történetét, midőn azt a XIII-dik század végével a király magához váltotta, azontúl jó ideig szinte sötét homály fedi; — ki birtokolta legyen azt az egész XIV-dik század lefolyása alatt nem tudjuk, 1433-ban a hussziták fészkeltek meg magokat ott, mert onnan van keltezve Giskrának a késmárkiakhoz szóló egy levele; 1460-ban Mátyás királyunk foglaltatta vissza; de 1474-ben már megint Komorovszky husszita vezért találjuk ott; Mátyás halála után 1490-ben Corvin János várai között látjuk Palocsát is felsorolva; míg végre 1508-ban *lomniczai Horváth Mihály* nyerte el, Horváth János híres szepesi prépostnak édes atyja, ki ezentúl lomniczai előnevét a palocsaival cserélte fel és ki a híres és nagybirtokú palocsai b. Horváth családnak lett iménti megalapítója;

Horváth Mihálynak unokája György 1589-ben szerezte meg Laszky Alberttől Dunavacz vagy Nedecz várát uradalmával, és 1593-ban a Miechovi keresztes szerzettől Landokot tartozékaival együtt, így lett az 1852-ben férhágon kihalt palocsai Horváth család megyénknek legnagyobb birtokosa. Szepes megyei birtokai mellett megtartották mindvégig a Sáros megyeiakat is, melyek feje Palocsa vala. Hozzászereztek még tetemes birtokokat Zemplén- és Abauj megyében, sőt birták még Siléziában a nagyon tekintélyes »loslani» (Wodzislowi) uradalmat is. Még egyszer 1707-ben ostromoltatott — de sikertelenül — a labanczok által a vár, azontúl úgy látszik romba kezdett dőlni. Megkönyörülve hajdani dicsőségén, de méltányolva talán még inkább leírhatatlan szép kies fekvését báró Palochay Ferdinánd elhatározá a jelen század 30-as éveiben a kastély teljes restaurálását, melyet nagy költséggel, de kevesebb szakösmerettel létesített is; nem vette tekintetbe például a vár hegyen való és az erős északi szeleknek exponált fekvését, és a klimánknak és az épület fekvésének inkább megfelelő kicsi ablakok helyett, tétetett minden újból helyreállított lakosztályba díszes nagy és széles ablakokat, melyek az első vihar által kiszorítottak sőt sarkukból kirántattak, és a tomboló szél által a völgybe ragadtattak, úgy, hogy az újonan, villa szerűleg berendezett vár egészen lakhatatlannak bizonyúlt, megtörtént akár mikor vacsoránál, hogy a társaság kellemetlen meglepetésére a gyertyák mint egy varázsütésre a szél által mind eloltattak, és bajos volt a léghuzamos, most már ablakatlan folyosók és termekben csak valami világot is meggyújtani; elköltöztek tehát a tulajdonosok is, a vihar és idő rombolásainak engedve át a sok viszontagságot

látott épületet. Kihalt végre a nagynevű család, mely 350 évig birtokolta azt, az újabb nemzedék pedig ha bírna is kegyelettel, nem bír elég pénzzel hogy egy ily rom helyreállítására csak gondolni is merne. Egy pár évtized még, s az idő vas foga befejezi romboló művét, a még fennálló falak összedüledeznek lassanként, elporlanak idővel — hogy végre utolsó nyomuk is eltűnjék, mint eltűnt végkép a föld felületéről a Palocsa közel szomszédságában fekvő hajdani *Tarkeő*, melynek még nyomait is hiába keresné a vándor — annyira semmisítette meg idő, romboló vihar és árvíz!

Adjuk most még az okmányt egész terjedelmében, mely e kis tanulmány kiinduló pontjául szolgált. Az okmány eredetije sok más érdekessel együtt Mattyasovszky István úrnak családi levéltárában jól őrizve, jó kezekben van, s úgy lesz az, míg ő a nagybecsű gyűjtemény őre marad; de ösmerve a földi dolgok változandóságát, aggodalommal nézünk e levéltár lehető jövőjére is és ezen aggodalmaknak kifejezést adva óhajtjuk, bár osztaná a család is aggodalmainkat és elhatározná magát azon lépésre, mely által a Kállayak és más nagynevű családaink leveles kincsüket — átengedvén azt a nemzeti múzeum őrizetére — az enyészet és pusztulástól lehető legbiztosabban és maradandóan megóvták. Bár történnék ez a szóban levő Mattyasovszky család több felette érdekes és mindannyi kiadatlan és ösmeretlen okmányt tartalmazó levéltárával is. Az okmány szószerinti szövege következő:

Andreas Dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatiae, Rame, Servie, Galicie, Lodomerie, Comanie Bulgarie que Rex. Omnibus tam praesentibus quam futuris presentibus inspectantis, salutem in Omnium salvatore, ut ea que geruntur in tempore, ne cum tempore dilabuntur,

litterarum consueverunt testimonio roborari. Incon-
cussum quippe permanet quod Regio S. . . . patroci-
nio o . . . m. Proinde ad universorum tam praesen-
cium quam futurorum noticiam harum serie volumus
pervenire. Quod cum Arnoldus filius Detrici de Scepus
ob merita servitorum suorum ex collacione Stephani
illustris Regis Hungarie Karissimi fratris Nostri, felicitis
recordacionis, terram quandam Palocha vocatam in
Confinio Polonie sibi dari, quondam obtinuisse, et
eandem diucius possidendo, pacifice et quiete constructo
Castro proprijs sumptibus et laboribus, super ipsam
admodum decoratam, et utilem reddidisse, ut nostre
maiestati necessaria videretur esse et honesta. Nos
terram predictam simul cum castro et utilitatibus suis,
ac pertinentijs universis, de beneplacito eidem Comitis
Arnoldi, et filiorum suorum, titulo permutacionis, Juri et
proprietați Nostre celsitudinis, duximus appropriandam
et pariter annectendam. In cuius quidem terre et Castri
permutacionem, et Concambium villam nostram Suap
nuncupatam in Scepus existentem, eidem Comiti Ar-
noldi Arnoldo et filijs suis, ac eorum heredibus here-
dumque suorum successoribus, sub certis et antiquis
metis et terminis, quibus terra eadem, limitata et pos-
sessa extitit, usque modo, dedimus, tradidimus et assig-
navimus, perpetuo possidendam pacifice et habenden-
dam. Et quia idem Comes Arnoldus simul cum filijs
suis fidelia nobis obsequia, et gratuita impendit ser-
uicia, indefesse, et in facto Concambij seu permutacio-
nis huius modi, commendabilem nobis se studuit, no-
strum supra votum fideliter exhibere, ex liberalitate
eisdem concessimus Regia, ut prefatam terram Suap,
et Jure et illa plenitudine libertatis possidere valeant,
qua Polan, et Rykolphus quondam Comites, possessio-

nes suas possederunt, et nunc filij possident, eorundem. Presertim cum ipsam terram Palocha, usque nunc prerogativa libertatis eadem, noscantur possedissee. Ut igitur huiusmodi permutacionis series, robur obtineat perpetue firmitatis, nec processu temporum possit retractari; sive in irritum reuocari, presentes concessimus litteras Duplicis Sigilli nostri munimine roboratas, Datum per manus venerabilis uiri Magistri Theodori Albensis ecclesie praepositi; Dilecti et fidelis Nostri Aule Nostre vicecancellarij VII-o Kalendas Octobris Anno Domini M-o CC-o nonagesimo quarto. Regni autem Nostri Anno Quinto. S. F.

3. Az új naptár behozatala Szepesmegyében.

(Egyidejű kútfők után.)

XIII. Gergely római pápa uralkodását 1582. évben kezdette meg. Akkorában Bornemissza György volt szepesi prépost, ki alatt kezdődött az új naptár behozatalának foganatosítása Szepesvármegyében is. Mint más országokban, úgy hazánkban is nagy ellenzésre talált az s ezen ellenzésnek a Szepességen történt lefolyását akarjuk ismertetni.

Az új naptár híre Lengyelországból jött be hozzánk, miután a krakói könyvnyomdászoknak szigorúan meg volt tiltva a jövő 1583-ik évre a naptárakat a régi cyclus szerint szerkeszteni s kiadni, míg az országgyűlés e tekintetben nem fog határozni.

Az új naptár behozatala Lengyelországban nem ütközött akadályokba, a király akarata ellen nem kelt ki senki. Nem ment ez ily könnyen Szepesvármegyében. Amint Rudolf magyar király ezt látta, nem habozott sokáig s parancsot menesztett a szepesi kamarához, hogy azok, kik valami hivatalt viselnek vagy a végvárakban laknak, az új naptárt fogadják el, és a szerint vigyék számadásaikat is, aztán megparancsolá a király, hogy az új naptár adassék ki következő cím alatt: »Az új naptár töredéke 1583-ik év utolsó 3 hónapjára XIII ik Gergely pápa parancsából«. A cím és napok megjelölése között következő szavak lettek

előszó gyanánt beillesztve: Ó Felsége a római császár, Német-, Magyar- és Csehország királya sat. legkegyelmesebb urunk megparancsolta az új naptár behozatalát és ugyanazon év 1583. október havában ennek nyilvános használatát, amint ezt a legtudósabb orvos és matematikus Fabrici Pálhoz adott s augusztus 31-éről kelt decretuma meghagyja. A napok megjelölése után — zárszó gyanánt — beillesztettek azon szent olvasmányok, melyek naponként tartandók valának, mely zárszó e címmel együtt, a hol a pápa XIII. Gergely legszentségesebb urnak mondatik, — annak indoklásául vétetett, hogy ez nem csupán politikai, — de leginkább egyházi ügy.

E királyi leiratot Bornemissza György szepesi prépost a káptalanhoz küldte, mire a kanonokok az új naptárt minden behatóbb tanácskozás nélkül elfogadták.

Nehogy azonban ők elkülönítve s egyedül álljanak, elküldték a fentemlített naptári töredéket a szepes-váraljai pásztorhoz, Opsopaeus-Koch-Czirjékhez komolyan kérvén őt, hogy velök együtt az új naptár szerint hirdesse ki és ünnepelje meg Mindenszentek napját.

De itt akadályokba ütközött az új naptár elfogadása. Koch nem akarta azt elfogadni a többi lutheranus seniorok s pásztorok tudta nélkül.

Tanácsot kértek hatalmas pártfogójuktól, Ruber János tábornoktól, ki meghagyta nekik, hogy a szepesi prépostnak a legkiméletesebb módon adják tudtára, hogy ne vegye rossz néven, ha ők az új naptár elfogadását ellenzik, miután ez most nem egyedül tőlük függ.

Ennek folytán gyűlést tartottak a pásztorok Odo-
rinban, hol azonban minden tanácskozás hiába volt,

mert ilyen a pápa által kiadott új naptárt elfogadni nem akartak.¹⁾

A midőn Bornemissza György — ki többnyire Jászón lakott — nagy kíséretével 1583. nov. 29-én a szepesi káptalanba megérkezett, csodálkozott azon, hogy a kanonokok minden tanácskozást mellőzve »oktalan« elhamarkodottsággal elfogadták az új naptárt, s e felől magánúton elmondá véleményét. De amint azt a kanonokok meghallották, — tüstént elhatározták, hogy a sz. adventet 6 hétig fogják megünnepelni, hogy a többi egyházakkal együtt tarthassák meg a szent karácsonyt, — a régi naptár szerint — mely tettök a hithű katolikusokat érzékenyen sújtotta.

Hasonlókép így történt ez Liptóban is, a hol az egyház pásztorai az esztergomi főesperes parancsának vétele után nem tanácskoztak a kegyurakkal, az új naptárt elfogadták, midőn azonban a kegyurak azt ellenezvén, pásztoraikat védelmőkről biztosították a főesperes fenyegetődzései ellen, visszahelyezték a régi naptár használatát.

Végre midőn a prépost Bornemissza György Thurzó Elektől, — ki akkor vendége volt — megtudta, hogy a szepesi pásztorok testülete az új naptár elfogadását illetőleg Ruber János tábornok tanácsát kikérte, magához hívatta Koch váraljai pásztor, kérdvén tőle ki volt annak kezdeményezője, kit egyszerűen fenyegetésekkel illetett, de a pásztor felzigatott lelkületét, amint lehetett, csillapítani tudta.

Mindez azonban csak kezdete volt a jövő év fájdalmainak. Rudolf király külön parancsot menesztett

¹⁾ A német birodalomban a katolikus rendek még 1583-ban elfogadták az új naptárt, míg a protestánsok csak 1699-ben de a húsvétet még akkor is másként számították, mi eltérésekre szolgált alapul; csakis 1775-ben III. Frigyes közbenjárására fogadták el véglegesen az új naptárt. (Századok 1882. 656.)

az országba praelatusai, grófjai- s városaihoz, melyben kimondja, hogy igen fontos okok készítették az új naptárnak az egész országban elfogadására, mi ha egy helyen történik, másikon pedig nem, ez által nagy zavarnak adatik hely. Szóval az új naptár elfogadását szigoruan hagyta meg mindenkinek. A könyvnyomdászoknak és kiadóknak büntetés alatt tiltotta meg a régi naptárak árulását. Végre megparancsolja, hogy a hivatalnokok legyenek ellenőrei ez új naptár elfogadásának.

Bornemissza György szepesi prépost e királyi parancs vétele után következő levelet írta a káptalanhoz:

Tisztelendő urak, Krisztusban szeretett
testvérek s kanonokok!

Üdv s apostoli áldás! Csodálkozunk nagyon, hogy az új naptár elfogadása után, megint a réginek használatára tértek, amit mi helyeselni nem tudunk.

E gyors változtatásuk sokaknak botrányára volt, azért a királyi parancsnak hódolva meghagyjuk Önöknek: hogy a legközelebbi hamvazó szerdán használatba vegyék a naptárt, és a szent szertartásokat márczius 15-étől kezdve az új naptár folyama szerint ünnepeljék meg. Ehhez alkalmazkodják a káptalan jegyzője is, ha csak a nemesség részéről ellentmondás nem történik.

Ezt akartuk Önöknek tudomására hozni.

Kelt *Jászóvárából* 1584. évi márczius 11-én.

Ide csatolva küldjük az új naptár egy részét,

hú püspökük

Bornemissza György,

szepesi prépost.

Erre a kanonokok védiratot intéztek a prépost-hoz, melyre ő következőleg válaszolt:

Tisztelendő Urak!

Levelökből elegendőképen megértettem, hogy az új naptár tüsténti elfogadása botrány nélkül nem fog megtörténhetni; mindannak daczára engedelmessé kell a felsőbb hatalomnak. Egyébiránt tartsák magokat ahhoz, amint utolsó levelünkben meghagyunk, nehogy a nép előítélettel legyen irányunkban. Továbbá akarjuk, hogy e levelünk egy leirata küldessék meg az espereseknek, hogy azok is előbb kiadott parancsainkhoz alkalmazkodjanak.

És ez legyen a tett kérdésekre utolsó megjegyzésünk.

Kelt *Jászón*, 1584. márczius 17-én.

mindig kedves testvérök

Bornemissza György,

váradai püspök, szepesi prépost.

A prépost helyettese e rendelvénynek egy leiratát indította a lutheranus seniorokhoz — kik közül azonban vajmi kevesen törődtek a préposttal — meghagyván nekik, hogy a káptalanhoz mint anyához alkalmazkodjanak és véleményüket tüstént írják meg neki.

Miután azonban a seniorok úgy vélekedtek, hogy az egész naptári ügy nem az egyházi, — hanem a politikai hatósághoz tartozik, elhatározták magok között, hogy Görgy Kristóf akkori alispánhoz elmennek tanácsot kérni, ki is következőt tanácsolt nekik: »Ne határozzanak a pásztorok semmitsem, míg a városok küldöttei Kassán összegyülekezve és a megye nemesége nem szólaland föl; egyszersmind elég világosan

mondá nekik, hogy a nemesek alig lesznek az új naptár behozatala mellett, sőt inkább más megyéknek példáját fogják követni, melyek felirtak a királyhoz kérve, hogy ő felsége nem privatim a városokkal s megyékkel, hanem az országgyűlésen nyilvánosan értekezék ezen ügy felől Szepesmegye tehát az új naptár elfogadási ügyét az országgyűlésre bízta.*) Kivételt tettek Kassa és Lőcse melyek a városoknak 1884. márcz. 11-én tartott gyűlésén a legkészségesebben fogadták el az új naptárt.

Ez alatt meghalt 1584-iki márczius hóban Sárosban a protestáns pásztorok leghatalmasabb patronusa Ruber János tábornok.

A pásztorok e veszteség miatti fájdalomukban összegyülekeztek Poprádon márczius 17-én és az isteni tisztelet megtartása után szóba hozták az új naptár ügyét is, egyhangulag csatlakoztak a megyei nemeség véleményéhez s a húsvéti szent napokat a régi naptár szerint ünnepelni határozták. A kor viszonyaira nézve jellemző, hogy ezen gyűlésen, a senior a mint az egyház elnyomásáról beszélt, föluggrott s kigyuladt arczczal nevezte Victor pápát a kárhozat fiának.

Lőcsén a katolikus bíró, a húsvéti szent napok megünneplésére a templomba az új naptár szerint hívta meg az egész senatust; — de a luth. pásztor Plattner Antal meggátolta tervének keresztülvitelét.

Igy állván a naptár ügye, melynek elfogadása, pápai vivmány lévén ez, az egyházi téren csak a luth. pásztoroknál talált ellenszenvre, — Bornemissza György prépost megsokallotta az egész huza-vonát s követ-

---

*) Hasonló tartalmú feliratot intézett a királyhoz Sárosmegye 1584. márcz. 9-én. (Századok 1882. 657.)

kező tartalmu levelet írt az akkortájban testvérületben lévő 24 város pásztoraihoz :

Tisztelendő testvérek!

Üdv s apostoli áldás! Ki volt hirdetve a király parancsa az új naptár elfogadását illetőleg és mi hűségünknel fogva készségesen elfogadtuk azt, így nektek is meghagyta nevünkben vikáriusunk, hogy félre téve minden kivételt azt használjátok és követve a mi cathedralis egyházunkat, vele egyértelműleg végezzétek a szent ritusokat és szertartásokat.

Ti azonban ebbeli parancsolatunknak eddigelé engedelmeskedni nem akartatok, a mi, hogy mily nagy bűn a felsőbb hatalmat megvetni, — ha Isten úgy akarja — közelebb meg fogjátok érteni.

Ha e levelünk vétele után továbbra is megmaradok megrögzött véleményetekben, kétszeres büntetésre lesztek méltók.

Kelt *Jászón*, 1584. június 15-én.

Bornemissza György,

váradai püspök, szepesi prépost.

A prépostnak ezen levelét a pásztorok nem tartották érdemesnek a feleletre, hanem elvitték azt a megyéhez, mely a prépostnak magyar nyelven következőképen felelt:

Főtisztelendő úr, kegyelmes pártfogónk!
Szolgálataink legkészségesebb ajánlásával!

Kezünkbe került főt. úrnak azon levele, melyet a 24 város pásztoraihoz intézett, s melyben nekik az új naptár elfogadását kettős büntetés terhe alatt megparancsolja és az egyház szent ténykedéseinek s szertartásainak e szerint végzését elrendeli.

Ennek ellenében megjegyezzük, hogy a főt. úr jól tudja, miszerint mi vagyunk a pásztorok kegyurai s nekik mi adjuk meg a tizedeket. Azért bátrak vagyunk főt. úrnál esedezni, — legyen ezutánra is, mint eddig pásztorainknak jóakaró ura. *Higgye el, főt. úr, hogy sem mi, sem a mieink nem fogadják el az új naptárt, míg a király az ország rendével az országgyűlésen ebben az ügyben határozni nem fog, mert mi a többi megyékkel egyetérteni akarunk. Hozzájárul még, hogy az új naptár régi szabadalmainkat, jogainkat és kiváltságainkat csorbitja.*

Sőt kérjük, méltóztassék inkább a káptalan tagjainak is meghagyni, hogy ne érvényesítsék ebbeli parancsát, nehogy az országos rendek a szepesi káptalan és főt. úr ellen nyílt vádat emeljenek.

Biztos lehet főt. úr a felől, hogy inkább készek vagyunk szolgálatára lehetni, mint főt. ur ellen valamiben vétkezni, amint most is kész szolgálói vagyunk.

Löcsén, 1584. június 15-én (a régi naptár szerint)
Szepesmegyének nemesei.

A megye ellenzése után a 24 város lelkészeinek testvérelete szent Háromság vasárnap utáni vasárnapon Ruszkinóczon tartott gyűléséből Jantsi János iglói és Tárcei János pálmafalusi pásztorokat a hozzájuk csatlakozott Hasskó Györggyel a 13 város jegyzőjével Jászóra küldte a préposthoz, megkérni ezt, hogy amennyiben a nemesek az új naptárt elfogadni nem akarják s a kétféle naptárnak használata sok zavart okozhatna; hagyja meg őket a réginek használata mellett vagy a nemeseket is bírja rá az újnak elfogadására.

A prépost dorgáló szavakkal fogadta őket, őket s társaikat megrogzött s forradalmi eszmékkel vádolva szemökre veté, hogy parancsa ellenében panaszt emeltek

a megyénél; mely ellenállása miatt a királytól megérdemelt büntetését várhatja. Kijelenté előttük, hogy a 13 város papjainak semmi közük nincsen a megyei nemesekhez, ők neki mint püspöküknek engedelmességgel tartoznak s engedetlenségükért nem kétszeres, de tízszeres büntetéssel fogja sújtani ha a semmi rosszat nem tartalmazó, sőt Melanchton által is óhajtott, sok fáradságba és pénzbe került naptár-újítást el nem fogadják.

Különösen a jegyzőhöz fordult mondván, hogy írni fog a lengyel hatósághoz — melynek a 13 város elzálogosítva volt — melynél már régóta használatban van az új naptár. Jászóról minden eredmény nélkül távoztak, s egyenesen Lublóra tartottak a lengyel hatóság székhelyére. A lengyel hatóságok, mint az új naptár hívei, véget akarnak vetni a viszálynak. Mária látogatása napján (aug. 5-re) Leibitzra gyűlést rendeltek, melyen megjelent a 24 lelkész testvérelete, a 13 város birái, Omes Antal a 13 város grófja. Krausz János lublói várkapitány Maciowszky Gáspár helytartó nevében szigorúan megparancsolta a gyűlésnek, hogy az újítás elleni küzdelemmel hagyjon fel, mire Omes gróf kijelentette, hogy amennyiben az újított naptárt már csaknem az összes hatalmak, köztük a 13 város ura a lengyel király elfogadták, elfogadta azt már a 13 várossal szomszédos és rokonérdekű 5 sz. kir. város is, — ők sem ellenkezhetnek tovább, különösen mert az új naptár nem képez hitcikkelyt (nicht ein Artickl des Glaubens). Hatóságaik példáját követve a 13 város lelkészei és birái elfogadják az új naptárt s ahoz alkalmazkodnak, de azon feltétellel, hogy ha annak vallásukra valami káros hatása lenne vagy azt a pápájok akarná erőszakolni, az ellen tiltakoznának és el ejtenék az új naptárt.

Krausz János erre a szt. irás ezen tételéből: »Eiscopum oportet esse irreprehensibilem« kiindulva, hosszú latin beszédben kemény szavakkal intette a lelkészeket kötelességeik teljesítésére, a törvények megtartására, végre meghagyta, hogy a legközelebbi vásárnapon hirdessék ki az új naptár használatát. A felsőbb parancsnak engedelmeskedve megtörtént a kihirdetés.¹⁾ A 13 város protestánsai elfogadták az új naptárt, a megyei nemesség azonban csak az 1687-iki XXVIII. törv.-cikk megalkotása után, mikor az új naptár általános érvényűvé lett hazánkban, fogadta azt el.

Babura László.

---

¹⁾ XVI. városi eredeti jegyzőkönyv 1584.

4. 1703—4-ik évi hadiesemények a szepesi városok területén.

A XVII. század gyakori harczainak szomorú következményeit gyakran érezte a Szepesség, hol tekintélyes várak és erődített helyek a hadakozókat támadásokra, a lakókat erélyes védelemre kényszerítették és képesítették. A XVI szepesi város, bár semmiféle erődítésekkel nem ingerelte az ellenség támadási vágyát, gyakran igen sokat szenvedett a háború követelte áldozatok következtében.

A városok pénz áldozata, élelmi szerek előállítására már a tizenhetedik század második felében is oly tetemes, a polgárok törzsvagyonát oly emésztő vala, hogy I. Leopold 1676-ban külön rendeletében kegye és oltalma alá vette a 13 szepesi várost, hogy az a »Soldateska beszállásolásától, zaklatásától és zsarolásától minden tekintetben megkíméltessek«. Hogy ezen rendeletnek a lengyel csapatokra nézve is érvénye legyen, Moszcyski András Lajos lublói várkapitány is megerősítette az idézett rendeletet ugyanazon évi dec. 14-én.¹⁾

Mindazonáltal az akkori idő hadviselésének természetében feküdt, hogy a csapatok, rendesen ellátva nem lévén, különösen a jobb módu városokat vették igénybe szükségseik fedezésénél.

¹⁾ Leibitz városa levéltára.

Ezt tapasztaljuk II. Rákóczy Ferencz felkelése alkal-
mával is, midőn 1703-ban a fölkelés zászlóját kitűzte,
Bercsényi Miklós és Károlyi Sándor segítségével, a jászok,
kunok és az erdélyi székelyek által támogatva majd-
nem egész felső Magyarországot hatalmába ejtette s
diadalában a Szepességre is előrenyomult. A városok
aggodalmukban Bercsényihez fordultak azon kérelemmel,
hogy csapataitól és a hadi költségektől lehetőleg kimélje
meg őket, mit a gróf meg is ígért, azon indokolással,
hogy a városok úgy is sokat tartoznak adakozni a
lengyel seregre és a lublói vár szükségleteire. Biztató
volt a válasz, de eredménye nem felelt meg a hozzája
fűzött reményeknek.

1703-ik évi szept. hó 5—6 között Rákóczy csa-
patjai Szepes-Szombat környékét nyugtalaníták. Nem-
csak Szepes-Szombaton, de Felkán, Matheóczon és a
szomszédos faluhelyeken is lovakat vettek — de pénz
nélkül. Szepes-Szombatot kitüntették azon követeléssel,
hogy miután nemcsak lóra de pénzre is szükségük
van, a nagyobb pénzüsszeget e városnak kell meg-
fizetnie. A szepes-szombatiak 25 tallérral lerázták
nyakukról a zsarolókat, kik a ló- és pénz-zsákmány-
nyal Hozeletz felé indultak, hol meg is háltak. Szept.
10-én és 11-én Kézsmárkig nyomultak elő Rákóczy
emberei, de komoly megtámadáshoz nem mertek fogni,
és az erődített város lakóinak az ijedelemen kívül
egyébb bajuk nem történt.

Szept. 13-án új stadiumba lépett Rákóczy emberei-
nek ügye. Felzter Keresztély lublói várkapitány a neve-
zett napon Szepes-Szombatra érkezett a nona (kilenczed)
átvétele végett.¹⁾ Kiséréte, az akkori háborús időben

¹⁾ Az elzálogosított városok kötelezték magukat a kilenczedik kéve
helyett, 21.000 lengyel forint fizetésére.

saját biztossága czéljából igen szükséges 10 jól fegyverkezett lovasból állott. Ezek megláttak a mezőkön kószáló és leskelődő négy kurutzot, üldözőbe vették azokat, de hiába mert Rákóczynak emberei elszöktek s társaiknak hírül vitték a történeteket. Ezek már most egész csapattal rontottak Szepes-Szombatra. E második látogatás veszélyesebb volt az elsőnél. Legelőször a városi borpinczének mentek, az ott előtalált italokat megitták, a hol puskára, nyeregre, kantárra vagy más aféle felszerelvényekre tehettek szert, azokat jó zsákmányként magukkal vitték. De Felzterről sem feledkeztek meg »Hol a lublóí várkapitány«? ordítottak a felbőszült kurutzok az utcán. E kérdésre senkisémet felelt, senkisémet akart válaszolni. De miután az elrejtőzés ilyen kis helyen majdnem lehetetlen, Felztert is kifürkészték a kurutzok és magukkal a táborba hurczolták. Itt Pongrácz kapitány kihallgatta, a kihallgatás után nem valami válogatott kifejezésekkel leszidva s szégyennel megbélyegezve elbocsátotta. Szepes-Szombat még e jele netek után sok támadtatásoknak volt kitéve. Szeptember 15—16-án megint e várost rohanták meg a lehetetlen kurutzok. Most pénzt és posztót követeltek, mit az erőszak okozta ijedelem hatása alatt állott polgároktól meg is kaptak. A kár, melyet e város az érintett napokon szenvedett, 1400 frtra becsültetett, mi az akkori pénzérték szerint nem csekély összeg volt.

Szepes-Szombat szomorú példája közös lépésre bírta a XIII elzalogosított várost. Lublón közvetítésért folyamodtak, melyet meg is kaptak. A lublóí uradalom Király nevezetű hivatalnoka katonai vezérnek felajánlotta magát, s 20 jól felfegyverkezett lovas élén a XIII város nevében Tokaj felé indult Rákóczy főtáborának felkeresésére. A küldöttség szerencsésen

megérkezett rendeltetésének helyére. Bercsényi szívélyesen fogadta és biztosította, hogy Rákóczy csapatai többé nem fogják a városokat zaklatni. Ily értelmű különös oltalomlevelet kapott a küldöttség a városok számára, kik e sikernek nagyon is megörültek, remélvén, hogy ez által minden hadi bajtól megmenekültek.¹⁾

Ugyanakkor Gnezda városa is kapott, ily oltalomlevelet, melyet eredetisége és fontossága miatt szöszereint ide iktatunk: »Szekesi Groff Bercsényi Miklós nemes Ungh Vármegyének Feő Ispanya, Meltosaghos Fejedelem Rakoczy Ferencz Kegyelmes Urnak eő Nagysággha, és az Magyar haza szabadsagert Isten által fegyvert fogott hadaknak Generálissa, azt adom tuttora mindeneknek, az kiknek illik ez levelmenek rendiben. Mivel hogy a szomszéd Lengyel nemzettel, Meltosaghos Fejedelem Rakoczy Ferencz Kegyelmes urunknak mindnyájunknak, es mar ez által, az eddig idegen nemzet sarczoltato inseghe alatt nyökő Magyar haza szabadsaggha mellett Isten által fegyvert fogott hadaknak nagy es csalhatatlan Confoederatiója vagyon, azért annak Observatiojara nevezve, azon Lengyel birodalomhoz tartozo Gynyazd varossanak Lakosközönséghek vetessenek generalis, specialis Protectio ala: Parancsoltatva elet, Fű, joszagh, Tiszt elvesztesse alatt kinek kinek az igaz ügy mellett vitezkedő s edes hazájának boldoghulassat kevanno Hadak Tiszteinek mind Lovas, mind Gyalogh rendek részéről, senki ezen nevezet Gynyazd varosnak Lakossit se személyekben, sem külső belső javokban, joszaghogban, marhajokban, helyökben es helyöken kívül sem Tiszt sem alattak való haboritani s

---

¹⁾ Kirchliche Nachrichten von den ev. Zipser Gemeinden, besonders in den XIII. Städten, aus ächten Urkunden gesammelt von Johann Scholtz ev. Prediger in Matheocz 1810. III. Band. — Kézirat.

karossitani akar mily szin alatt anxiálni, huszni vetni, szallasokkal, aldozatokkal, gazdasokkal terhelni ne mérzellye. Maskint valakik Tiszt Uraink es közös rendek közül ezen Kegyelmes Fejedelem annuentiajából kiadott Parancsolatom ellen legkisebben is cselekesznek, ezen ket, erős Conföderációval összeköttetett boldoghulando hazánk javat secundalo: Lengyel nemzet közt ellenseghre vizalkodásra valo okot adnak, bizonyossak legyenek benne, hogy sokaknak példajara minden respectus nélkül, eletek el fogy erette, hozza adva azt is, hogy kiki így ertven ezen ket nemzetnek Confoederatiojat, nem hogy magha leghkisebben bosszontoni merészelve, s ott az dinotalt büntetés alatt, mas hatalmaskodók ellen is, minden úttal moddal oltalmazsak s protegáljak, mivel máskint is mind Gubernator ur, mind a nevezet helyeknek követtyei assekuraltanak, hogy semminemű ellenséges Correspondentiával s practicaval Istenes szándékunknak artani nem kevannak. Kelt Thokaj alatt Levő Taborban die 22. Sept. Ao 1703. G. R. Miklós.«¹⁾

Ámbár Gnezda a fentebbi levélben és bizonyosan Podolin és Lubló is mint a lengyel királynak, Rákóczy szövetségesének városai, valamint a XIII város is a fejedelem nevében ígéretet nyertek, hogy semmi bántódásuk nem lesz, a nyugalom és biztonság még sem állott helyre a város területén. Szepesség leg-erősebb vára Szepesi vár. már 1703. aug. 20-án Rákóczy hiveinek kezére került. Azután Késmárknak gyűlt meg a baja. A Rákóczy-féle katonaság 1703-ik

¹⁾ A pecséten egy korona látszik, mely alatt egy paizs terül el, mindkét oldalról oroszlántól védve, mely felágaskodva, lábával borostyánvesszőt tart. A paizs közepén egy, felső részén lecsüggő gyertya áll, melynek bal olda'án egy kisebb és egy nagyobb kereszt domborúl ki.

évi szept. 28-án Késmárk alá érkezett és három napig nyugtalanítá a várost a nélkül, hogy komolyabb ostromhoz fogott volna, mert alkalmasint gyengének érezte magát. Most még megelégedett a sarczczal, melyet a város fizetett, ezzel siettetvén elvonulásukat, de már okt. 1-én visszaérkezett a Monoky Ferencz által vezetett, kiegészített és 300 fegyveressel erősített csapat. Miután Erbs gróf a város véderejét már azelőtt tetemesen gyengítette vala, soká nem állhatott ellen a heves ostromnak Késmárk és már másnap okt. 2-án este 5 órakor kinyitá kapuit a támadónak. Most Lőcsének tartott Monoky, ezt is ostromolni kezdte; — mert aki akkoriban, a szepesi várat és Lőcsét bírta, az komolyabb ellenállásra alig talált a megyében. Lőcse sem volt tartható és már nov. 14-én bevétetett a fölkelők által.¹⁾

A XVI. Szepesi városnak ezután nem volt baja Rákóczy hadaival, ki Tokajban adott szavát meg is tartotta, de egészen máshonnan és sokkal komolyabban mint azelőtt fenyegette őket a veszély.

Lubomirszky Tivadar, a lublói vár helytartója, a Svéd- és Lengyelország közötti háborúban egészen feltűnően nem lengyel szülőföldjéhez, hanem Svédországhoz szított. E körülmény sok vészt hozott a nevezett városokra. A katonák átvonulása és ellátása napirenden volt, különösen Lubló vár közelében, hol a hadiélet mintegy gyúponiban pontosult össze. Gnezda a városi költségek közt a katonai kiadásokat e napokban is híven feljegyezte.²⁾

¹⁾ Bohusch: Historico geographica Terrae Scepusiensis in superiori Hungaria celeberrima descriptio, concionata auctore Georgio Bohusch N. H. Scholae Kesmarkiensis Rectore E. — Kézirat. — Hradszky J. Szepesi vár. . . . .

²⁾ „1703, 8. Dec. kamen 6 Kön. Officiere vom Regiment auf Lublau mit 14 Bedienten und 35 Pferden, haben wir müssen alle 3 Städte (Gnezda,

Ha Podolint, Gnezdát és Lublót mint lengyel városokat költséges katonai átvonulásokkal így zaklatták, még keményebb sors várt a XIII elzálogosított városra. XII. Károly svéd király győzelmet győzelem után aratván, 1703-ban magát Varsót, Lengyelország fővárosát is elfoglalta és II. Ágost szász választó fejedelmet és lengyel királyt trónvesztettnek nyilvánította. E szükségben a királynak lengyel és szász ezredei a XIII város területére menekülvén, ezeket megszállták és elfoglalták; mert Lubomirszky Tivadar lublói helytartó, mint mondám, az ellenséges XII. Károly svéd király pártján állott. 1703-ban dec. 14-kén a Danhoff nevezetű lengyel gyalog ezred szállásoltatott be a XIII városba, kevés nappal később dec. 25-kén 4 szász ezred helyeztetett el ugyan azokban. A katonákat mindennel, pénzzel és élelmi szerekkel el kellett látni. Lubló várról ugyan tiltakoztak az ellenség ily ellátása ellen, de ha a városok a bántalmazásokat ki akarták kerülni, kénytelenek voltak a megszálló katonák szükségleteit kielégíteni. A lengyel-szász ezredek egész 7 héten át időztek a városokban és midőn 1704-dik évi február 17-kén eltávoztak és a városok számláikat összeállították, kiderült, hogy az egész ellátás 20.000 tallérba került.

Lubló, Podolin) supplementiren bis zur Ankunft des Regimentes, ist auff unser Part an Speiss, Bier, Haber, Heu auffgangen 18 fl. 18. — 14. Dec. ist das König Regiment gwardie ankommen, bei uns Nachlager gehalten, auff die Officiere an Wein und Discretion 12 fl. — 17. Dec kam das Pffan (zászló) an dem Land, welchen auff die 3 Städte zerlegt wurde, bey uns auff die Officiere, Unteroffiziere, 22 Pferd und ander Vorspon aus der Laden auff Wein, Bier, Haber, Heu, Brod 18 fl. 8. Sequenti die unter der Zeit da der H. Commandant Leffelie bey uns gewesen, W. in 80 Halbe, Alles 38 fl. 8. — Von 12—20 Dec mussten wir den Lieutenant Sakj gut machen, Wein, Geld und Anderes 16 fl. 16.

Lubomirszky Tivadar lublói helytartó és a svéd király frigyese a szász-lengyel ezredek elvonulása óta sem érezte magát biztonságban. Mindég aggodalomban élt, hogy az ellenség Lubló várat ostromolni és jószágait el fogja pusztítani, a nevezett erődített hely úgy is közel esvén a lengyel határhoz. Azért ezen év febr. 27-én Iglórol, hol 3 hét óta rejtődött, Szepes-Szombaton át Liptóba és innen Lengyelhonba szökött, hol Rawicson egyesült XII. Károly svéd királylyal, kinek a hadiserencse annyira kedvezett, hogy Varsó, Lengyelország fővárosának elfoglalása — és a szász választó — lengyel király, II. Ágoston trónvesztése után, a lengyel országgyűlés által Leszczyński Szaniszlót választotta királynak.¹⁾

A veszélytől ily módon megszabadulván Lubomirszky, május hóban visszajött Szepességre és a XIII városban erőszakosan eszközölt katonaállítás által 1500 emberre egészítette ki őrcsapatát, melylyel ismét Lengyelországba, a hadiesemények színhelyére tért. Folyó 1704-ik évünk azonban még nem maradt baj és veszély nélkül a városokra nézve. Várőrségét Lubomirszky legnagyobb részt Lengyelországban használván, most október 9-éről kelt rendeletében Karetty József várkapitány Lublón Lubomirszky nevében új parancsot adott ki katona állításra oly célból, hogy »legyen valaki, kire a vár személyei és jószágai védelmezését lehetne bizni.« Állítottak pedig Leibitz 120, Béla 150, Menhard 50, Durand 50, Ruszkin 50, Igló — Neoconium — 180, Olaszi 70, Felka 120, Poprad 120, Matheócz 60, Szepes-Szombat 100, Sztrázsa 50, Váralja 150, összesen 1270 embert. »Az állítandók,« hangzott továbbá a parancs »legyenek gyalogosok, erősek, fiatalok és

¹⁾ Kirchliche Nachrichten . . . . von J. Scholtz. . . .

jól fellegyverkezettek. Az állítás ideje 8 napra tétetett. Ha a parancs nem teljesítették, fizet a város birája a tanácscsal együtt 200 tallért, a városi gróf pedig 100 aranyat, rögtön foganatosítandó katonai excutio terhe alatt. E parancs egyszersmind közöltetett Király István katonai parancsnokkal is.¹⁾ Ezen parancs a kimerült városokra nagy csapásként nehezedett.

Béla városa merészelt kiméletért folyamodni október 13-án kiállított felterjesztvényében. Itt keserves hangon előadták, hogy a végképen kimerült város többé nem képes ily áldozatra. Már csak gyermekek és aggastyánok vannak itthon, kik munkára nem képesek, minek folytán az erdei és mezei munkák teljesen elhanyagoltnak. Az egyesek és a város pénztára annyira üres, hogy a fegyverzet, ruházat beszerzése és a közel-eső Márton napra, az adófizetése teljes lehetetlen. Sok ház egészen üres, a polgárok inkább itt hagyják házaikat és földjeiket és elköltöznek; mert az évek óta tartó mindenféle teher és zaklatás elviselhetetlenekké lettek. A felelet Lublóról mindjárt másnap okt. 14-én kelt és röviden azt mondja, hogy a 150 embert okvetlenül ki kell állítani és mindjárt a várra küldeni, a fegyverzetet és a ruházatot illetőleg egyet mást a várban is lehet pótolni.²⁾

A sok sarczolás, katona-állitás és ellátás a legrosszabb következményü volt a városokra, Bélára úgy mint a többiekre nézve.³⁾ A városi malmokat, melyek akkoriban nagy vagyont képviseltek, zálogba kellett adni. A szintén jövedelmező bormérés, szintúgy más

¹⁾ Protocollum Belense 1612—1753.

²⁾ Béla város levéltára ez évről.

³⁾ Liber ecclesiasticus E. Anno 1704 sind die Sachsen allhier vor Weihnachten bis Matheia in den sämtl. XIII Städten in Quartier gestanden u. musste unser Markt ganze 4 Tag fasst das halbe Regiment seibsten aushalten, endlich

kézre került a felvett kölcsön fejében. Városi házak, szántóföldek potom áron eladattak, vagy elzálogosítottak, hogy csak a legszükségesebb pénzre szert tehessenek a szorongatott községek. Az elszegényedés következtében a kivándorlás más vidékekre és városokba napirenden volt és nem volt senki, ki a legolcsóbb bérért vagy ingyen is használta volna a gazda nélküli birtokot. Egyesek és egész városok az elszegényedés legvégesebb határáig jutottak, mint azt az akkori időből származó jegyzőkönyvek majdnem a kétségbeesés szomorú hangján beszélnek el.

Az 1703- és 1704-dik évek eseményei szepesi városaink múltjának legszomorúbb történetéhez tartoznak.

Weber Samu.

---

aber vor dem Abmarsch haben die sämpt. XIII Städte eine grosse Summe Gulden geben, darauf alle unsern in Markt stehende 3 Mühlen umb 2000 hung fl. versetzt wurden, davon nahm bey 500 fl. oder darüber das damalige Gericht Verwahrloset, mus-te sich endlich die Gemeinde aufs neue schätzen. Die Bürger aber sind erbärmlich von den Soldaten tractiret worden, bis nicht das völlige Geld erleget.

5. Szepesvármegye nemessége.

Korunk jelszavaként széltiben hangoztatik, hogy a »par excellence« demokratikus századot éljük; s igaz, nagyjából valamennyi intézményeink s törekedéseink oda tendálnak, az absztrakt egyenjogúság eszméinek úgy köz- mint társadalmi életünkben érvényt szerezni; és ezen niveláló irányzat oly általános és tényként elfogadottnak látszik, hogy bizonyos bátorság kell hozzá, miszerint a figyelmesebb észlelő részéről némi ezzel ellenkező áramlat is jeleztessék, s pedig az ilyen létezőt eltagadni épen nem lehet.

A 48-as évek előtti korban sem, mikor pedig nemesnek lenni nagy és fontos dolog volt, midőn a kutyabőrön alapuló jogcím nyújtott egyedül útat és módot valamivé lenni, midőn ez védett meg egyedül zsarnoki kény és hatalom ellen, ez adott mintegy igényt jogvédelemre, — még akkor sem kerestetett oly mohón a rang- és cím- és címadományozás, mint demokratikusnak nevezett századunk jelen évtizedeiben; tanúság erre nemcsak a hivatalos lap majdnem minden száma, mely ily sokat áhitozott rang- és címadományozásokat közöl, de tudnak erről még többet központi hivatalaink irattárai, a hová halmoz számra érkeznek, nem mindig kedvezően elintézett ilyen kérvények; beszélhetnének e cím kórról az ország valamennyi levéltárnokai is, kiknek legtöbb dolgot ad a

nemességi jogcímek és ősök utáni kutatók, mindig megújuló nagy száma; — ily jelenség továbbá: a neveknek jogosult és jogosulatlan praedikatumokkal nagyon lábra kapott megtoldása, és a minden fehér ruha, sőt bútor darabon is használatni szokott, sok czifránál-czifrább koronás monogrammok divatja; de végre tanuskodik merész állításom mellett még azon körülmény is, hogy a gyakori névmagyarosítók nagy tömege nem elégszik meg idegen eredetre valló nevek pusztá magyarrá való fordításával, vagy egy szerény hangzású névnek választásával, — de kikeresik a leghangzatosabb, legősibb eredetű, részben történelmi nevezetességű családneveket, melyeket eleinte *i*-vel, később *y*-nal írják; és talán nem követek el ellenök igaztalan s sértő merényletet, ha abból következtetve azt állítom: hogy e neveket talán szinte azért választják nagyrészt, mert szeretnének a történelmünkben dicső szerepet játszott nagy nemzetségekkel némi összeköttetésbe hozatni.

Igaz, ezen egészében ártatlan, de legisalább hiú irányzatnak hódolnak épen az u. n. haute finance felkapaszkodott, különben a legszabadelvűbb nézeteket valló új emberei, kiktől — véleményök szerint — ha már szert tettek mindenre, mit az élet szép, kellemes, és jót nyújthat, t. i. vagyonra, tekintélyre, befolyásra; ha van hirnevök, kastélyuk, versenylovuk s talán műgyűjteményök is — nem tagadhatja meg a társadalom az egyedül hiányzót, a rangemelésben, a megnevezésben rejlő valamennyi eme igényök és nagybecsű birtokaik mintegy külső előismerésének szentesítését is. De ezen jeleztem áramlatnak, még a szorosabb értelemben vett tudomány némely mellék disciplináira is érezhetővé lett a kihatása; — soha azelőtt

nem foglalkoztak neves tudósok és történetbúvárok annyit és oly sokat a történelem oly ágaival melyek a családi öntudatnak tápot és anyagot nyújtani legalkalmasabbak, mint a milyenek a *heraldikai*, *genealogiai*, és *sphragistikai* tanulmányok, ezekről szóló útmutatást, irodalmunkban csakis a jegujabb korban megjelent alapvető művek, és számos szakfolyóiratok adtak, a milyenekkel azelőtt egészen szűkölködtünk, és melyeknek most egyszerre nagy olvasókörük lett.

Mint mindennek meg van árnyoldala mellett jóteköny és üdvös következménye is, úgy tagadhatatlan hogy ez emberi hiúság szülte iránynak vagy divatnak is megváltak a tudományos kutatás haladására nézve fontos és hasznos következményei, nem egy kétes ténye történelmünknek nyert ily úton felderítést, vagy helyreigazítást; nem egy jelentékeny adattal gyarapodott imigy, a régen multnak ösmerete, és nem egy kérdés lett a családi levéltárak, talán merő hiúság sugallotta átkutatása folytán véglegesen eldöntve.

Nincs tehát oka még a legtulzóbb demokratának sem arra, hogy ez irányon, ilyen kutatásokon megbotránkozzék, vagy hogy azokat épen szigorú kárhoztatásával sújtsa, de igen van joga hozzá — ha magát az ilyen hiúságokon felette állónak érzi — hogy azokat gúnymosolyával tekintse és kísérje, mert igaz és ténydolog, hogy az ily téren való munkálkodás az emberi nem jólétének gyarapodását alig fogja egy lépéssel is előbbre vihetni, — de kérdés viszont, — csak az utilitarius álláspont egyedül igazolt-e a tudomány nagy birodalma térein? és nincsenek-e még más morális és nemesítő feladatai is!

Ilyen — szerintem szinte jogosultsággal bíró okoskodás inkább, mint a jeleztem iránynak részemről fel-

tétlenül való hódolása, és talán némi kegyelet is indítottak arra, hogy a magyar történelmi társulat által „*emlékezünk régiekről*“ választott jelszavából bátorságot merítsek megyénk nemességének ösmertetéséhez egynehány, bárcsak száraznak látszó adattal hozzájárulni, adván a nemesség életében nagy kihatással bíró *1732-ki nemesi vizsgálatnak rövid történelét*.

Midőn régente kétségtelen nemes törzsből való származás — mint mondám — nem hiú vágy, de tényleges nagy kiváltságokra jogosító, tehát magyarázható törekedés vala, akkor is megtörtént, hogy sokan bitorolták vagy bitorolni iparkodtak a magyar nemességre való jogosultságot; és mert ez esetek a török hódítások és pusztító polgári háborúkra következő időkben mind gyakoriabbak lettek, szükségessé vált a sokat áhitozott jogcímek behatóbb, formaszzerű vizsgálata, és a bejelentett igények feletti illetékes végeldöntés.

Ez eljárást szabályozandó III-dik Károly királyunk 1723-ik évi ápril hó 10-kén kelt, a törvényhatóságokhoz intézett I. f. leiratával elrendelte, hogy országszerte minden vármegyében az összes nemességi jogcímek szigorú vizsgálat alá vétessenek — *generalis nobilium investigatio* — és ezen vizsgálat körülményesen előirt megejtésével a vármegyéket bizta meg.

Az eljárási módozat, a megejtendő vizsgálatot első sorban egy tekintélyes egyénekből álló, a vármegye által választandó bizottságra ruházta, melynek eljárása felett a bizottságban résztvevő *tiszti ügyészek* őrködni tartoztak; a bizottsági véleményes munkálat a vármegye egyeteme — *universitas Praelatorum, Baronum, Magnatum et Nobilium* — elé volt terjesz-

tendő, mely mintegy másodfokulag döntött a bejelentett igény czímek felett; a vármegye imígy létesült döntvényei pedig a királyi helytartótanácshoz, és onnan végül a m. kir. udvari kancellária útján a királyhoz terjesztettek fel, ott végérvényes megerősítést nyerendők.

Ezen egész eljárás alól azonban ki voltak véve mindazon családok és azok tagjai, melyek köztudomás szerint, és minden kétséget kizáró módon, közismertes *ősgyökeres*, úgynevezett, „*radicális*“, azaz a megye területén ősi emlékezet óta, királyi adomány (donatio) által nyert, vagy a honfoglalástól eredő birtokokkal bírtak, és melyek jogcímei oly meggyökerezettek, kifogástalanok és közismeretűek voltak, hogy azokhoz bármi kétely sem férhetett.

Az általam imígy röviden körvonalozott, de sok formaságokhoz kötött, és azért hosszadalmas eljárás országszerte azonnal fogantatba vétetett, és Szepes megyében is egy félszázadig tartott, míg Mária Theresia királynő 1774-ik ápril 10-én és május 20-án kibocsátott rendeletével a vizsgálat befejezettnek, beszüntettnek nyilvánított, és az eljárás útján megalapított nemesi jogcímek ezentúli ellenőrzésével a vármegyék, illetve azok tisztj ügyészei bizattak meg

Meg kell itt jegyeznem, hogy a később 1803-ban »törvényesen egyesült két Szepesvármegye« elnevezése alatt egyé lett törvényhatóság, akkor még tenyleg egészen különálló két törvényhatóság volt, u. m. a *felső* vagy *X lándzsások széke*, az úgynevezett *kis megyéhez* tartozó csekélyszámu helységekkel, külön tisztikarral és külön de egyenjogosított hatáskörrel; — és a tulajdonképeni vagy *nagy megye*; ezen közigazgatási teljes elkülönítés folytán, az investigatio

nobilium is külön és párhuzamosan ejtetett meg mindkét megyében, — a vizsgálat eredményét én következő sorokban összegezítve akarom előadni.

A megye részéről imigy kiküldött bizottság, mely utóbb Máriássy István alispán elnöklete alatt működött, hosszú és évekre kiterjedő tevékenységének eredményét, egy 123 szakaszból álló 61 ívre terjedő nagy munkálatában 1732-ben mutatta be a vármegye egyetemének, mely azt beható tárgyalás után elfogadván, a királyi helytartótanácsnak terjesztette fel ugyanez évi október 2-án tartott közgyűléséből.

E bizottság első feladata az ősgyökeres — radicalis — családok megalapítása vala, melyek mint ilyenek minden további bizonyítás, igazolás és vizsgálat alól, a fentidézett rendeletek értelmében ipso facto kivétetteknek voltak tekintendők.

Mágnás család akkor a megye területén csak kettő létezett, úgymint a *kőrösszeghi gróf Csákyak*, és a *palocsai báró Horváthok*, ezek természetesen a vizsgálat és igazolás terhe alól, szinte ki voltak véve.

Radicalis más köznemes családoknak pedig, a fentidézett munkálat következő szószerint idézett szövege értelmében: „quod nos ad conformitatem et exigentiam gratiosae Excelsi consilii regii Lctlis Hungarici, „in benigno suae Majestatis Summae Domini Dni „nostri clementissimi Eidem excelso Consilio regio „directo et inviato Mandato radicatae novissimae „Intimationis, Revisionem, Investigationemque universorum Nobilium in gremio Cottus hujusce nostri „de presenti residentium; exceptis nonnullis ad calicem speciatim annexis gremialibus antiquis Familiis, „tamquam per Possessionem et Dominium Bonorum

„Ante natis suis per Divos olim Hungariae Reges in
 „Cottu isthoc benigne collatorum, testantibus id ip-
 „sum Authenticis Cottus istius Prothocolis, semper
 „usque huc pro veris et indubiis Nobilibus agnitis,
 „— per Nos de novo inchoatam, et ad Instantiam
 „nonnullorum, diversis ex rationibus et cautelibus respi-
 „rium petentium plurimis in Terminis fine eo profixis
 „continuatam, modo et formalitate ab infra uberius
 „declaratis instituerimus peregrinisque cujus qui-
 „dem Revisionis occasioneque ejusdem in originali
 „productorum, hic vero in genuinis paribus exmissis,
 „tu ob Compendium laboris, nonnullis minus essen-
 „tialibus, de ordinario videlicet Stylo Armalibus inseri
 „solitis clausulis subnexorum Documentorum series
 „esset sequent« stb., — a megtartott sorrend szerint
 következők következő szavakkal alapítottak meg:

„Series tandem Gremialium Radicalium Cottus
 „hujusce Familiarum, ex rationibus et motivis in prae-
 „ambulo hujus operis oppositis ab onere Disquisitio-
 „nis exemplarum esset sequens: ¹⁾ Familiae *Mari-*
 „*ássiana* (1270), — *Görgeiana* (1256), — *Horváth-*
 „*Sztansithiana* † (1556), — *Horváth-Kisseviciana* †,
 „— *Szábiana* (1265), — *Tőkeiana*, — *Berzevicziana*
 „(1246), — *Petrócziana*, — *Réthy-Nemessániana*
 „(1255), — *Dravecckiana* (1590), — *Székeliána*
 „(1570), — *Jekelfalussiana* (!284) et *Korotnokianat* †
 „(1297).

A tíz landzsások székének közönsége pedig va-
 lamivel később, az előbb felsoroltak — e törvényha-
 tóság területén netalán székelő — és a nagy megye

¹⁾ A kereszttel jelzettek azóta kihaltak; a zárjel közé tett évszám pe-
 dig, azon legrégibb *hiteles* királyi adománylevél keltét adja, melynek birtoká-
 ban az illető család van, és melytől a jelenben vagy múltban birt birtok és
 jogcímeit származtatja.

által már is megalapítottokon felől, radicalis családjaiul következőket ösmerte el u. m.: *Zajbelsdorfi és betlenfalvi Fajgell* (1560) †; — *Kálnay* †, és *Szentandrassy*, — mely családok és valamennyi tagjainak nemessége tehát, ősgyökeresnek elősmert eredetöknél fogva már is kétségtelennek nyilvánított.

Ezen felterjesztett elaboratumában elősmerte, és jóváhagyta a vármegye egyeteme 111 más jelentkező, címeres nemes levéllel — *Litterae Armales* — bíró, és nemességét az ilyet szerzett elődtől való leszármazását igazoló családnak, a nemességre keltett igényét. Valamivel később igazolta a X landzsások széke 21 nemes családnak hasonczímeres nemes levelekre alapított jogigényét; így tehát akkor mindkét Szepesvármegyében székelt összesen 16 radicalis és 132 igazolt armalista nemes család, melyek közül azóta sok kihalt, némelyek elköltöztek, még mások a megye területéről egészen kivesztek, vagy itt ösmeretlenekké lettek; mai napig itt virágzó családnak fennmaradtak csakis következők;

Almássy (1582);¹⁾ — *Berg* (1653); — *Bobest* (1563); — *Bohus*; — *Böör* (1665); — *Cornides* (1722); — *Doleviczényi* (1720); — *Engelmayer* (1665); *Goldberger* (most *Betlensfalvi*; (szentesítést nyert adoptio útján 1728-ban); — *Grotkovszky*; — *Gróó* (1665); — *Gundelfinger* (1654); — *Horánszky* (radicalis Liptóban); — *Jancsó*; — *Jóny* (1696); *Keil*; — *Kezmárszky* (1649); — *Kiss* (1625); *Kolacskofszky* (1538); — *Korponay*; — *Kray* (1662); *Krausz* (1592); — *Lány* (1579); — *Lány* (1696); — *Maléter* (1662); — *Matavovszky* (1696); — *Matyasovszky* (Liptóban radicalis); — *Melczer* (1670); — *Nagy*; — *Pfanschmidt*, most

¹⁾ A zárjel alatti évszám a nemesség adományozásának keletje.

Zsedényi (1659); — *Relyovszky* (1668); — *Schneider*, most *Szelényi* (1681); — *Spóner* (1702); *Szakmáry* (1572); — *Topperczer* (1722); — *Stenczel* (1589); *Ujfalussy* (1635); — *Zaffiry* (1719) és *Zontágh* (1661).

A kis megyében olyanok, a kik csak itt s nem egyszersmint a nagyobb megyében is igazoltattak, voltak ezek: *Bencsik* (Hontban radicalis); — *Budaházy* (1552); — *Glós* (1649); — *Hadbavny* (1700); — *Horváth* (de Ábrahámfalu); — *Ludmann* (1726); — *Mercz*; — *Ribiczey*; — *Verbovszky* (1615); — és *Záborszky* (radicalis Turóczban).

Az akkori igazolt, de azóta vagy kihalt, vagy elköltözött, vagy pedig legalább megyénkől végkép eltűnt családok a következők:

Ab Hortis †, Alauda †, Albrechtovits †, Altmann, Bagyinszky, Bárczy, Csepcsényi, Csermely, Dankó, Daxner †, Dévay, Dubovay, Faschko †, Fink, Furar †, Gally, Gombkötő †, Grossmann, Grünblath †, Günther †, Heckl, Hensch, Hyro †, Kaczir, Képes †, Keviczky, Király, Klesch †, Koch, Kramer, Kukoly, Kurtha, Kunsch, Laczik, Lenard †, Libloy (Schuller), Mauchs, Megander, Mészáros, Mochnay, Moës, Noblingh, Nolten, Chotniczky, Ondrejkovits †, Oskó, Pálfalvay, Patty, Paulikovits, Petánczy, Pietschke †, Polonyi, Rady, Rael, Reviczky, Richter, Schehovits †, Schéiermann †, Schirlacher †, Schmier, Schwab †, Serpilius, Simonis, Spillenbergy, Szerdahelyi, Than, Tron, Ujházy, Veber, Veisser, Vitalis, Zeöke; és a X lándzsások székében: Benda, Boor, Debródy, Domanyovszky, Glac, Kelecsényi, Kissoczy †, Lehoczky, Machay, Tóth és Vitkóczy.¹⁾

¹⁾ Minthogy Szepes megyében nemeségi Cataster nem vezetett, és az itt lakó nemesek létszáma csakis restauratiók és más hason alkalmakból eszközlött összeírások után alapítható meg, könnyen történhetik, hogy az itt közölt névsorba, leginkább a †-tel jelzett kihaltakat illetőleg, hibák is eszeshattak be, — mire nézve tehát elnézésért vagyok kéntelen esedezni.

Az általam akkép részletezett megyei munkálatnak, a helytartótanács útján adott királyi elintézése csakis 1755-ik ápril hó 17-én kelt; a kir. leirat számos a megyében teljesen igazoltnak véleményezett armalista család igényét el nem ösmerte, azok felőlvizsgálatát rendelte el, és végleges elösmerésöket csak is azok eredményétől tette függővé, — mi megyszerte nagy megütközést, felháborodást és nyugtalanítást szült, mert keményebben sujtó csapás akkor nem is képzeltetetett, mint a nemességre való igénytől elütetni, — megszűnt akkor a hivatalképesség, meg az adó- és kényszermunka mentesség, és meg a testi fenytés alóli kivétel is (ha csak az illető nem volt véletlenül városi polgár) — egyszóval oda volt a Verbóczy »Hármaskönyvének« P. I. Titulus 9-nus-ának minden oly nagybecsű, és semmivel sem pótolható szabadalma!

A tárgyalások tehát ujból megindítottak, és folytattattak — feliratok és leiratok váltattak, míg a fentemlített 1774-ben kelt két királyi leirattal az egész vizsgálati eljárás végét nem érte; *ezekből* folyólag végre is a vármegye munkálatában foglalt határozatok érvényre emeltettek, és a felsorolt családok jogcímein teljes elösmerésben részesültek.

Az előadottakból láthatni, Szepes megyének mily csekélyszámu nemessége volt a múlt század közepe felé; s habár a most leirt nagy »investigatio nobilium« utáni időkben a kihaltak, elköltözöttek, és talán a nép tömegébe alászállottak helyébe — más uj családok emeltettek nemességre, mások idegen megyékből költöztek be, — megyénkben a nemesség mindig nagyon kis számban maradt, mert míg *Fényes Elek*

statistikája szerint 1847-ben például Borsodban 35.425, Hevesben 31620, de a kis Túróczban is 4800, Liptóban pedig 4910 nemes egyén létezett, (persze a nőneműeket, csecsemőket, sőt a róm. és gör. katolikus klerus nemesi előjogokat élvező tagjait is, e számába véve) addig ugyanakkor, ugyanily számitás mellett Szepesben mindössze 3825 a nemesi osztályhoz tartozó lélek találatott volna. Én még e számot is sokallom, mert 1846-ban a megtartandó tisztujítás és közelgő országgyűlési követválasztás alkalmából eszközlött összeírás, megyénkben csakis vagy 700 szavazattal bíró egyént mutatott ki, — mely számból le kellene vonni a klérus bizonyára legalább 100-ra tehető tagjait, a városok és más morális testületek, szinte szavazattal bíró képviselőit, úgy, hogy legjobb esetben maradna vagy 600 tulajdonképeni nemes szavazó; ha ezek mindegyikének adunk, feleségeik és gyermekeik számában *öt* egyént, tehát a 600-at sokszorozzuk öttel, még akkor is legfeljebb 3100-at, mint a nemesek és nemesi jussal bírók számát nyernők, mi pedig alig fog a valóságnak megfelelni.

A szepességi nemesek e kis számának természetes magyarázata abban lelhető, hogy a megye területének nagy részét *számos városok* foglalták el, melyek nagy határokkal, de azonfelül némelyek köztök még tetemes uradalmakkal is bírtak; hogy továbbá két nagy birtoku főúri család foglalta el a megye területének másik tetemes részét, s hogy végre a megye további nagy részét birták vólt szerzetek és rendek, mely utóbbi birtokok később a szepesi katolikus, és eperjesi görög püspökségek és káptalanokra szállottak.

Ezen birtokviszonyok és a földhiány, Szepességen egészen különleges és kivételes helyzetet létesít

tettek ez irányban; itt a városok közepette nem volt tér és alkalom sem egy hatalmasabb — nemesi osztály képződésére; — a kevés ősgyökeres birtokadományozással bíró családok is, az egy Máriássyakat kivéve, ugyan nem nyertek volt valami nagy területű latifundiumokra szóló adományokat, de ezek legnagyobb-részt szinte szűk határok között maradtak és kisebb területekre szorítkoztak, s az idők viszontagságaiban és folyamában, ez ősi birtok sem tartatott persze meg mindenütt, de elidegenítettett és részben egyes hatalmasabbak kezeire került, mint az például a Berzevicyek szinte elég nagy kiterjedésű a mai Magurában fekvő jószágaival részben még az Árpádok korában történt; ily okoknál fogva és ily módon nem fejlődött ki soha itt földbirtokából létfeltételt és abból hatalmat nyerő nemesség; de hazánk több vidékein található egy számos, másféle nemesi osztály képződésére sem volt meg itt, ugyanez okoknál fogva, az alkalmas talaj, — értem a paraszt vagy úgynevezett »bocskoros« nemeseket, melyek Szepesben mindig csak nagyon gyéren fordultak elő, és kivéve talán a mahalfalvi, kolacskói és tótfalvi közbirtokosságokat, a hol találhattak olyan az eke szarvát magok vezető nemesek, a megye más helyiségeiben alig akadtak ily szántóvető nemesek, — de a szepesi nemesség, a nagy »investigatio« alkalmával, előbb és utóbb is, mindig legnagyobb részben földbirtokkal alig is bíró *armalista* családokból állott, melyeknek megint nagy része még akkor is midőn őseiben a nemességet nyerte, egyszerű polgári állásában maradt, néha épen tisztességes üzlete, vagy becsületes mestersége után élt. — mint azt az *investigatio* folyamában felmutatott számos *armalesek* szövege és a megnevesítettek nevei is bizo-

nyitják, melyek arra vallanak, hogy a nemességet nyertek legnagyobb része épen városi polgárok, városi hivatalokat viselő érdemes egyének vagy valami polgári üzletet sikeresen vezetők valának és kiknek gyermekeik és unokáik többnyire megint keresetükkel és életmódjuk által azon »roture«-ben tüntek el, melyből egy-két generációra kiemelkedtek volt. Innen magyarázható egyszersmint azon feltűnő ténykörülmény is, hogy a nagy »investigatio« alkalmával itt székelő családok legnagyobb része a megye területéről oly nagy számban végkép eltűnt; — nem lévén fennmaradásukat biztosító földbirtokuk itthon, kénytelenek voltak kenyeröket és megélhetésöket keresendő, országunk más vidékeire költözni, hogy ott a hazának hasznos polgáraivá váljanak, mint azt megyénknek úgy nemes, mint szinte polgári osztályából való oly számos fiai az ország minden vidékén, az élet minden hivatásában oly sikeresen el is érték.

A szepesi nemesség fejlődésének ezen különleges viszonyai, melyek (si licet parva componere magnis) az Angolországban századok óta fennálló hason viszonyokra emlékeztetnek, a hol más okoknál — leginkább a »majoratusi« intézménynél — fogva a nemesség egy része folyton a nép között tűnik el, hogy más a nép közül kitűntek a nemesség között foglaljanak helyet. Ezen, mondóm, egészen specialis helyi viszonyok megyénk nemességére egészen is más, talán az országban kivételkép álló jelleget ruháztak, mely érthetlenné és egészen indokolatlanná teszi az itt-ott minálunk még fel-feltűnedező kasztelkülönítés és osztályok közötti idegenkedés káros szellemét!

A kutyabőrrel járó kiváltságok, — melyekre egy némely kortársai közül valami érdeme, szolgálata vagy

talán csak becsületes módon és munkájával szerzett vagyona által kitünt nemes család őse szert tett és melyek révén nemességet és czímert nyert, e kiváltságok régen megszűntek és pedig megszűntek a kiváltságolt osztály nagylelkű lemondása folytán. Nem maradt fenn a régi dicsőségből egyéb, mint emlékek és a pusztá név, melyet hazánk szép nyelvén még semmiféle, a nemességet jelző partikula szócska sem díszít és legfeljebb fenmaradtak talán azoknál, kik nevelésök, és műveltségöknél fogva, — ha szabad magamat így kifejeznem — hajdani állásuk magaslatán maradtak, némi finyásabb érzék, külön világnézet, és más életszokások. Ha kegyelet parancsolta kötelessége minden tisztességes fiúnak, hogy atyja jó hírnevére tartson, annak gáncsolását ne tűrje, — miért vennők rossz néven az unokának is, ha valamelyik ősenek erényeire vagy oly kimagasló tulajdonságaira, melyek kitüntetésre érdemesítették, a kelletinél szinte többet tartana. — Az ily emelkedett családi öntudat talán az utódot is hason iparkodásra serkentheti és ez az átörökölhető czímadományozás — igaz egyedüli — ethikus létjoga és mentsége. Legyünk tehát elnézők az ily — megengedem hiú — felfogás iránt, és ne feledjük el soha, hogy ha valahol épen Szepesben igazán szólva és általam kimutatva egy eredetű, teljesen egyenjogu és egyenértékű, egy anyától, egy atyától való szülöttjei vagyunk drága hazánknak, kiket nem szabad, hogy elkülönítsenek és pártokra meg kasztokra osszanak holmi elavult kutyabőrökön alapuló, mindenütt máshol régen superálnak tartott előítéletek, melyek létjogosultsága és indokolt volta minálunk annál kérdésesebb, mentől könnyebb kimutatni, hogy a később nemesekké lett Stenczel, Alauda, Serpilius, Pfannschmidt stb. egyaránt

a városok szolgálatában és érdekeiben kifejtett működésükért nyerték rangfelemelésöket, mely városok polgárainak maradtak többnyire ezentúlra, néha mainapig is, a mi nem zárta ki azt sem, hogy viszont a vármegyét — s mindkét úton a közös hazát szolgálják.

Ha pedig ez évkönyvet kiadó társulatunk és én magam is életben maradunk — a jövő évkönyvek egyikében az 1732-ik esztendőn innen Szepesmegyében feltűnt más nemes családokról, és azok egyes tagjainak viselt dolgairól való ösmertetéssel vélek a történelmi társulat céljaihoz tőlem kitelhető szerény adatokkal járulhatni.

Sváby Frigyes.

6. Adatok Hetesi Pethe Márton

kalocsai érsek, szepesi prépost (1587—1605) életéhez.

Főfeladatául tekinti megyei történelmi társulatunk azon okmányok gyűjtését és közzétételét, melyek úgy világi, mint egyházi történetünket a maga valóságában felderíthetni képesek. Ily okmány lévén az ugynevezett »*Matricula Molleriana*« is, az abból vett következő adatokkal szolgálatot vélek tenni a történészek, ki majdan a híres szepesi prépostnak, Hetesi Pethe Mártonnak nemcsak megyénkre de hazánkra nézve is tettgazdag s érdemdús életét kimerítőleg tárgyalandja.

Az illető közlemények megértését könnyebbíti az olvasónak a prépostunkat közvetlenül megelőző évtizedek vallási mozgalmaira való visszaemlékezés. Midőn Zápolya János halála Ferdinandot felszabadítja a reformatio irányában követett kétes politikájától, az általa kinevezett prépostra Váraljai Szaniszlóra bízta a hitegység visszaállítását Szepesben. Ez 1545-ben zsinatot tartott a szepesi papsággal székhelyén a szepesi káptalanban, melyen részt is vettek a papok egyesek kivételével, így a városokból csak a késmárki és az olaszii hiányzottak. A fennmaradt zsinati »*Ordo divinatorum*« teljes összhangzást és egységet tanusít még a katolikus istentisztelet megtartásában a jelen volt papok részéről. A németországi birodalmi gyűlések vallási

tárgyalásai a trienti zsinat ellenében nem kis zavart hozhattak elő a szepesi papság egyik részében is, sőt bizonyos, hogy az augsburgi confessiót egyik lelkipásztori gyűlésükön maguk közt elfogadták. Az istentisztelet illetőleg megegyeztek abban, hogy kinek-kinek saját véleményére hagyatik, az egyház vagy a nép nyelvén akarja-e a misét tartani s a szentségeket kiszolgáltatni. Hogy népét el ne riassa, nem egy pásztor alkalmazkodott a régi egyházi ritushoz. És ez így tartott sok helyütt még a következő században is. A papi nőtlenségről és az áldozás két szín alatti kiszolgáltatásáról folyt a tárgyalás a trienti zsinaton még Ferdinánd követi részéről is. A kath. egyházi hatóság alá tartozásukat nem tagadták azon papok sem, kik titokban vagy nyilván is szítottak a hitújításhoz. A Thurzók, kik akkor szepesi főispánok és a szepesi vár urai voltak, gátolták hitegységi működésükben a prépostokat, ellenben támaszául szolgáltak a reformatio követőinek, sőt az egyházi javakat is minden áron birtokukba ejteni igyekeztek. Innen a folytonos viszálykodás a préposti birtokok miatt. A hitegységet célzó buzgalom pedig a prépostok részéről meg nem szűnt. Így 1560-ban is tartatott a prépost székhelyén megyei zsinat Paulini Péter prépost által. A mindinkább élesedő szakadás következtében mindig nehezebbé vált a prépostok kormányzása. Bornemissza Gergely prépost alatt pedig tetőpontra hágott a viszály.

Bornemissza György prépostnak 1584. évi nov. 29-én történt kimúlta után üresedésben volt a szepesi prépostság 1587 aug. 13-áig, mely idő alatt Thurzó Elek főispán a prépostság kegyuraságát maga részére akarta kieszközölni, de hiába; mert mint Wagner mondja, hiába hivatkozott Thurzó Elek Zápolya János

kegyúri jogára, ki e jogot a szepesi kath. egyház iránt szerzett érdemei folytán élvezte; — de a Thurzó család az egyháznak több kárt és semmi hasznot sem tett, azért a kegyuri jogot igazságosan veszíté el.¹⁾

Ernő főherczeg, akkor királyi biztos Magyarországbán, nehezen tűrte a szepesi prépostság üresedését; azért kérte Rudolf magyar királyt, vessen véget minden kegyuri czivakodásoknak a Thurzó család részéről s nevezzon ki új prépostot.

Rudolf király engedett e kérelemnek s 1587. évi augusztus 13-áról kelt királyi levele által kinevezte szepesi prépostnak Pethe Mártont, a váradi püspököt.

Amint e kinevezést Thurzó Elek megtudta, oda igyekezett, hogy azt megghiusítsa. E végből Jászóra rándult, hol a premontrei conventnél agitált e kinevezés ellen, továbbá Szepesben kieszközölte a kerületeknél, hogy a pozsonyi országgyűlésre menendő követek a szepesi prépost kineveztetésének akadályozására s a Thurzó családnak régi jogai élvezetébe visszahelyezésére vonatkozólag a legszigorúbb utasításokkal láttassanak el.

Azonban minden igyekezete megghiusult. Rudolf király s Ernő főherczeg állhatatosak maradtak. Bizonyára vége is lett volna a katholikus egyháznak Szepesmegyében, ha a király engedett volna a Luther tanait pártoló gazdag család abbeli követelésének, hogy a szepesi prépost kinevezését illetőleg tetszése szerint gyakorolhassa kegyuri jogát.

Pethe Márton született 1554-ben nemes s érdekekben gazdag szülöktől. Atyja Imre mint katona nagy szolgálatokat tett a hazának. Márton igen jó katholikus nevelésben részesült s atyja érdemei miatt igen kedvelt embere lett Rudolf királynak, ki őt már 28 éves

---

¹⁾ Wagner III. pag. 93.

korában vácsi püspökké tette, — 33 éves korában lett váradi püspökké, szepesi préposttá, jászói praelatussá, 44 éves korában pedig kalocsai érsekké megtartva a győri püspökséget is. E hatalmas polczokra részint tudományossága, részint Rudolf király kegye folytán emelkedett föl.

A Matricula Moleriana következőleg írja le Pethe Márton eljövetelét.¹⁾

Pethe Márton prépost megérkezett a szepesi káptalanba 1588. évi február 1-én reggeli 9 órakor. Az előző napon a prépost Lócsén szállott meg, hol őt Plattner Antal lócsesi pásztor és káplánja Svartz a papi testvérület nevében, nagy néptömeg jelenlétében ünnepélyesen, szívélyes üdvözlettel fogadták, hálát adván Istennek szerencsés megérkezteért.

E fogadás után a már ekkor Luther tanait követő Plattner megígérte neki, hogy a honorarium ajándokát nemsokára megfogja kapni, mire pár halat és két sajtot adott át a prépostnak.

Február 3-án Plattner Antal, Jantsi János iglói s Koch Cirják váraljai pásztorokkal elment a káptalanba a préposthoz, hogy a testvérület nevében együtt tolmácsolhassák szerencsekivánalmaikat az új prépost előtt, vivén magokkal ajándékokat és pedig a prépostnak 2 megaranyozott ezüst serleget, 5 aranyat, egy bárányt és egy borjut, — beteg édes anyjának pedig 2 fogoly madarat s így magokat valamint egyházaikat a főt. prépost ur kegyébe s pártfogásába ajánlották. A prépost megköszönve üdvkivánataikat, kegyesen fogadta az ajándékokat, megígérvén nekik jóakaró pártfogását. Beszédének főjellemvonása az volt, hogy mindnyájokat egyetértésre buzdította. Ezután megvendé-

¹⁾ 656. lap.

gelte őket velök költvén el az ebédet, mely után őket kegyesen elbocsátotta.

1590. november 25-én amint Platner Antal lőcsei, Jantsi János iglói s Tárcki illésfalvi pásztorok a székdíjjal (cathedraticum) a káptalanba mentek — mi évenként rendszeren akkortáiban történt — nem találták otthon a prépostot, kényszerültek négy napig várni rá s amint november 29-én megjött, fogadtattak általa. Ez alkalommal kénytelenek voltak meghallgatni a székesegyházban egy szent beszédet, melyet Alfonz kanonok tartott Luther és Calvin tanai ellen. Képzelteti kiki, hogy ez nagyon kellemetlenül hatott Platnerre s társaira, kik felbőszülten s haragosan mentek ki az egyházból; — különösen azért, mert a szónok Luther tanait az 5-ik evangéliom tanának nevezte.

De mindannak daczára megvendégelte őket a prépost, ki ebéd alatt igen víg s bőbeszédű volt.

1593. június 26-án meghalt Soltz János bélai pásztor, ki 35 évig működött Bélán, a hol ez időtáiban még sok katolikus család lakott. Ez utóbbi tény abból is kiderül, hogy amint Soltz temetésére több pásztor megjelent, ezek szerfelett megbotránkoztak azon, hogy Soltz a katolikus egyház szertartásai szerint temettetett el. Jantsi János iglói pásztor s senior — ki jelen volt akkor — így ír: »*Auditores enim prohibitos in verbo cultus non penitus abieciisse, indicant idololatriae* (így czímezték az egyház ritusait s szent eszközeit). — *situ foetore et squalore obducta instrumenta* (füstölő a naviculával, a szentelt víztartó, a szent ruhák stb.) *quae in funere boni semis iussu ipsorum citra voluntatem fratrum sunt producta. Turbas ea res dedit non parvas apud fratres, qui discessum! ab ipsis ceremoniis cum dolore et gemitu!! moliebantur, nisi expo-*

sitam iudex recondiderit *turpitudinem et abominat-ionem*. Ad hanc *eradicandam* Deus Ecclesiae Belaensi docte pium et pie doctum, fidelem et constantem, qui doctrina sincera et vita sancta coelos plantare possit, praeficiat ministrum Amen.»

1597. december 19-én Jantsi János iglói pásztor ment a székdíjjal a káptalanba. A prépost, ki nem régen tért vissza Jászóról, megvendégelte őt és társait, ebéd közben megemlékezett a meghalt pásztorokról, különös kegyelettel említvén föl Koch Cirjék váraljai pásztor, őt a legjobb öregnek nevezvén; de az új pásztoroknak a testvérületbe fölvételéről e fontos szavakra fakadt: »Vigyázzatok, nehogy az új testvérek körötökbe az új vallást csempészszerűk be.« E nyilatkozatból kitűnik, hogy a szepesi főbb városok lelkészei még nem voltak nyíltan hívei a reformált egyháznak s vallási elveiket a prépost előtt eltitkolták.

A következő évek sok szerencsétlenséget hoztak Szepesmegyére. Ugyanis 1599. évi szeptember havában betörték a tatárok Felső- s Alsó-Magyarországba, elpusztítván 150 várost, e betörések volt a harmadik, mely alkalommal sok magyar lakos megöletett.

Felemlítésre méltó még az is, hogy ugyanazon év november havában betörték Szepesbe a magyar városok szabados hajdúi, kik minden várost, tehát a káptalant is, megvizsgáltak, kiraboltak; Pethe Márton prépost menekülni kényszerült. E hajdúk annyira, merészek voltak hogy a poprádi pásztor lakházát megtámadták, két órán át ostromolták s azt egészen kirabolták.

Továbbá emlékezetes még az akkori hallatlan drágaság, melyből nagy éhhalál keletkezett.

Végre a csapásokhoz jött a legborzasztóbb — a pestis, mely a városokban úgy mint a falvakban sok családot ragadott el az őszi hónapokban.

Leginkább dühöngött e betegség Lőcsén, ahol akkor 2800 lakos halt meg, köztük: Rausch Tamás német, Károlyi Bálint tót hitszónokok, Rhau János a lőcsei gymnasium tudós igazgatója, Miska Bálint kitünő orgonász s zenész, Topest Daniel tanító. Továbbá Jantsi János iglói pásztor s volt senior és neje Radaschi Anna, Nikasy György felkai pásztor, ki ottani pásztorokodása alatt igen sokat szenvedett a polgároktól; Lám Sebestyén késmárki, Trebinecz István odorini, Tárcki János illésfalvi pásztor nejével s gyermekeivel együtt, Wagner Jakab, a polgárok által sokat üldözött váraljai, Hermeli János sztrázai pásztor stb.

Pethe Márton, ki László öcscsével, javainak igazgató cancellárjával, csak 1601-ben térvén vissza Szepesbe a pozsonyi országgyűlésről, szerencsésen kikerülte az említett csapásokat; nyilvános imákat és körmenetek tartását rendelte el.

A hunfalvi papigylésen 1603. okt. 30-án lett megváltoztatva a 24 város papitestvérületének a gyűlések alkalmával mindig tartatni szokott régi isteni tisztelete, nem valamely nagy tekintély, hanem egy egyszerű lelkész, a Luther tanait követő Goltz Jochaim iglói pásztor felszólalása folytán, ki Hunfalván az október 30-án tartott gyűlésen Sylvester János zsákóczi pásztorért azért nem vette be a testvérület körébe, mivel a templomban viaszgyertyát, a temetéseknel hosszú albát, a keresztelés kiszolgáltatásánál pedig az »exorcismust« használta.

E gyűlésen szóba jött, hogy Pethe Márton prépost a papsághoz írt levelében a canonica visitatio

végett legközelebbi eljövételét jelezte. Goltz senior indítványozta, hogy az eljövendő praelatust illő ajándékkal lepje meg a testvérület papi kara. Ezen indítványt mindenki helyesléssel fogadta, egyúttal felhatalmazták a seniort, hogy valamely művész által készíttessen ajándékkul egy ezüst serleget. A Nunnert György lőcsei ötvös által készített, 33 lat 2 pisetum súlyú, 198 frt 164 denár értékű művészi ezüst serleg kívül-belül meg volt aranyozva, remekművű fedelének — melyet egy kezében dárdát tartó férfi alak díszített — belső oldalán következő felirat volt: Rssmo. Illmo. et Magnificio D. D. Martino etc. etc. Aeppo Colocensi et Bachiensis et Administratori Eppatus Jaurinensis etc. etc. Praeposito Scepusiensi S. C. Mai. Consiliario et per Hungariam Locumtenenti etc. etc. Dno. suo Clementissimo.

E serleget következő vers kíséretében nyújták át a prépostnak:

ParVa ferVnt parVI praesVL VeneranDe benIgnVs
AnnVe, sVb Versos erIge, naMqVe potes.

E vers chronosticona MDLVVVVVVVVVVIII. = 1603.

A pozsonyi országgyűlés szétosztatása után 1603 szept. 11-én megérkezett Pethe Márton egy másik, tinnini, püspökkel és több jezsuitával a szepesi káptalanba.

Amint eljövételének híre elterjedt, mindjárt szeptember 13-án reggel elmentek a káptalanba Goltz Jochaim senior iglói, Zabler Péter lőcsei, Kristofori Mátyás poprádi, Erythraeus János durandi pásztorok a prépost üdvözlésére, hogy pedig magoknak a préposthoz könnyebb bebocsáttatást eszközöljenek ki, kö-

vetkező ajándékokat adtak a prépost környezetének: Deák Boldizsárnak és Thuri Ferencznek két ezüst kanalat, a prépost titkárának pedig egy tallért és egy aranyat. Nemsokára ezután bejelenté őket a prépostnak Deák Boldizsár, Pethe Márton erre magához bocsátotta őket.

Goltz Jochaim senior szólási szabadságot kérven magának, következő beszéddel üdvözölte a prépostot:

»Örvendek Méltóságod szerencsés megérkezete felett s kívánom, hogy az úgy az egyházra, mint édes hazánkra üdvös legyen. Örömmel ragadom meg ez alkalmat Istennek hálát adni, hogy Méltóságodat eddig sértetlen boldogságban megtartotta és kérem, esedezem hozzá, hogy ezentúl is tartsa Méltóságodat jó egészségben s erőben. Hálát adok Méltóságodnak azért is, hogy minket a tiszta evangéliom hirdetésében akadályozni nem méltóztatott és kérem ne akadályozzon ezutánra sem. A mi hitünk tanítása s vállalása csupán a próféták és apostolok könyveiből van merítve.«¹⁾

Következett a serleg átadása. Az érsek előbb mindenkivel kezét szorított s következőleg válaszolt:

»Nagy örömömre szolgált alattvalói hódolatuk s üdvözetük kifejezése, melylyel oly kedvesen fogadtak, hasonlóan hálás köszönettel veszem e szép ajándékot. Megigérem önöknek, hogy kevés idő múlva vizsgálat tárgyává teszem hitvallásukat, vajjon alapja van-e a prófétáknál s apostoloknál. Én elhatároztam egyházaik jogszerű egyházi látogatását; azért előre kikértem s meg is kaptam a lengyel király ő felsége parancsolati engedélyét, hogy az elzálogosított XIII városok egyházait, melyek lelki hatalmam s püspöki jogható-

¹⁾ Matr. Moll. 884. l.

ságom alatt állanak, meglátogassam. E parancsot be is mutattam már a 13 városok grófjának. Én részemről igyekezni fogok, a hol szükséges, rövid idő múlva foganatba venni a visitatiót s a megkívánt szükséges reformokat behozni; — de csak az egyetemes tridenti zsinat tételei szerint«.

Ezután a prépost mentekezett, hogy gyöngélkedése miatt őket meg nem tarthatja ebédre s kegyesen elbocsátotta tisztelgőit, kik Váralján Danielis Eliás pásztornál kaptak ebédet.

1604-ben megküldte Lomnitzi Horváth László szepesi alispán a XXIV város pásztoraihoz Mátyás osztrák főherczeg május 24-éről és gróf Barle János Jakab szathmári tábornoknak június 3-ról kelt, a törökök elleni háború taxáinak fizetését illető parancsait. Mire Goltz Jochaim senior következő levelet írt az alispánhoz: »Nemes s tek. alispán Úr! Üdv s szolgálatom ajánlása. »Két rendbeli levelét vettem a háborus taxákat illetőleg, mivel félttem, nehogy az valami rosszat hozzon reánk, mindjárt nem akartam felelni, várván előbb a főt. prépost úr megérkeztét, kinek akaratát is kiakartam tudni. És mivel a megye most már másodízben követeli tőlünk e taxákat, szívesen megadjuk azokat, csak arra vagyok bátor alispán urat figyelmeztetni, hogy a pápa hívei nemcsak templomainkra de jövedelmeinkre is vágynak, a mi, ha meg nem akadályoztatik és minket a tized háborítlan birtokában meg nem hagynak — a fizetés meg nem történhetik; mert ha minket a megye elhagy vagy ha plébániáinkból kiűzetünk, hogyan s mily módon lehetne a taxákat befizetni? — át nem látom. Ha tehát a megye e tekintetben minket védelmébe fogad, — akkor nem lesz oka ellenünk panaszt emelni. Ezzel a tek. urat Isten-

nek ajánljuk. Kelt Iglón, 1604. október 5-én. Goltz Jochaim, senior.

1605-ik évben történt először, hogy a 24 városok pásztorai megtagadták a préposti székdíj (cathedraticum) lefizetését, jelesen következő pásztorok említetnek akkor Luther főbb követői közül: 1. *Goltz Jochaim* iglói pásztor s akkori senior, ki brandenburgi gróf volt s folytatta a Matricula Molerianát, melynek eredetije a szepesi káptalan könyvtárában őriztetik 2. *Zabler Péter* lőcsei pásztor Heinból Szászországból való, ki Szepesmegyében első superintendenssé lett 1627-ben. 3. *Serpilius (alias Quendel) János* leibitzi pásztor, ki elébb bélai tanító volt, Luther tanainak nagy híve. 4. *Herteli Máté* müllenchachi, 5. *Muki János* illésfalvi, 6. *Sauerbier Kristóf* káposztafalvi, 7. *Danielis Jonathan* harikótzai pásztor, kik mindnyájan Luther hű követői voltak; — de mindannak dacára a szepesi prépost joghatóságát még akkoriban elismerték, sőt — idegen származásuk daczára — a kanonokkal is közlekedtek, kiknek 1606-ik évben szerfelett rosz termésök lévén, a 24 városok pásztorainak, kara 8 mérő rozst ajándékozott nekik.

Pethe Márton prépost Lőcsén. 1604. okt. 8-án eljött a prépost Lőcsére, hogy a templomot, parochiát s az iskolát valamint a zárdákat átvegye és a katolikusoknak adja által. Amint a nyitrai püspök, gróf Forgács, s Thurzó Kristóf főispán kíséretében oda érkezett, előmutatta Rudolf magyar királynak a lőcsei senatushoz intézett parancsát, mely által a prépost felhatalmaztatik a canonica visitatiot a tridenti sz. zsinat meghagyó tételei szerint elvégezni. De szegény pórul járt; mert a lőcsei polgárok felbőszültek ellene, annyira, hogy amint a régi carthausi szerzetházát átakarta adni a jezsuitáknak, a bemenet előtt egy nagy tömeg asszony által kövek-

kel fogadtatott, úgy, hogy el kellett rejtőzködni. De a polgárok ingerültsége mit sem használt, mert pásztorait nem sikerült visszahoznia a városba.¹⁾

A lőcsei fogadtatás rossz következménnyel járt Pethe Mártonnak különben is gyenge testalkatára; azért eltökélte magát, hogy elhagyja a neki oly kedves szepesi prépostságot s átköltözködik Pozsonyba rokonaihoz. Beteges testtel — podagricus baja volt — útnak indult; ez azonban végzetessé lett életére nézve. Szomorú világot vet a korra a nemes főpaprak gyászos vége. Miután megbizhatlan rossz cselédei útközben minden ezüst edényétől megfosztották, egy közönséges szekérré téve szállították tova, míg végre a sokat bántalmazott beteget hűtlenül elhagyták. Pethe Mártont letiporták a testi szenvedések, de bizonyára nagyobb volt a fölött érzett lelki szenvedése, hogy hazájában, melynek egész életét hű odaadással szentelte, sok bántalmaztatást kellett szenvednie.

Meghalt Bécsben 1605. október 3-án, 51 éves korában. Teste Pozsonyba vitetett s ott édes fivére Pethe László által ünnepélyesen temettetett el, sírjára márványemlékkövet állítottak következő epithaphiummal:

»Non est currentis, neque volentis
Sed miserentis Dei

Illustrissimi ac Rmi Domini Martini Pethe de Hetess
Archieppi Colocensis, Eppi Jauriensis, Locumtementis
Hungariae.

Urna brevis claudit Martini Antistitis ossa,
Famam et virtutes claudere nulla potest.
Si genus et stirpem, et natalia stemmata quaeras?
Claros Petheae sanguine iactat avos.

¹⁾ Matr. Moll. Wagner. An. I. Részletesebben l. Demkó Kálmán: „Lőcse a Bocskay féle felkelésben“. Századok 1883. 844. stb. 1.

Judicium spectas, diaeque oracula mentis?
 Regia Rudolphi nomine, iura dedit.
 Inclyta Sacrarum virtutum insignia poscis?
 Mitra Sacro Capiti tradita quina fuit.
 Nam maiora petis? potuit quo maximus esset:
 Exul pro fidei et Regis amore mori.«¹⁾

A szepesi káptalan megsiratta őt, emlékének a cathedralis templomban márvány kenotaphiont állított következő felirattal:

»Optimo Antistiti Marthino Pethe de Hetess, ob res domi, forisque praeclare gestas, ac hereicas eius virtutes *μανσωλειον αξιον*.

Haud redit in cineres iusti cum corpore fama,
 Surgit ab exequiis, cassaque fine viget
 Aspice qui veterum recolis monumenta celebre
 Magni *μημοσινον, σακροσραγον* que Viri.
 Hic Martinus erat Pethei Stemmatis author.
 Infula cui meriti cessit honoris apex.
 Delphica, quod Grajis fulsit cortina, Sacrato
 Hoc ille imperio, Pannoniaeque fuit
 Os maduit Sophia, mentem fervebat honesta,
 Manificus, comis, propositique tenax:
 Plurima in ambiguis legatio credita rebus,
 Apposuit tantis pondera nominibus.

Pethe Mártonnak a szepesi székesegyház iránti nagy szeretetéről tanúskodnak azon értékes tárgyak, melyeket annak búcsúzása előtt ajándékozott, és pedig:

1. Egy nagy, különféle drága kövekkel ékitett kelyhet.
2. Egy drága s nagy értékes kövekkel kirakott püspöki süveget
3. Egy ezüst püspöki pásztorbotot.
4. Egy nagy, drága kövekkel ékitett ezüst keresztet s sok más értékest.²⁾

Babura László.

¹⁾ Wagner: Analecta Scep. III. 100—101.

²⁾ Wagner III. 101.

II. Társulati ügyek.

1. Jelentés a társulat 1886-ik évi működéséről.

Az 1886-ik év utolsó napjával bezáródott a »szepesmegyei történelmi társulat« első három éves időszaka. Miután az első két évben egyrészt a közönyösséggel, másrészt a sokoldalúlag igénybe vett társadalom áldozatának megnyerésével küzdve túlegett a szervezkedésen; a harmadik év már a munkatervek tüzetes megállapítása, határozott czélok kitűzése s azok megvalósításának előkészítése által azon fokra juttatta a társulatot, melyen a nagy közönség kellő támogatása mellett a beléje helyezett bizalomnak, a működéséhez kötött jogosult várakozásoknak megfelelni képes.

1886-ik évi működésének irányelveit már az előző év aug. 11-én tartott választmányi gyűlés határozatai jelölték ki. Ekkor ugyanis az igazgató-választmány egy bizottságot küldött ki, melynek feladatául tüzetett Szepesvármegye monographiája tervezetének kidolgozása. Ezen bizottság (Szőnyei Kálmán első alelnök elnöklete alatt Halász László, Sváby Frigyes, Dr. Roth Samu, Dr. Demkó Kálmán) 1886-ik évi márczius 2-án tartott tanácskozásában elkészítette a tervet s azt a márcz. 17-én Lőcsén tartott választmányi gyűlés elé terjeszté. Minthogy azonban a rossz időjárás miatt a vidéki tagok nem jelenhettek meg, a tervezet részle-

tes tárgyalása a következő ülésre halasztatott. A július 3-án tartott választmányi gyűlés a bemutatott általános tervezetet jóváhagyta, a monographia részletes tervének elkészítésére és a mű kivitelére nézve határozta, hogy a felkérendő munkatársak dolgozatuk részletes tervezetét 1887. május hó végéig a társulati titkárhoz adják be, a tervezetek beérkezése után fognak megállapíttatni az egyes kötetek anyagára, beosztására és terjedelmére vonatkozó részletek. Szepesvármegye tek. közönségéhez intézett következő felterjesztésünk leghívebben tünteti fel az igazgató-választmányynak a monographia ügyében elfoglalt álláspontját:

Tekintetes megyei közönség! Tolna megye közönsége 1885. évi január hó 20-án tartott közgyűléséből azon felhívással fordult Szepesmegye közönségéhez, hogy ez Magyarország fenállásának ezeredik évfordulója alkalmával adja ki a megye monographiáját. Szepesmegye bizottságának 1885. évi ápril 22-iki gyűlésében kelt a Tolnamegye átíratára vonatkozó következő határozat: »a megye közönsége ezen eszmét annyiban magáévá teszi, hogy a mai közgyűlésből mindazokat, kik e megye monographiájának összeállítására vállalkoznak ezennel felhívja, hogy ezen mű szerkesztésére és díjazására vonatkozó ajánlataikat a megye alispánjához terjesszék be. Az ezen részletes ajánlatok nyomán fognak csak e mű létrehozatala iránt szükséges további intézkedések megtétethetni.«

A »Szepesmegyei történelmi társulat« alapszabályilag kitűzött czélját szeme előtt tartva, hivatászerűen foglalkozott a fentidézett határozattal. 1885. évi aug. hó 11-én tartott választmányi gyűlésén tárgyalás alá vette azt és »Szepesmegye monographiája« tervezetének elkészítésére, valamint ezen mű kiadási költ-

ségeinek megközelítő kiszámítására egy több tagú bizottságot küldött ki. Ezen bizottság javaslatai alapján társulatunk 1886. évi július hó 3-án tartott választmányi gyűlésén megállapítván a tervezetet és költségvetést azt következőkben van szerencsénk a tekintetes megyei közönségnek előterjeszteni.

Szepesmegyének természeti szépségei, fürdőinek nagy száma és ezeknek mindjobban terjedő hirneve, valamint a megye s a kebelében levő régi szabad királyi városok, nemkülönben a Lengyelországhoz tartozott részeknek és a szepesi prépostságnak szerepe hazánk történetében egyaránt indokoltá teszik társulatunk választmányának azon nézetét, hogy megyénk monographiájának a megye összes viszonyaira kiterjedően a gazdag anyaghoz mért terjedelműnek és korunk tudományos színvonalán álló tartalommal bírónak kell lennie.

Tervezetünk szerint Szepesmegye monographiája következő részekből állana:

I. Általános rész. Ebben:

- a) Domborzati, vízrajzi, geologiai, viszonyok történelem előtti kor.
- b) Klimatologia.
- c) Állat- és növénytani viszonyok.

II. Társadalmi és egyéb viszonyok a jelenben.

(Nemzetiség, vallás, egyházi, iskolaügy, közgazdaság, ipar, kereskedelem, közlekedés, közegészségügy, politikai viszonyok.)

III. Politikai történet. Ebben:

- a) Szepesmegye története.
- b) A szepesi prépostság története.
- c) Lócse története.
- d) Késmárk története.
- e) A XVI. szepesi város története.

IV. Művelődés történet. Ebben

- a) Egyházi és iskolai viszonyok, irodalom (a multban).
- b) Művészet.
- c) Őstermelés, ipar, kereskedelem.
- d) Családélet, háztartás, szokások.

Ily sokoldalú és minden részletben gondos tanulmányt igénylő munka mellett azon véleményünknek adunk első sorban kifejezést, hogy Szepesmegye monographiájának megírásához a megye összes arra hivatott szakértő erőinek irodalmi közreműködését kell megnyerni. Társulatunk igazgató választmánya, legjobb tudomása szerint, már többeket felkért arra, hogy egyes részletek kidolgozására vállalkozzanak. Többen ki is jelentették abbéli készségüket s remélljük, hogy ha a tervnek keresztülvitele lehetségessé válik, a megye értelmiségének még számos tagja szíves készséggel fog vállalkozni az ünnepélyes alkalomhoz és megyénk régi jóhírnevéhez méltó műnek szellemi munkásává szegődni.

A monographiát a fent elősorolt felosztással négy kötetben, összesen körülbelül 150—180 nyomtatott ívre terveztük. Az előállítás költségei mintegy 5000 frtot vennének igénybe.

Társulatunk semmiképen sem gyakorolhatván befolyást a tekintetes megyei közönségnek a költségek beszerzésére vonatkozó határozatára, csak előleges értekezéseinek eredményeként kívánja megjegyezni azt, hogy a mennyiben az egész mű 4—5 év alatt készülhetne el, az 5000 frtnyi szükségletnek beszerzése is ugyanannyi idő alatt történhetnék. A költség beszerzésének módjára nézve pedig szerény véleményünk az, hogy a III. cím alatt felsorolt történelmi rész kiadási költségeit talán az ott felsorolt városok és testületek önkényt elvállalnák, az I. II. IV. alatti általános részek kiadási

költségei pedig a III. alatt feltüntetett öt főcsoportra esve, a történelmi rész terjedelme arányában felosztva, öt évi időköz alatt szereztethetnének be.

Ezek után ajánlatunkat a következőkben van szerencsénk a tekintetes megyei közönségnek előterjeszteni: Gondoskodjék a tekintetes megyei közönség a mű kiadására szükséges 5000 frtnyi alap beszerzéséről és a szepesmegyei történelmi társulat iparkodni fog Szepesmegye monographiáját hivatott írói erők közreműködésével 4—5 év alatt a fent közölt terv szerint előállítani. A szerkesztést és technikai kivitel (az alak, példányszám stb. meghatározását) társulatunk saját kiadásában vállalja magára.

Kelt Lőcsén a szepesmegyei történelmi társulat igazgató választmányának 1886. évi július hó 3-án tartott gyűlésében.

Dr. Demkó Kálmán, Gróf Csáky Albin,
társulati titkár. társulati elnök.

Erre a tek. megyei közönség a következő határozatot hozta: ^{177.}_{M.B.} A szepesmegyei történelmi társulat a megye közönségének m. évi 55. sz. a. kelt közgyűlési határozata folytán Szepesmegye monographiájának szerkesztésére vonatkozó javaslatait előterjesztvén, késznek nyilatkozik ezen 4 kötetre s körülbelül 150—180 nyomtatott ívre terjedőleg tervezett művet 4—5 év alatt 5000 frtnyi költség mellett előállítani. Mielőtt az előterjesztett javaslat iránt érdemleges határozat hozatnék, annak másolatbani közlésével felhivatnak Lőcse és Késmárk sz. kir. valamint Göllniczbánya és az összes szepesi XVI városok, miszerint arra nézve, mily összeggel hajlandók a kérdéses mű előállítási költségeihez járulni; — ez év végéig nyilatkozzanak — illetőleg az erre vonatkozó képviselő testületi határozatot terjesszék

be. Kelt Lőcsén, Szepesmegye törvényhatósági bizottságának 1886-ik évi október hó 7-én tartott közgyűléséből kiadta Kail Antal, főjegyző. Ezen felhívás következtében Lőcse sz. kir. város képviselő testülete követésre méltó szép példával járt legelől, a monographia kiadási költségeihez 500 frtot szavazván meg. Más városok 50—20 frtnyi összegeket ajánlottak s a városok összes ajánlata 1886. év végén 975 frt volt. Társulatunknak s általában a tudományos és művészeti törekvéseknek nagylelkű pártolója Császka György szepesi püspök úr ő nagyméltósága megmentette a csüggedéstől a választmányt; mert a szepesi prépostság és püspökség történetének megírására bizottságot alakított az említett rész kiadásának költségeit egészen magára vállalta, hajlandónak nyilatkozván mintegy 1000 frrtal járulni az egész mű kiadásához. Ily módon a költségeknek még csak két ötödrésze lenne fedezve. De a társulat választmánya nem csüggedt el. A megyének legkiválóbb szellemi munkásait felkérte, hogy szülőföldjük ismertetéséhez járuljanak hozzá s emeljenek annak egy nagyobbserű monographia elkészítése által nemzetünk s kedves magyar hazánk ezeréves fenállásához méltó, maradandó becsü, a szepesség fiainak magas szellemi képzettségéről tanúskodó emléket. Felhívásunk nem volt a pusztában elhangzó szó, a munkában való részvételre mostanáig már következők jelentkeztek: Dr. Demkó Kálmán tanár, Dénes Ferencz tanár, Dr. Greisiger Mihály orvos, Greschik Victor tanító, Dr. Hazay Gyula nemz. muz. ór, Höhr Ignác tanár, Hradzsky József r. k. lelkész, Husz Armin tanár, Matirko Sándor megy. jegyző, Münnich Adolf bányaigazgató, Münnich Sándor tanító, Dr. Neogrady Lajos árvasz. jegyző, Dr. Roth S. főrealisk. igazgató, Scherfel Aurel gyógyszerész,

Sváby Frigyes megy. levéltárnok, Szobisek József tanár, Dr. Szontagh Miklós orvos, Dr. Vajdovszky János cz. kanonok, Weber Samu ev. lelkész. — A szepesi püspök úr által a szepesi prépostság és püspökség történetének megírásával megbizattak: Liptay Ferencz székes-egyházi nagyprépost elnöksége alatt Dr. Vajdovszky János cz. kanonok szepes-olaszii lelkész, Dr. Zimmermann Ignác, Horváth Viktor, Dr. Pirhala Márton, Dr. Wildfeuer Károly papneveldei tanárok, Hradzsky József szt.-széki ülnök, szepes-váraljai lelkész, Dr. Beerwaldszky János szt.-széki ülnök, odorini plebános és Babura László késmárki plebános.

Már maga ezen névsor is elegendő biztosítékul szolgálhat arra, hogy a társulat által megindított vállalat szellemi része sikerül. A szellemi munkások nemcsak nem számítanak anyagi jutalomra, tiszteletdíjakra, hanem időt, pénzt és munkát áldozva önzéstelenül sorakoztak, hogy egy jó ügy szolgálatában szolgáljanak szeretett hazájuknak. Ha társulatunk működésének soha semmi más eredménye nem lenne is, már maga azon tény, hogy felébresztette a Szepesség szellemi tőkéjének egyesítése utáni vágyat, elég a társulat vezetőinek megnyugtatóására. Ők mindent megtettek, amit tenni kellett és semmit sem mulasztottak el, amit meg kellett volna tenniök. A közönségtől fog függni, hogy a kitűzött célok megvalósuljanak.

Mínt hogy az 1886-ik év végén lejárt az 1883-ban választott tisztviselők és igazgató-választmányi tagoknak megbizatusuk, az 1886. szept. 29-én tartott évi rendes közgyűlés új választást ejtett meg, melynek alapján a tisztviselő kar és a választmány a névkönyv elején kimutatott módon alakult meg.

Az 1886 szept. 29-iki közgyűlésen a titkár röviden beszámolt a társulatnak első három évi működéséről. Társulatunk tagjait és a nagy közönséget kellemően tájékoztatni akarván ügyeink állásáról, szíves megfigyelését kérve közlöm a jelentést:

Tisztelt közgyűlés! Midőn ma kötelességszerűleg önök elé lépek, társulatunknak a múlt évi szept. hó 17-én ugyan-e helyen tartott közgyűlése óta lefolyt egy évi működéséről számot adni, úgy érzem, hogy a mai közgyűlés döntő hatást van hivatva gyakorolni az általunk felkarolt ügynek további fejlődésére vagy hanyatlására. Ma ugyanis nemcsak évi rendes közgyűlésünket tartjuk melyben egy évi tevékenységünk folyamát rekesztjük be, hanem egyúttal bezárul társulatunk fennállásának első három évi cyclusa, melyen át kötelezőleg tartott a társulat alapítóinak jó szándékai iránt előlegezett bizalom. Önkényt merül fel itten a kérdés, vajjon társulatunk a fennállása óta lefolyt idő alatt megfelelt-e céljának, meg-e a működéséhez kötött jogos várakozásnak s vajjon igazoltnak tekinthető-e további működése?

Méltóztassanak megengedni, hogy társulatunk eddigi tevékenységét a felvetett kérdések szempontjából röviden ismertessem. A cél, melyet magunk elé tűztünk, a dolog természetéből kifolyólag nem lehetett egyéb, mint: a szepesség történetének anyagát összegyűjteni, azt egy korunk tudományos színvonalán álló, lehetőleg teljes monographiában feldolgozni, továbbá arra törekedni, hogy a megyénk területén levő történelmi és művészeti emlékek közül megmentjük a végső pusztulástól azt, ami még megmenthető.

Tekintsünk körül a működés alapjául választott téren. Eltekintve megyénk területének őskori emlé-

keitől, több mint 700 év folyt le azóta, hogy a Szepesség mai lakossága legnagyobb részének ősei itten letelepedtek, 24 városnak vetették meg alapját, melyeknek mindenikében jólét virágzott. Saját törvényeik, ősi szokásaik alapján a magyar nemzet zömétől különböző jogi és társadalmi élet fejlődött itten, mely mégis oly szép harmoniában és szoros kapcsolatban állott a magyar nemzet fejlődésének létfeltételével, hogy királyaink és a nemzet törvényhozása nemcsak védtek a külön jogokat, hanem külön szabadalmakat is osztogattak városaink erősbitésére. Ki méltatta történetírásunkban érdemlegesen a Szepesség városai derék polgárságának a hazai ipar, kereskedelem, művészetek és tudományok fejlesztése terén szerzett érdemeit? — Hol van az ősrégi szepesi prépostságnak hazai történelmünkben játszott szerepét kimerítően méltató mű? — Melyik könyvtárban keressük fel a Szepesség régi nemesi családjainak hazánk legrégibb történelmétől kezdve a XVI-ik század pártviszályain és a XVII-ik század alkotmányos küzdelmein át napjainkig lefolyt tevékenységéről szóló rendszeres és hitteles tudósítást? Pedig mindezek éltek s legjobb meggyőződésük szerint igyekeztek előmozdítani az egyaránt szeretett haza boldogulását, tetteiknek eredményeit látjuk a virágzó városokban, a műépítményekben, várromokban stb., de régi intézményeiket, életmódjukat, a magyar nemzet fejlődésére gyakorolt hatásukat s szereplésüket hazánk történelmében még nem méltatta figyelmére a történetírás. A tér tehát, melynek művelésére társulatunk vállalkozott, tárgy tekintetében háladatosnak látszik s aki csak futólagos figyelmet is fordított reá, meggyőződhetett róla, hogy az érintett tárgyak tüzetes ismertetésére anyag is bőven kínálkozik

Társulatunk rövid idejű működése alatt két füzetben két évkönyvet adott ki, melyeknek változatos tartalma már is több érdekes részlettel járult egyes városok, várak, kolostorok és egyházak történetéhez s ezeken kívül a megye történelmének megírásához a források és segédmunkák ismertetésével előkészítette az utat. A társulat csekély anyagi erejéhez képest megtette a lehető s szerencsés volt kiérdemelni a szakkörök jóindulatu elismerését.

Múlt évi szept. hó 17-én tartott közgyűlésünk alkalmával megyénk értelmiségének tömeges megjelenése biztatólag hatott s az igazgató-választmány az azóta lefolyt egy év alatt több oly intézkedést kezdeményezett, melyek a társulat tagjainak buzgó közreműködése mellett biztosíthatnák a társulat elé tűzött célok megvalósítását. Már a múlt évi közgyűlés alkalmával rendezett kismérvű okmánykiállítás is szép erkölcsi sikerrel jutalmazott. Mintegy 240 személy nézte azt meg s habár közbejött körülmények miatt csak öt napon át volt nyitva s így az idő rövidsége miatt szélesebb körben nem vehettek róla tudomást, mégis vidékről is többen jöttek el azt megtekinteni. Különösen tanulságos volt az a helybeli két középiskola növendékeire nézve, kik Halász László főgymn. igazgató úr és csekélységem szakszerű magyarázataiból érdekes képet nyertek a különféle századok írásmódjáról, a királyi pecsétek különféle nemeiről s azok fontosságáról, az ősnymtatványok és őskori tárgyakról. A középiskoláinkra való tekintet egymagában is igazolná egy oly társulatnak létezését, mely egy, habár kisebb mérvű állandó történelmi és régészeti muzeumot képes lenne létrehozni. Több felhívást és kérelmet tettünk már közre ez ügyben, de az eredmény igen csekély,

mindössze az éremgyűjtés mutat némi haladást. A múlt évben kimutatott 65 darabhoz főtisztelendő Babura László úr újabban 12 darabbal, a társulat titkára és a helybeli főreáliskola tanulói 72 darabbal járultak, melyhez jelenleg Beszterczebánya tanácsának ajándékkaként a magyar orvosok és természettudósok 1842-diki nagygyűlésének emlékére vezetett «Egyesülve haladjunk» jeligéjü nagy bronzérmét, és saját gyűjtéséből 4 db. ezüst- és 6 db. rézérmét van szerencsém csatolni. Ezzel éremgyűjteményünk 156 darabból áll.

Szerencsés körülmény társulatunkra nézve, hogy Lócse szab. kir. város levéltára, fegyver- és más gyűjteményeinek elhelyezésére teljesen tűzbiztos alkalmas helyiségeket fogadott bérbe s azokat felszerelte. A levéltárnak és a gyűjteményeknek a már berendezett helyiségekben a lefolyt nyáron át számos idegen látogatója volt, de a társulatunk gyűjteményei után tudakozódóknak, sajnos, csak azt mondhattam, hogy az még a jámbor óhajtások világában nyugszik.

Szerencsésebbek voltunk a lefolyt évben a könyvtárral. Az igazgató válaszmány 1885. évi aug. 11-iki gyűlésének határozata alapján kérést intéztünk a magyar tudományos akadémiához, a magyar történelmi, régészeti és heraldikai társulatokhoz, a tudom. egyetemi könyvtár igazgatóságához, hogy társulatunk alakuló könyvtárát kiadványaik ajándékozásával támogassák. A hazánk területén levő összes vidéki történelmi és régészeti társulatokkal igyekeztünk csereviszonyba lépni. Mindenütt a legszívélyesebb előzékenységre találtunk. Nemcsak a vidéki társulatok küldték meg készséggel eddigi kiadványaikat, hanem azokkal összeköttetésben álló magányos írók is szivesek voltak műveiket megküldeni. A magyar történelmi társulattól

és a magyar tudományos akadémiától nagybecsű forrásmunkákat kaptunk. Az akadémiától egyszerre 83 kötetet. Ez alkalommal bátor vagyok indítványozni, hogy a nevezett két egyesületnek, valamint a budapesti tud. egyet. könyvtárnak nagybecsű ajándékaiért jelenlegi közgyűlésünkben fejezzük ki társulatunk köszönetét. — Könyvtárunk egy év alatt 160 kötet és füzettel gyarapodott, az 1884-ik évi állomány volt 79 db. s így összesen van 239 kötet, illetőleg füzet. Hoepfner Gusztáv úr az általa szerkesztett »Szepesi Hirnök«-öt már második éve ingyen küldi társulatunk részére. Könyvgyűjteményünk a városi levéltárban van elhelyezve, hol a városnak mintegy 300 kötetnyi, leginkább jogtudományi források és történelmi művekből álló könyvei is állanak s így a mintegy 500 kötetnyi könyvtár már tehet némi szolgálatokat társulatunk munkásainak. E tekintetben két évi működésünk eredményét kielégítőnek mondhatjuk. De a történelmi igazság kedvéért ki kell mondanom, hogy ezen könyvgyűjteményhez szepességi származású írók — ámbár szép számmal vannak — csak igen csekély részben járultak műveikkel. A könyvtár érdekében is többször fordultunk a közönséghez, kérve, hogy akiknek egyes, — bárminő szakból való könyvei vagy könyvtárunkban egyes műveknek kettős példányai vannak, ajándékozzák azokat az egész megye közös tulajdonát képező társulati könyvtár részére, — kérésünk eddig eredménytelen volt. Reméljük, hogy a lassú bár, de folytonos haladást látva a nagy közönség egy megyei nyilvános könyvtár alapításától nem fogja megtagadni hozzájárulását.

Egy év előtt tartott közgyűlésünkön Sváby Frigyes megyei levéltárnok úr indítványt tett, hogy a megye területén levő rendezetlen levéltárak és levél-

tári maradványok egy »szepesmegyei történelmi levéltár«-ban összesíttessenek. Indítványa általános helyesséssel találkozván megkísértettük a terv keresztülvitelét. A megye minden egyes községéhez kérelmet intéztünk, elmondva, hogy a »szepesmegyei történelmi levéltárban helyet találnak városok, községek, egyházak és családok levéltárai. A tulajdonjognak és a beküldött levéltár épsége és sérthetlenségének biztosítása a társulat igazgató-választmánya és a birtokosok közt megállapítandó módozatok szerint fog történni stb. Eddig csak Merény várostól kaptunk választ, melyben írja, hogy szívesen tenne eleget a felhívásnak és beküldené régi iratait, de azok a nagy tűzvész alkalmával a városházával együtt mind porrá égtek. Uraim! ezen néhány szó egyszerűen, de megrendítően ecseteli az egyes községek és családok levéltárainak és leveles ládáinak sorsát. Hány község, hány család válaszolhatná ugyanezt, hogy volt tevéltárunk, de nincs, mert megemésztette a tűz. Pár évtized előtt, mikor még az egyes családok leveles ládájukban bírták birtokjoguknak biztosítását, volt értelme a régi iratok féltékeny őrzésének. Ma is tisztelettel hajolunk meg a kegyelet előtt, mely őseinek emlékét tiszteletben tartva szép rendben, teljesen biztosítva őrizi azt. De mindnyájan tudjuk, hogy országszerte igen ritka községnek van az értelmiség oly fokán álló előljárósága, mely az úgynevezett régi írásoknak történelmi becsét, hogy ugymondjam praetium affectionis-át ismerné és méltányolni tudná. Hány község és család mondhatja, hogy emlékei az elemi csapásokkal szemben is teljesen biztosítva vannak. »Ami még nem pusztúlt el, el fog pusztúlni ha biztosságáról nem gondoskodunk«. És midőn kínálva van az alkalom a teljes biztosságra,

a régi iratokat akkor is inkább folytonosan veszélyeztetve tartani *otthon*, mint saját elidegeníthetlen tulajdonaként biztosítva tudni *máshol*, — szerény nézetem szerint legalább is könnyelműség. Ne adja az ég, de sok helyen megtörténhetik, hogy Merény városával fogják írhatni egykor, »szívesen adnánk régi iratainkat biztos helyre, — de nincsenek, mert elégték.« — Ne várjuk be ezen szomorú eshetőséget, de saját hatáskörében hasson mindenki oda, hogy azt elkerüljük a társulatunk által ajánlott módozattal.

Szepesmegye műemlékeinek állapota sem került el az igazgató-választmány figyelmét. Most esztendeje Dr. Vajdovszky János alelnökünknek műtörténelmi felolvasása a szepesi püspök úr önnagyméltóságát nagy-lelkű ajánlatra buzdítá. Nemeslelkű kezdeményezése hivatva van arra, hogy középkori műemlékeink egyik kiválója a lócsei szt. Jakab templom szentély falfestményei régi díszükbe helyeztessenek vissza. Gmitter Alfons minorita atya saját lelkének sugallatát követve gyűjtést kezdett a csötörtökhelyi Zápolya-féle kápolna restaurálására s buzgósága már 2310 frt. 19 krnyi összeget hozott össze a nevezett célra.¹⁾ Társulatunk anyagi eszközeinek csekélysége mellett csak erkölcsi támogatással járulhat az említett nemes célok segítéséhez s ezt megtenni nem mulasztotta el. F. évi július hó 3-án tartott választmányi gyűlésünkben Szepesmegye műemlékeinek érdekében felterjesztést intéztünk a valás- és közokt. m. kir. ministeriumhoz első sorban megyénk említett két műemlékének restaurálására a műemlékek fentartására szánt országos alapból segélyt és támogatást kérvén. Kérelmünk még nem intéztett el, de reméljük, hogy kedvező eredménye lesz.

¹⁾ Ezen sorok megjelenésekor a gyűjtés eredménye már megközelíti a 4000 frtot.

Vége még megyénk monographiájának ügyéről. Tolnamegye közönsége 1885. évi január hó 20-án tartott közgyűléséből felhívta Szepesmegyét, hogy Magyarország fennállásának ezredik évfordulója alkalmából adja ki a megye monographiáját. Megyénk közönsége 1885 ápril 22-iki közgyűlésében elhatározta, felhívni mindazokat, kik a megye monographiájának megírására vállalkoznak, hogy ezen mű szerkesztésére és díjazására vonatkozó ajánlataikat a megye alispánjához terjesszék be. Társulatunk hivatásánál fogva sem térhetett ki ezen kérdés elől, sőt örömmel üdvözlőlvén a megyei közönség határozatát, már 1885 aug. 11-iki választmányi üléséből kiküldött egy szűkebbkörű bizottságot, (Szönyei Kálmán elnöksége alatt Dr. Vajdovszky János, Sváby Frigyes, Halász László stb.), melynek helybeli tagjai többszöri tanácskozásuk eredményét a folyó évi márcz. 17-én, majd a július 3-án tartott választmányi gyűlések elé terjeszté s ekkor megállapított megyénk monographiájának tervezete. Az igazgató-választmány a tervezetet és a kiadás költségeire vonatkozó véleményét beterjesztette a Tek. megyei közönséghez. Gondoskodott arról is, hogy a nagyobb-szabású műnek egyes részleteit megyénk leghivatottabb szak- és irodalmi erői dolgozzák ki, miért is az elnökség útján többen felkérettek és vállalkoztak is a közreműködésre s ha a kiadás költségeiről gondoskodand, a tek. megyei közönség, társulatunk isten segítségével igyekezni fog a megyéhez méltó s korunk tudományos színvonalán álló monographiát állítani elő.

Tisztelt közgyűlés! Elmondtam, mit tettünk, mint igyekeztünk hatni a társulat céljainak minden irányban megvalósítására. Szerény jelentésem egyszersmind azt is magában foglalja, hogy minő lesz működésünk

iránya a jövőben; mert mostanáig inkább csak határozottan körvonaloztuk az alapszabályok által általánosságban előírt teendőinket. Nem mutathatunk fel nagyszerű eredményeket, de társulatunk működését nem nevezhetjük meddőnek. Több irányban igyekeztünk hatni, az igazgató-választmány minden lehetőt megtett arra, hogy a társulat minél teljesebben céljt érjen. — A tagok száma a lefolyt év alatt az évkönyvben kimutatott 43-al szaporodott. Mostan új tagokul van szerencsém ajánlani Kostialik István apátplebános (Igló), báró Radvánszky Béla Zólyom megye főispánja (Radvány), Szieber Ede kir. főigazgató (Besztercebánya), Jurkovich Emil gymn. tanár (Besztercebánya), Seiffried József törvényszéki bíró (Besztercebánya), Stanik Sámuel m. kir. erdőrendező (Besztercebánya), Schleifer Imre erdészeti akadémiái növendék (Selmeczbanya) urakat. Halálozás és kilépés folytán vesztettünk 4 tagot,¹⁾ s így társulatunk tagjainak száma jelenleg 208. Elég arra, hogy a társulat éljen és eddigi szűk körében folytathassa működését, ahhoz azonban, hogy a megye területén levő gazdag történelmi anyagot közkinccsé tehessek, hogy a megyében levő, pusztulásnak indult számos műremeket megmentsek, még igen kevesen vagyunk. De nincs okunk a csüggedésre. Az alap meg van, fel van ébresztve az érdeklődés, mindig többen kezdenek szegődni a társulat szellemi munkásaivá. Legyen szabad kifejezést adnom azon reménynek, hogy sorainkban megmarad az egyetértés s a társulat tagjai egyesült erővel fognak a fent jelzett célok megvalósítására munkálni.

---

¹⁾ Különösen igazgató-választmányunk egyik legbuzgóbb tagját Stüll Pál prépost-plebánost.

A lőcsei Szt.-Jakab templom szentély-falfestményeinek a jelentésben említett ügyében a nagym. vallás-és közokt. ministeriumtól következő választ kaptuk: 49788. sz. Folyó évi július hó 3-án kelt kérvényére vonatkozólag van szerencsém a t. társulatot értesíteni, hogy a Szt.-Jakabról nevezett lőcsei plebánia templomban levő falfestmények, melyek restaurálására a hivatali elődöm által a templom helyreállítására 1872. évben engedélyezett 5000 forintból jelentékeny összeg fordítatott, mindenesetre kívánatos, hogy fentartassanak, mielőtt azonban a fentartási költségekhez hozzájárulás tárgyában érdemleges határozat hozatnék, van szerencsém a t. társulatot felkérni, hogy az iránt, valjon a szóbanforgó falfestményeknek ki által leendő restaurálása terveztetik és mily összeget igényelne a helyreállítás, nyilatkozni sziveskedjék. Budapest, 1886. decz. hó 14-én. A minister meghagyásából: Forster Gyula, ministeri tanácsos.

Ezen leiratra megtettük a szükséges felterjesztést s reméljük, hogy a középkori kiváló műemlék ügye kedvező megoldást fog nyerni.

Hathatós erkölcsi támogatásban részesíté társulatunk nagy. Gmitter Alfonz minorita házfőnöknek a csőtörtőkhelyi Zápolya-féle kettős műkápolna restaurálására irányzott nemes törekvését. Gmitter úr megmutatta, mire képes az erős akarat és önzés nélküli buzgóság. Gyűjtést kezdett, azt fáradhatlan buzgósággal folytatja s ma mintegy 4500 frt áll már rendelkezésére. Társulatunk az említett kápolna érdekében felterjesztést tett a nmélt vallás- és közokt. m. kir. ministeriumhoz, mire az a műemlékek országos bizottságának véleménye alapján Steindl Imre műépítést bizta meg a restauratiohoz szükséges tervek elkészítésével s a tervek ke-

resztül viteléhez kilátásba van helyezve az országos segély.

Nem említve itten a f. 1887-ik évi működést, az eddigiék után is merem kimondani, hogy a kezdet nehézségeivel küzdő társulat három évi működésének eredményével minden méltányosan gondolkozó ember meg lehet elégedve. Meg van vetve a szélesebb körű munkálkodásnak alapja. A munkatervek készen vannak s a legjobb munkaerők egymásután sorakoznak azoknak keresztül vitelére. A társulat felvirágzása most már csak egy dologtól: *Szepesmegye értelmies fiainak nagyobb mérvű érdeklődésétől függ.*

Ha végig tekintjük hazánk más vidéki történelmi társulatainak évi jelentéseit, mindenikben 4—700 tagot találunk. Látjuk a könyvtár, levéltár, muzeum stb. részére jövő ajándékok hosszú sorát. Nekem az a szomorú szerep jut, hogy minden kérelmet és felhívást eredménytelennek kellett jeleznem. A művelt városi polgárság köréből aránytalanul kevés van a tagok közt, a megye nemes családjai szintén kevés figyelmet szenteltek eddig ez ügynek. Az 1887. évi január 7-iki választmányi gyűlésből következő felhívást bocsátottuk ki: »Felhívás a »Szepesmegyei történelmi társulat« érdekében. Midőn a társulatot alakítók ideiglenes bizottsága 1883. évi május hó 9-én egy »Szepesmegyei történelmi társulat« alakítására vonatkozó felhívását kibocsátotta, számosan akadtak az ügynek barátai, kik bizalommal tekintettek a felhívásban kitűzött czélok megvalósítása elé és a kezdeményezők mellé sorakozva lehetővé tették a társulatnak 1883. évi decz. 19-én történt megalakulását.

Három évi fennállása alatt a társulat nemcsak létezésének jogosultságát, hanem életrevalóságát is

igazolta. Évenként rendszeren kiadta változatos és a Szepesség történetére érdekes tartalommal bíró évkönyvét, gyűjtései és a hazánkban létező összes hasonló czélú társulatokkal létesített csereviszony által megvetette alapját egy Lőcsén létesítendő nagyobb könyvtárnak, érem- és okmánygyűjteménynek, megtette az előkészületeket Szepesmegye monographiájának megírásához, kiterjesztette figyelmét a megye kiválóbb műemlékeire stb.

A három évi eredményes működésre hivatkozva bátran kimondhatjuk, hogy a bizalmatlanság, melylyel a társulat eszméjét kezdetben sokan fogadták, ma már elveszté alapját. Ha végig tekintünk a hazánkban levő vidéki történelmi társulatok során, általános hazafiúi szempontból nagy örömmel látjuk, hogy azok minde-
nikének van egyenkint 5—700 tagja; de annál feltűnőbb, hogy Magyarország egyik legintelligensebb megyéjének a műveltség magas fokán álló, hazánk minden vidékén kiváló társadalmi állásokban levő és vagyoni jólétnek örvendő fiai 200 taggal engedik tengődni a Szepességen többszörösen fontos működési körrel bíró megyei történelmi társulatot.

A Szepesség szülőtteinek szülőhelyükhöz való közmondásos ragaszkodására hivatkozva bizalommal bocsátjuk közre ezen felhívást, kérve megyénk fiait, hogy a társulatba való tömeges belépésük és tagok gyűjtése által tegyék lehetővé a »Szepesmegyei történelmi társulat« hazafias, nemes céljainak minél teljesebb megvalósítását.

A társulat tagjai tiszteletbeliek, alapítók, rendesek és pártolók lehetnek.

a) Tiszteletbeli tagokúl választhatók oly egyének, kik a társulat irányában kiváló érdemeket szereznek

vagy a történelmi és régészeti tudományok fejlesztése és művelésében kiváló érdemeket szereztek. Külföldi egyének csakis a m. kir. belügyminiszterium előleges beleegyezése mellett választhatók a társulat tiszteletbeli tagjaivá.

b) Alapító tagok azok, kik a társulat céljainak előmozdításához egyszer mindenkorra 50 frtnyi alapítvánnyal járulnak.

c) Rendes tagok azok, kik egy tag által ajánlva felvétettek s három éven át évenként 2 frt összeg fizetésére kötelezik magukat. A 3 év eltelte előtt kilépését be nem jelentő tag újabb 3 évre rendes tagnak tekintetik. Megszűnik tag lenni, aki ebbeli szándékát a harmadik tagsági év 3 utolsó havában a titkárnál bejelenti.

d) Pártoló tagok azok, kik a társulat pénztárába évenként 1 frtot fizetnek. (Alapsz. 4. §.)

Az alapító és rendes tagok a társulat évkönyveit az alapító, illetőleg évi tagsági díj fejében kapják.

Mínthogy az 1887-iki tagsági évre szóló évkönyv kiállítása folyamatban van, tisztelettel kérjük mindazokat, kik új tagokul belépni kívánnak, szíveskedjenek ezen aláíró ívet kitöltve minél előbb visszaszármaztatni.

Társulatunk évkönyvének első és második évfolyamait — míg készletünk tart — egyenkint 1—1 frton megszerezhetik az újonnan belépő tagok. Erre vonatkozó kívánságukat is kérjük ezen aláíró íven nyilvánítani.

Az alapítványi összegek és a tagsági díjak Lőcsére Binder Samu társ. pénztárnok úrhoz küldendők be.

Dr. Demkó Kálmán,

társulati titkár.

Gróf Csáky Albin,

társulati elnök.

A »Szepesi Hirnök« mellékleteként 850 példányban szétküldtük azt s az eredmény volt — 1 jelentkezés.

Mikor 1883. május havában az ideiglenes bizottság első felhívását kibocsátotta, senki sem tudhatta előre, minő irányban fog az ügy fejlődni s ha sokan bizalmatlansággal tekinték a felhívást — az igen érthető volt. Most, hogy három évi működés után határozottan fel van tüntetve a társulat működésének iránya, a bizalmatlanság elveszíté alapját, s óhajtható, hogy megyénknek az ország minden részében lakó művelt fiai csatlakozzanak hozzánk s szellemi és anyagi támogatásukkal segítsék jó végre a szépen indult kezdetet.

Dr. Demkó Kálmán,

társulati titkár.

---

2. Jelentés a társulat gyűjteményeinek állapotáról.

Társulatunk gyűjteményeinek gyarapodásáról kevés kedvezőt jelenthetek.

A könyvtár gyarapodása következő: 1. Az országos régészeti és embertani társulat évkönyve 1879—1885-re. (cserepéldány) 2. Götz Rudolf: Frihlengs Knespel aus'n Zepser Blumengarten. *A szerző ajándéka* 3. Erdélyi muzeum-egylet bölcselet-, nyelv- és természettudományi osztályának kiadványa III. kötet 1—4. füz. IV. köt. 1. füz. 4. Délmagyarországi muzeum társulat 1886-ik évi értesítője. 5. Magyarországi Kárpátgyesület évkönyvei XIII. XIV. évf. 6. Vasmegyei régészeti egylet. 7. Felsőmagyarországi muzeum-egylet 7-ik évkönyve. 8. Archiv des Vereines für Siebenbürgische Landeskunde XXI. B. 1. Heft. 9. Politikai szemle

hetilapnak az alsó-fehérmegyei történelmi, régészeti és természettud. egylet közleményeit tartalmazó 38. sz. (3—9 sz. cserepéldányok). 10. Dr. Lindner Gusztáv: Az Altenberger-féle codex nagy-szebeni kéziratának szöveg kinyomatása. Kolozsvár, 1885. *Dr. Felméry Lajos úr ajándéka*. 11. Putsch és Gattinger: Statistikai kimutatás a Szepesmegyében levő méhészetéről stb. 12. Fr. Hermann: Die Grabdenksteine in der Westhalle der ev. Stadtpfarrkirche in Kronstadt. 13. Jul. Gross: Kronstädter Drucke 1535—1886. Kronstadt 1886. 14. Fr. Zimmermann: Das Archiv der Stadt Hermannstadt und der sächsischen Nation. 15. Albr. Schiel: Die Siebenbürger Sachsen. 16. Verzeichniss der kronstädter Zunft Urkunden. Kronstadt 1886. 17. Jahresbericht des Vereins für siebenbürgische Landeskunde für das Vereinsjahr 1885/6. 19. Historischer Festzug zur Feier der Einwanderung der Sachsen nach Siebenbürgen und Volksfest am 24. August 1884. (12—19. sz. a. a *Verein für siebenb. Landesk. ajándéka*.) 20. Dr. Cserni Béla: A parthenogenesis és metagenesis a növényországban. 21. Bél M.: Scriptorum rerum hungaricarum veteres ac genuini. Liptay Ferencz nagyprépost úr ajándéka. 22. A szepesmegyei történelmi társulat 1886-iki évkönyve. Az 1886. évi szaporodás: 30 kötet, illetőleg füzet. A múlt évben kimutatott 214-el együtt van összesen 234 köt. illetőleg füzet. Hoepfner Gusztáv úr az általa szerkesztett »Szepesi Hirnök« című lapot ingyen küldte társulatunk könyvtárának.

Fogadják az adakozók társulatunknak hálás köszönetét.

Éremgyűjteményünk a társulat titkára által gyűjtött 17 darabbal szaporodott. Van összesen 162 drb

Ezen csekély gyarapodás mellett nem felesleges megújítanunk azon kérelmet, hogy társulatunk tagjai és a nagy közönség méltassák becses figyelmükre gyűjteményeinket s adakozásuk által tegyék lehetővé céljaink megvalósítását.

Dr. Demkó Kálmán.

3. Jelentés a pénztár 1886. évi állásáról.

Szám	Bevétel	frt kr.		Szám	Kiadás	frt kr.	
1.	1884. évi tagsági díj hátralék 19 tagtól.....	38	—	1.	Titkári iroda költségekre	55	—
2.	1885. évi tagsági díj hátralék 117 tagtól.....	234	—	2.	Pénz beszédésre.....	1	50
3.	1886. évi tagsági díj 20 tagtól.....	40	—	3.	Faliképek reproductiójáért.....	25	—
4.	1887. évi tagsági díj 1 tagtól.....	2	—	4.	Az évkönyvi képekért..	100	—
5.	Takarékpénztári kamatok június 30-án.....	18	76	5.	Az évkönyv nyomtatásáért.....	215	25
6.	Takarékpénztári kamatok december 31-én....	9	53	6.	Az évkönyv szétküldése ért.....	25	5
7.	1885. évi készpénz maradvány.....	633	20	7.	Készpénz.....	553	69
	Összesen...	975	49		Összesen...	975	49

Binder Samu,
társulati pénztárnok.

A „Szepesmegyei történelmi társulat“ tagjainak névkönyve.

I. *A társulat tisztviselői:*

Elnök; Gróf Csáky Albin, cs. és kir. v. b. t. t. Szepesvármegye főispánja stb. stb.

Alnelnökök: 1. Szőnyey Kálmán, Lőcse sz. kir. város polgármestere. 2. Dr. Vajdovszky János, címzetes kanonok, szepes-olaszii r. k. lelkész.

Titkár: Dr. Demkó Kálmán, lőcsei áll. főreálisk. tanár.

Pénztárnok: Binder Samu, takarékp. hivatalnok.

Muzeum őr: Szobissek József, áll. felsőbb leányiskolai tanár.

II. *Az igazgató-választmány tagjai:*

1. Babura László, r. k. lelkész, Késmárk.
2. Dr. Beerwaldszky János, r. kath. lelkész Odorin.
3. Dianiska András, ev. lelkész Lőcse.
4. Döller Antal, nyug. cs. kir. őrnagy, Késmárk.
5. Halász László, főgymn. igazgató, Lőcse.
7. Hradszky József, r. k. lelkész, Szepes-Váralja.
8. Hradszky Antal, ügyvéd, Szepes-Olaszi.
9. Kostialik István, apát-plebános, Igló.
10. Lányi Mihály, magánzó, Lőcse.
11. Liptay Ferencz, nagyprépost, Szepeshely.
12. Mortenson Ede, főgymn. tanár, Lőcse.

13. Dr. Neogrády Lajos, árvaszéki jegyző, Lőcse.
14. Sváby Frigyes, megyei levéltárnok, Lőcse.
15. Weber Samu, ev. lelkész. Szepes-Béla.
16. Zimann János, főgymn. igazgató, Igló.

III. *A társulat tagjainak névsora:*

1. Tiszteletbeli tagok:

1. Császka György, szepesi püspök, cs. kir. v. b. t. t. római gróf stb. stb.
2. Szilágyi Sándor, a budap. kir. tud. egyet. könyvtár igazgatója.

2. Alapító tagok:

1. Gróf Csáky Albin főispán, Mindszent. u. p. Szepes-Váralja.
Dr. Császka György szepesi püspök, Szepeshely.
Görgey István kir. közjegyző, Budapest IV. Régi pósta-útca 10. szám.
Dr. Kézmárszky Tivadar, Budapest, zöldfa.u. 15. sz.
5. Liptay Ferencz nagyprépost, Szepeshely.
Lőcse sz. kir. város közönsége, Lőcse.
Alapi Salamon Attila, Nedecz.
Alapi Salamon Géza, Lőcse.
Alapi Salamon Tivadar, Nedecz.

2. *Rendes tagok:*

- Dr. Alexy János, orvos Lőcsén.
Ambrózy Albert, Nyiregyháza.
Babura László, Késmárk.
Badányi Mátyás, Tótfalu p. h.
5. Bartsch Aurel, vasgyári tiszt, Svabolka, Gömör p. Vereskő.
Bednarik János, Zsegra p. Sz.-Várallja.
Begala Sándor, Nedecz.

- Dr. Beer Mór, Lőcse.
Dr. Beerwaldszky János, Odorin p. Markusfalva.
10. Berzeviczy Egyed, Kassa.
Beszkid Antal, Ófalu.
Bethlenfalvy Antal, Lőcse.
Binder Samu, Lőcse.
Bojárszky Béla, Lőcse.
15. Borostyány Béla, Déva.
Bosnyák Lajos, Lőcse.
Breuer Sándor, Budapest Zöldfa-útca. 21. sz. 2. ajtó.
Breznyák János, Nagy-Szalók.
Gróf Csáky Lajos, Kluknó p. Krompach.
20. Gróf Csáky Zeno, Velbach p. Sz. Olaszi.
Dr. Daits Ede, Felka.
Danilovics János, Lőcse.
Demjany Bertalan, Kézsmárk.
Dr. Demkó Kálmán, Lőcse.
25. Dianiska Andor, Lőcse.
Dénes Ferencz, Lőcse
Döller Antal, Kézsmárk.
Duchon János, Zsegra p. Sz.-Váralja.
Eichmüller Agost, Nedecz p. Szepes-Ófalu.
30. Ebenhöch Ferencz, apát-kanonok Győr.
Engelmayer József, Budapest.
Eördög Dezső, Lőcse.
Farnady Pál, Szepes-Váralja.
Ferkó István, Odorin p. Markusfalva.
35. Felkai Tatra-muzeum egyesület Felka.
Fertsek Nándor, Szepeshely.
Firbasz Ferdinánd, Budapest.
Fischer Miklós, Igló.
Fleischhacker Lajos, Lőcse.
40. Forberger Vilmos, Lőcse.

- Forberger László, Bonyhád.
Dr. Frankó József, Aranyos-Maróth.
Fúzy Alajos, Javorina p Ófalu.
Dr. Genersich Antal, egyet. tanár, Kolozsvár.
45. Gergelyi Tivadar, Hanusfalu, p. Ófalu.
Géresi Kálmán, Debreczen.
Glós Kálmán, Kissócz p. Horka.
Glós Miklós, Mecsedelfalu p Horka.
Glós Tivadar, Lőcse.
50. Gmitter Alfons, Csötörtökhely.
Görgey Gusztáv, Lőcse.
Görgey Gyula, Eperjes.
Gresch Agost, Késmárk.
Greschik Rudolf, Tótfalu.
55. Groch János, Pálmafalu.
Grusz László, Lethánfalva p. Igló.
Gúhr Márton, Igló.
Gyulaffy József, Lőcse.
Hajnik Béla, ügyvéd, Budapest.
60. Halász László, Lőcse.
Hanthó Lajos tanár, Arad.
Dr. Herczogh Árpád, Késmárk.
Hegyi Bertalan, Koterbach p. Markusfalva.
Hillay Neit, Ménhárd.
65. Hoepfner Gusztáv, Lőcse,
Horváth István, Szepes-Olaszi.
Horváth Victor, Szepeshely.
Höhr Ignác, Szepeshely.
Hradszky Antal, Szepes-Olaszi.
70. Hradszky József, Szepes-Váralja.
Hutyra József, Igló.
Janecska János, Szepeshely.
Jendrichovszky János, Igló.

- Jurkovich Emil, Besztercebánya.
75. Kaynár Gyula, Lőcse.
Kárpáti Endre, Lőcse.
Kermeszky Mór, Lőcse.
Kézsmárk város közönsége, Kézsmárk.
Klein József, Szepes-Sümegeh.
80. Kobialka János, Kézsmárk.
Kompanyik Coelestin, Lőcse.
Dr. Kopp Lajos, Budapest, IX. ker. polg. iskola
Koromzay Victor, Kézsmárk.
Korponay Ágoston, Lőcse
85. Kostialik István, Igló.
Kottler Sándor, Lőcse.
Kovalszky Lajos, Uj-Verbász (Bács m).
Kövy Imre, Igló.
Kray István, Lőcse.
90. Kray Miksa, Lőcse.
Dr. Kreichel András, Merény.
Krompecher László, Felka.
Kubányi Alajos, Lethánfalva u. p. Igló.
Kuntz Ödön, Igló.
95. Dr. Kurimszky Antal, Rózsahegy.
Landiger Antal, Szepeshely.
Lányi Mihály, Lőcse.
Lentényi Márk, Baja (Bács m.)
Limberger István, Kézsmárk.
100. Linkes Miksa, Lőcse.
Lipóczy Ferencz, Podolin.
Liptay Ferencz, Poprád.
Lomniczy Vilmos, Lőcse.
Lőcsei állami főreáliskola, Lőcse.
105. Lőcsei kir. kath. főgymn., Lőcse.
Lőcsei takarékpénztár, Lőcse.

- Lupkovits Miklós, Prakfalu.
Machay József, Szepeshely.
Marcsek Andor, Igló.
110. Markovics Ede, Lőcse.
Marzsó Géza, Budapest.
Matavovszky János, Mecsedelfalva, p. Horka.
Mattyasovszky István, Tótfalu.
Mattyasovszky János, Lőcse.
115. Máriássy Ferencz, Markusfalu.
Máriássy Miklós, Körtvélyes, p. Sz.-Olaszi.
Máriássy Sándor, Budapest, pénzügy miniszterium.
Mártvony János, Kluknó.
Maurer Adolf, Kassa.
120. Báró Mednyánszky Ede, Nagy-Eőr, p. Késmárk.
Meese Vincze, Késmárk.
Meyerhoffer Ignác, Görgő.
Mihalik János, Schavnik.
Mindszenti Mihály, Velbach.
125. Mittermann Alajos, Alsó-Laps p. Sz.-Ófalu.
Montskó Ferencz, Bethlenfalu p. Káposztafalu.
Montskó István, Lőcse.
Mortenson Ede, Lőcse.
Münnich Sándor, Poprád.
130. Dr. Neogrády Lajos, Lőcse.
Osterlamm Ernő, Debreczen.
Öt felföldi város takarékpénztár részvény-társaság,
Szepes-Szombat.
Pataky János, Lőcse.
Pákh Károly, Igló.
135. Pollagh Károly, Felka.
Pollner Leo, Palocsa.
Probstner Arthur, Budapest.
Probstner Gyula, Lőcse.

- Báró Radvánszky Béla, Radvány.
140. Raisz Aladár, Holló-Lomnicz, Podolin.
Répássy Sándor, Lőcse.
Dr. Róth Endre, Lőcse.
Dr. Roth Samu, Lőcse.
Dr. Sax Ágoston, Szepes-Szombat.
145. Sax Lajos, Sz.-Váralja.
Schauer Gusztáv, Polyanócz p. Sz.-Váralja.
Scherfel V. Aurél. Felka.
Schleifer Imre, Selmeczbánya.
Schmidt Sándor, Lőcse.
150. Scholtz Albert, Budapest. IV. ker. ev. főgymn.
Scholtz Frigyes, Késmárk.
Scholtz Gusztáv, Lőcse.
Scholtz Róbert, Arad.
Seiffried József, Beszterczebánya.
155. Dr. Simon Endre, Késmárk.
Spóner Andor, Lőcse.
Stanik Sámuel, Beszterczebánya.
Strobl Alajos, Budapest vár-bazár.
Sváby Frigyes, Lőcse.
160. Szakmáry Dónát, Lucsivna, p. h.
Dr. Szádeczky Lajos, Budapest.
Szedélyi Károly, Polyanócz.
Székely Farkas, Lőcse.
Szepesi Eötvös-kör és lőcsei polg. casino, Lőcse.
165. Szepes-iglói takaré- és hitel-intézet. Igló.
Szieber Ede, Kassa.
Szepes-Szombat város közönsége.
Dr. Szlivkó András, Szepes-Váralja.
Szobisek József, Lőcse.
170. Iglói Szontagh Hugo, Nagymarton.
Dr. Szontagh Miklós, Uj-Tátrafüred.

- Szönyei István, Phönix-huta.
Szönyei Kálmán, Lőcse.
Szunter Nándor, Nagy-Bánya.
175. Dr. Tátray Gergely, Késmárk.
Teőke Bertalan, Koncsán p. Lőcse.
Teőke Victor, Dolyán p. Lőcse.
Dr. Topscher Gusztáv, Bécs, III. Haus-Strasse 21.
Tóth Elek, Eperjes.
180. Trogmayr Károly, Lőcse.
Uhlarik Mátyás, Eperjes
Ujfalussy Ágost, Lőcse.
Ujfalussy Victor, Körtvélyes p. Szepes-Olaszi.
Dr. Vajdovszky János, Szepes-Olaszi.
185. Valkovszky Antal, Porács, p. Markusfalu.
Varga Ferencz, Lőcse.
Vojticsek József, Markusfalu.
Wallachy Jenő, Uj-Verbász. (Bács m.)
Weber Samu, Szepes-Béla.
190. Werdonits Sándor, Késmárk.
Wieland Arthur, Markusfalva.
Wieland Gyula, Lőcse.
Winckler Pál, Göllniczbánya.
Winter Samu, Lőcse.
195. Wünschendorfer Károly, Poprad.
Wyda László, Bethlenfalu.
Wyda Péter, Primócz.
Wyda Sándor, Lőcse.
Záborszky Imre, Lőcse.
200. Zemantsik István, Szepeshely.
Zimann János, Igló.
Zobel szül. Mednyánszky Margit bárónő.
Zvarinyi Sándor, Késmárk.

3. *Pártoló tagok:*

1. Dr. Andaházy László, Budapest.
- Bielek Miksa, Budapest.
- Haaz Sándor, Szepes-Béla.
- Krocška Szilárd, Csötörtökhely.
- Teschler János, Grenitz.

A szerkesztő-bizottság tagjai:

- Dr. Vajdovszky János, második alelnök.
 Sváby Frigyes, választmányi tag.
 Mortenson Ede, választmányi tag.
 Dr. Demkó Kálmán, társulati titkár.

Az alapító és rendes tagok közt foglalkozásra nézve van:

Róm. kat. lelkész	42	Evang. lelkész	4
Köztisztviselő	43	Kereskedő, iparos	5
Tanár, tanító	40	Város	3
Önálló birtokos	34	Gör. kath. lelkész	2
Ügyéd	13	Gyógyszerész	2
Orvos	8	Mérnök	1
Magán tisztviselő	7	Szobrász	1
Egyesület, tanintézet	7	Összesen	212